NE VORBEŞTE PĂRINTELE CLEOPA
VOLUMUL 2
CUVÂNT ÎNAINTE

Cu credinţa mulţumesc Bunului Dumnezeu ca a binecuvântat şi a rânduit să formulez acest „Cuvânt înainte „la volumul 2 din lucrarea „Ne vorbeşte Părintele Cleopa”.

Este o adevărată binecuvântare a tatălui Ceresc, transmisa credincioşilor noştri şi celor ce vor urma după noi, că a fost rânduit de Pronia Divina, Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie, să ne hrănească duhovniceşte din frumoasele sale învăţături şi cuvinte ziditoare de suflet, adunate cu multă osteneala din experienţa plină de roade a vieţii sale.

Părintele Cleopa este şi rămâne un tezaur al spiritualităţii şi ortodoxiei româneşti. Cu aceeaşi sensibilitate sufleteasca şi profunzime teologica, pe fond biblic şi patristic, vorbeşte şi filosofilor şi marilor teologi, purtându-i în cele mai profunde taine ale energiilor necreate, precum şi credincioşilor ed rând, veniţi ca adevăraţi pelerini din toate colţurile ţării, pe care-i hrăneşte cu cuvântul lui Dumnezeu şi-i adapa din izvorul învăţăturii despre viaţa şi fericirea veşnica. Acest mare duhovnic nu este numai un traitor în Hristos, ci şi un mare apărător al adevărului evanghelic şi ortodox.

Neoprotestantii şi sectanţii rămân fără de răspuns în faţa acestui mare dascăl al ortodoxiei, iar lucrarea exegetica „Despre credinţa Ortodoxă”, realizata prin dialog între „preot şi învăţăcel „rămâne un tratat de mare utilitate în activitatea pastoral-misionara a preotului.

Lucrarea de faţă este extrasa de pe casete, înregistrate de credincioşi cu ani de zile în urmă, pe care le dam la lumina spre folosul tuturor.

Conţinutul ei constituie un scurt tratat dogmatic şi moral prin care se reflecta curăţia sufletească a fiecărui creştin, ce se realizează prin lacrimi în Sfintele Taine ale Spovedaniei şi Împărtăşaniei, oferindu-ne exemplu de pocăinţa pe împăratul Manase, urcându-ne pe scara desăvârşirii, prin prezentarea celor cinci feluri de împărtăşire, care ne conduc la mântuire. Părintele Cleopa, în aceasta scurta lucrare, oscilează în modul cel mai inteligent între teza şi antiteza, când ne vorbeşte despre viaţa şi moarte, despre Rai şi iad – urmare fireasca a Judecaţii de apoi –, precum şi despre contrastul dintre iubirea de argint şi dragostea de Dumnezeu.

Rugam pe Bunul Dumnezeu să incununeze cu sănătate deplina şi îndelungare de zile pe Părintele Arhimandrit Cleopa, cu dorinţa ca acest izvor duhovnicesc să continue la adaparea sufletelor însetate de credinţa, de adevăr şi de mântuire.

Binecuvântam tiparirea acelei lucrări şi o recomandam tuturor celor ce doresc să vorbească cu Părintele Cleopa, despre calea care conduce spre desăvârşire, spre împărăţia lui Dumnezeu, spre viaţa şi fericirea veşnica.

P. S. IOACHIM VASLUIANUL

SFÂNTA SPOVEDANIE

În cele ce urmează, m-am gândit să vorbesc cate ceva despre taina Sfintei Spovedanii.

Una din marile datorii duhovniceşti, atât ale monahilor, cât şi ale creştinilor, este spovedania păcatelor. Trebuie să ştim mai întâi ca toţi greşim înaintea lui Dumnezeu, unii mai mult, alţii mai puţin, şi nimeni nu este fără de păcat.

Acest lucru ni-l arata Sfânta Scriptura care zice: Toţi multe greşim. Iar de vom zice ca păcat nu avem, pe noi înşine ne înşelam şi adevărul nu este în noi; iar dacă ne vom mărturisi păcatele, credincios şi drept este Dumnezeu, ca să ne ierte noua păcatele şi să ne curăţească pe noi de toată întinaciunea şi nedreptatea.

Dacă mi-am mărturisit cu cainta şi cu pregătire cuvenita şi m-am spovedit curat, preotul, numai dacă a pus mâna pe cap şi a zis: „Dumnezeu să te ierte”, păcatele mele ˇs-au ridicat.

Iar dacă nu m-am dus cu cainta şi cu pregătire cuvenita la cel mai iscusit duhovnic, şi n-am ştiut să mă mărturisesc curat, să descopar toate păcatele mele, să primesc canon pentru ele şi să le părăsesc, pot să fac o mie de dezlegari, ca păcatul, otrava, a rămas tot în mine, de nu m-am dus pregătit.

De aceea folosul, valoarea cea scumpa a Sfintei Spovedanii nu ţine de preot, ci de mine. Eu, dacă ma duc cu toată sfinţenia, cu toată convingerea în faţa lui Dumnezeu – ca, atunci când mă duc în faţa preotului, înaintea lui Dumnezeu ma duc, ca preotul este numai un martor –, trebuie să-i spun toate păcatele mele.

Altfel crezi ca în ziua judecaţii preotul poate să-ţi ajute ceva, dacă n-ai spus drept? Doamne fereşte! Preotul n-a putut dezlega la spovedanie decât ce i-ai spus tu. Iar dacă tu ai avut vreo rezerva şi ai ţinut vreun păcat nespus, toate păcatele le ai îndoite. Aşa spun Sfinţii Părinţi, pentru că ai crezut ca Dumnezeu nu ştie ce ai făcut tu. Iată care sunt condiţiile pe care trebuie să le împlinească spovedania:

1. Spovedania trebuie să se facă înaintea duhovnicului. Deci, eu când mă duc la spovedanie înaintea preotului, ma duc în faţa lui Dumnezeu. Preotul este un simplu martor. În ziua judecaţii el atât poate spune, cât i-am spus eu. Ce nu i-am spus, nu-i dezlegat nici pe pământ, nici în cer. Dar eu, dacă m-am dus la spovedanie şi i-am spus toate şi preotul mi-a făcut dezlegare cu mâinile pe cap, eu sunt dezlegat.

2. Spovedania trebuie să fie completa şi să nu se ascundă nimic din cele făptuite, cum am spus mai înainte. Aiauzit ce spune Sfântul Apostol Pavel? Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuţit decât toată sabia cea cu două tăişuri şi străbate pana la despărţitura trupului de a duhului, cea mai înalta unire între om şi Dumnezeu.

3. Spovedania trebuie făcută de bunăvoie, după mărturia Duhului Sfant, care zice: şi din voia mea ma voi mărturisi Lui;

4. Spovedania trebuie să fie făcuta cu umilinţa, căci inima înfrânta şi smerita Dumnezeu nu o va urgisi;

5. Spovedania sa nu fie prihanitoare, adică sa nu dam vina pe nimeni, nici pe oameni, nici pe vreo alta zidiră a lui Dumnezeu, nici chiar pe diavoli. La spovedanie numai pe noi să ne învinuim şi să ne prihanim, cum zice Sfântul Ioan Scararul: „A mea este buba, a mea este rana; dintru a mea lenevire ˇs-a făcut, iar nu dintr-a altuia”.

6. Spovedania se cuvine să fie dreapta, adică sa spui adevărul, spune cum ai făcut toate, fără ruşine. Iisus Sirah spune: Este ruşine care aduce păcat şi este ruşine care aduce slava şi har. Ruşinea aceasta pe care o suferi la spovedanie te scuteşte pe ţine de ruşinea aceea pe care o vom suferi cu toţii la ziua cea înfricoşata a Judecaţii lui Dumnezeu.

7. Spovedania să fie hotărâtoare. Să luăm înaintea duhovnicului o mare hotărâre de a nu mai păcătui, ajutându-ne noua dumnezeiescul har, şi să voim mai bine a muri de mii de ori decât a mai păcătui de acum înainte cu voinţa noastră. Sfântul Vasile cel Mare zice: „Nu se foloseşte de mărturisire, nici se mărturiseşte, cel ce zice la spovedanie numai că a greşit, însă rămâne iarăşi în păcat şi nu-l urăşte”. Toată pocăinţa ta intru aceasta consta, adică sa te hotărăşti a-ţi schimba viaţa.

Când mă duc la mărturisire cu părere de rău şi cu pocăinţa, şi îmi cunosc greşelile, îi spun preotului cate ţin eu minte. Dar ca să ţii minte şi să faci o mărturisire întreaga, nu te duce cu ochii legaţi la preot, ca diavolul îţi ia mintea şi uiţi. Cu o săptămână sau două înainte, stai într-o cameră liniştita, ia-ţi un caiet şi scrie toate păcatele tale din copilărie pana în ziua spovedaniei. Ce păcate am eu pe conştiinţa, de caride eram copil mic, când eram de cinci ani, când eram de şapte ani, când eram în clasa întâi la scoalz, când eram în clasa a doua, când eram într-a noua, când eram fata mare, înainte de căsătorie, sau după căsătorie, când eram militar, când eram flăcău. Scrie, ca şi diavolul a scris. Avem contabil bun, îngerul rău pe umărul stâng, care scrie tot, şi îngerul cel bun pe umărul drept, care scrie şi el faptele cele bune ale omului.

Şi atunci uite ce-i. Ştii ca nimic necurat nu va intra intru Împărăţia cerurilor? De aceea, cel mai mare bine pe care poţi să-l faci unui om,

este acesta. Dacă vezi că ˇs-a îmbolnavit în casa la tine, tata sau mama sau ginerele sau nora sau fata sau băiatul sau fratele, cine a slăbit de boala şi se apropie de moarte, nu se poate un bine mai mare decât să-i aduci preotul repede. Nu doctorul. Doctorul este un bolovan de pământ ca şi tine! Preotul a luat dar de la Dumnezeu. Nu aţi auzit în Evanghelie? Ce veţi lega voi pe pământ, va fi legat şi în ceruri şi ce veţi dezlega voi pe pământ, va fi dezlegat şi în ceruri!

Dacă ai reuşit să-l spovedeşti curat înainte de moarte, i-ai salvat sufletul. Când se duce la vami, sufletul care a avut păcate, dacă le-a dezlegat preotul aici, Duhul Sfânt a şters tot de pe tabelele lor. Crapa, mor de ciuda diavolii: „Ia uită-te, domnule! L-am avut în mâna! „Duhul Sfânt i-a şters păcatele. Aceasta putere le-a dat Dumnezeu preoţilor, ca dacă nu dădea Dumnezeu aceasta putere preoţilor, nimeni din oameni nu ˇs-ar fi mântuit. Dar Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul şi pământul, a ştiut cum să facă pentru a mântui lumea. Când a înviat Hristos aceasta putere le-a dat Apostolilor. Ce le-a spus la Apostoli? A suflat asupra lor şi le-a zis: Luaţi Duh Sfant; cărora le veţi tine păcatele, ţinute vor fi şi cărora le veţi ierta, iertate vor fi şi orice veţi dezlega voi pe pământ, va fi dezlegat şi în cer... Ce, fraţilor, voi nu aţi citit? Nu aţi auzit Evanghelia? Deci, când vezi că eşti bolnav de moarte, nu alerga la doctor, ca poate te omoară acela şi mori nemarturisit. Întâi spovedeste-te şi apoi du-te şi la doctor, dacă este cazul, dar tu să fii martusrisit. Dacă ai murit, gata, te-ai uşurat! Că vei muri în mâinile doctorului, că vei muri acasă, tu să fii mărturisit. Însă întâi doctorul sufletelor, ca el te va scoate din iad. Aşa. Şi nu te gândi ca n-are dar.

După o spovedanie curata, trebuie să primim un canon, pe care trebuie să-l ţinem. Cel ce se spovedeste are mare datorie de a-şi face canonul dat pentru a scăpa de chinul cel veşnic al iadului.

Vedem în Sfânta Scriptura ca prin canon ˇs-au curăţit toţi cei ce au păcătuit înaintea Domnului. Altfel, cel ce a primit canon şi nu-l face, nu se poate curaţi de lepra păcatului şi nici sufletul sau nu este slobozit din robia dracilor.

Este bine ştiut că cel ce se pocăieşte cu adevărat, nu numai că primeşte canonul dat de duhovnicul său, ci singur cere mai mult canon, ştiind ca ori aici vremelnic, ori dincolo veşnic, păcătoşii trebuie să-şi facă canonul. Iar canonul să fie după măsura puterii fiecăruia. Ai auzit ce spune Sfântul Marcu Ascetul? „Câtă deosebire are arama de fier şi fierul de gateje – adică de vreascuri –, atâta deosebire este între un trup şi altul". Altul este din fire sănătos şi tare şi poate să postească şi să nu mănânce până seara; iar altul, săracul, dacă n-a mâncat de două – trei ori pe zi, cade jos. În toate acestea se cauta scopul. De aceea dreapta socoteala este împărăteasa faptelor bune.

Tu crezi ca pe dracul îl întreci la fuga? El într-o clipă este la marginea pământului. Numai cu asta îl întreci: dacă te smeresti şi te socotesti a fi praf şi cenuşa şi păcătos şi neputincios şi nevrednic de a trăi pe pământ. Numai de smerenie se teme diavolul! De alta nu se teme el. Poţi să fii tu nevoitor cât îi lumea, dacă nu ştii să ceri iertare, eşti batjocorit de diavoli.

De aceea, fraţilor, să ne ajute mila Domnului să câştigam oleacă de smerenie şi dreapta socoteala, fiindea în lumea aceasta sunt curse şi ispite şi fel de fel de nedumeriri pământesti şi duhovniceşti. Dar să avem în toate dreapta socoteala. Ca pădurea nu se teme de cel ce încarca o dată mult pe o căruţa. Ştie ca mai la vale se rupe osia şi se strica carul. Ea se teme de acela care ia cate un lemnisor şi-l duce acasă. Aşa şi vrăjmaşul, nu se teme de cel care începe cu multă nevoinţa, ca oboseşte şi rămâne. Ci, se teme de cel care ia cate oleacă aşa, încet, încet. Sfântul Teodosie spune: „De lucrezi câte puţin, cate puţin se îmbogăţeste cineva şi la cele trupeşti şi la cele duhovniceşti!”. Cate oleacă! Aşa sa luaţi fapta buna, cate oleacă şi să vă para rău că n-aţi făcut mai mult.

— Când se face spovedania generală? au întrebat unii credincioşi.

— O dată pe an trebuie să faci spovedania generală din mica copilărie. Sfântul Nicodim Aghioritul spune: O dată pe an, în Postul Mare, este bine să faci spovedania generală. Ştii de ce? Pentru smerenie. Te ajuta mult să-ţi aduci aminte păcatele. Eu mă mărturisesc, dar dracul ma face să uit păcatele mele cu care am maniat pe Dumnezeu. Dar eu, când fac spovedania generală, mi le face îngerul cât muntele în faţa mea. „Vezi cine eşti? „Smerenia! Şi atunci, mai mult se apropie Dumnezeu de noi, când noi ne smerim din adâncul sufletului.

— Dar ce încredere avem ca ni ˇs-au iertat toate păcatele prin spovedanie?

— Dar dumneata dacă ai spălat o rufa bine, curata, şi dacă se mai murdareste, nu o mai speli din nou? Nu pui soda şi lesie şi o pui la uscat? Precum cămaşa trebuie spălata, aşa şi sufletul trebuie spălat mereu prin deasa spovedanie. Dar Sfinţii părinţi şi mai ales Sfântul Nicodim Aghioritul avea o învăţătura pentru duhovnic: „Sfătuieşte-i, o! duhovnice, la spovedanie deasa şi curata pe toţi”. O dată în an se face spovedania generală din nou. Şi asta-i pentru smerenie şi pentru ca omul să nu uite neputinţele lui, cu care a supărat pe Dumnezeu. Aşa este. De aceea trebuie să ne pocaim, să ne para rău. Pentru ca Dumnezeu este atât de milostiv şi de bun că nu mai ţine minte răul ce-am făcut, dacă noi ne întoarcem din toată inima şi ne mărturisim.

Aţi văzut ce spune proorocul Isaia: Întoarceţi-vă către Mine şi Ma voi

întoarce către voi, fiii oamenilor. De vor fi păcatele voastre ca mohoraciunea, ca zăpada va voi albi, şi de vor fi ca roseala, ca luna le voi face albe şi nu voi mai pomeni cele dintâi ale voastre.

În bunătatea Lui ce fără margini, El ştie neputinţa noastră, ca greşim cu voie şi fără voie, cu ştiinţa şi cu neştiinţa. Nu este clipa când nu greşim înaintea Domnului. Dar nimeni nu ştie firea omului mai mult ca Dumnezeu, căci El ne-a făcut din nimic.

De aceea, cum ne întoarcem către El cu lacrimi, cu părere de rău, cu spovedanie curata, ne şi iarta. Cine are păcate mai grele trebuie să facă oleacă de canon, ca Dumnezeu totdeauna este gata să ne primească şi să ne ierte, căci suntem zidirea Lui.

Nimeni nu L-a făcut pe Hristos să coboare din cer, decât mila Lui, dragostea Lui pentru oameni. I-a fost milă de neamul omenesc. Ca atât de multă dragoste are fata de neamul omenesc, încât auzi ce spune Sfântul Ioan Evanghelistul: Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Unul născut, Fiul Său, L-a trimis în lume să mântuiască neamul omenesc.

A venit Mântuitorul Iisus Hristos, nu numai să ne înveţe ce trebuie să facem, ci pentru ca să sufere pentru noi suferinţe, batjocuri, scuipari, bătăi şi moarte pe Cruce, pentru ca să scoată neamul lui Adam din iad, care stătea acolo de 5508 ani, cât au fost, de la primul Adam, pana la venirea Noului Adam – Hristos.

Deci, să avem către Dumnezeu inima de fiu, şi să-L iubim din toată inima. Iar când am greşit ceva, îndată să cerem iertare şi să alergam la mărturisire, ca să-L împăcam pe Dumnezeu, căci l-am supărat, ca Domnul niciodată nu ţine minte răul. Dacă vede că ne-am întors, se întoarce şi El către noi.

Să avem către noi inima de judecător. Adică cum? Să ne judecam. Oare, ce gândim noi îi place lui Dumnezeu? Ce vorbim noi oare îi place lui Dumnezeu? Ce fac eu acum oare îi place lui Dumnezeu?

Şi îndată conştiinţa ne spune da sau nu. Căci de se va judeca omul pe sine, nu va cădea în judecata lui Dumnezeu! Să ne facem judecători noau înşine: „Mai, aceasta nu-i bun ce fac, aceasta nu-i bun ce vorbesc; aceasta nu-i bun ce intenţionez eu să fac!”

Către aproapele să avem inima de mama. Ai văzut o mamă bună? Chiar dacă are copii mai mulţi şi dacă unul o supara, o năcăjeşte în fel şi chip, ea are mila de toţi. Dacă vede ca un copil de-al ei a căzut în apa şi se ineaca, sau în foc, şi striga: „Mama, nu ma lasa!”, ea uita tot. Uita ca a supărat-o şi se duce către dansul şi-l scapa, chiar cu riscul vieţii. Că aşa este mama! Adevărata mama nu mai ţine minte răul. Atât iubeşte pe copii. Iată, aşa trebuie să avem şi noi inima noastră fata de toţi. Să ne fie mila de toţi, şi de străini şi de ai noştri. Aşa cere

Dumnezeu în Sfânta Evanghelie. N-ai văzut closca? Are atâţi apoi şi dacă i-ai luat numai unul, îţi sare în cap, măcar că are mulţi. Aşa şi mama cea bună îşi pune sufletul pentru copii. Aceasta inima de mama o cere Dumnezeu de la noi. ˇS-o avem fata de toţi. Când a fi unul, care chiar de ne-a făcut rău, chiar de ne-a supărat, însă când îl vom vedea că este la necaz, să sarim să-l ajutam, ca să vadă el ca noi avem dragoste şi nu ţinem minte răul pe care ni l-a făcut el. Numai aşa vom fi fii ai lui Dumnezeu după dar.

FOLOSUL DESEI SPOVEDANII

Acum să spunem pe scurt despre cele cinci foloase ale desei spovedanii.

Preabunul Dumnezeu a pus în lume Taina aceasta a Spovedaniei, ca dacă n-ar fi fost aceasta după botez, nimeni nu ˇs-ar putea mântui. Cine reuşeşte să facă o spovedanie curata, reuşeşte să facă al doilea Botez; după cum aţi văzut ca zice preotul la molifta: „De vreme ce cu al doilea botez te-ai botezat, după rânduiala tainelor creştineşti”. Taina Mărturisirii sau a Spovedaniei, este una din cele şapte Taine şi cuprinde patru parţi.

Prima parte este durerea inimii pentru păcate. Să-i para rău şi să plângă pentru păcatul prin care a supărat pedumnezeu.

A doua este spovedania prin viu grai la duhovnic.

A treia este facerea canonului, prin hotărârea în faţa preotului că-l va face.

A patra parte, cheia Sfintei Spovedanii, este dezlegarea păcatelor, prin punerea mâinilor preotului pe capul credinciosului. Acesta, după canonul 8 al Sinodului I Ecumenic, se numeşte epicleza duhovniciei, adică venirea Duhului Sfant peste capul celui ce ˇs-a mărturisit curat. Că nu se poate încheia taina Sfintei Spovedanii, decât atunci când a pus preotul mana pe capul celui ce se mărturiseşte, după cum arhiereul pune mâna pe capul diaconului sau al preotului, când îl hirotoneşte şi vine Duhul Sfânt prin succesiune apostolica.

Deci, la fel şi aici, Duhul Sfânt vine prin mana preotului, să dezlege sufletul care ˇs-a spovedit.

Dar spovedania, fiind o spălare sau un botez duhovnicesc al sufletului, după Botezul cel dintâi, este o taină prin care se iarta păcatele omului prin dezlegare de la duhovnic şi este bine să se facă cât mai des.

Dumnezeiescul părinte Ioan Gura de Aur zice aşa în cartea care se numeşte „Putul „sau „Fântâna „pe româneşte: „De este cu puţinta, o, creştine, şi în fiecare ceas să te mărturiseşti la duhovnic”. De ce? Pentru că nu este clipa şi minut când nu greşim lui Dumnezeu. Deci, dacă greşim în fiecare clipa lui Dumnezeu, este prea de nevoie să se

facă deasa spovedanie, să spalam sufletul prin mărturisire curata cu cainta şi canon, pentru că se înnegreste haina sufletului nostru cea curăţita la Botez, prin tot felul de păcate, din ceas în ceas şi din minut în minut. În vremea veche a creştinismului patristic, creştinii se mărturiseau în fiecare zi la duhovnici. Dar pe vremea aceea se şi împărtăşeau în fiecare zi, cum arata la Fapte:... şi erau toţi în biserică, când ˇs-a întemeiat Biserica, şi stăruiau în învăţătura Apostolilor şi în împărtăşire, în frângerea pâinii şi în rugăciune... iar toţi cei ce credeau erau laolaltă şi toate le aveau de obste.

Astfel ˇs-a întemeiat prima obste apostolica.

Toate le dădeau Bisericii şi pe ei înşişi se dădeau lui Hristos. Pe vremea aceea, după terminarea slujbei, şi masa se dădea în biserică, mesele agape. Mai târziu ˇs-au scos în pridvorul bisericii şi pe urma acasă la creştini, fiind binecuvântate de Sfinţii Apostoli.

Spovedania se făcea la început în fiecare zi. Mai târziu oamenii, rarind cu Sfânta Împărtăşanie, au rarit-o şi cu Sfânta Spovedanie. Şi vedeţi acum de-abia se mai spovedesc în cel; e patru posturi. Atâta ˇs-a răcit credinţa şi evlavia, mai ales fata de Spovedanie, şi chiar de împărtăşirea cu Preacuratele Taine, care aduc cel mai mare folos şi putere de creştere duhovniceasca a sufletelor noastre prin harul Duhului Sfant, care vine peste noi prin aceste Sfinte Taine. Aici vom vorbi, nu numai despre Spovedanie, ci despre foloasele desei spovedanii. Foloasele desei spovedanii sunt cinci.

Primul folos al desei spovedanii, este acela ca păcatul nu prinde rădăcini în noi şi se strica din suflet cuibul satanei.

Diavolul, văzând că te spovedeşti des, te caiesti, te rogi şi-l parasti mereu, zice aşa: „Degeaba ma ostenesc cu dansul, că se duce mereu la preot şi se spovedeste, şi-l dezleagă, şi eu nu câştig nimic. Mai bine ma duc la cei care dorm, care n-au grija de mântuire, care nu se spovedesc cu anii, ca aceia nu mi se mai împotrivesc!”. Cine se spovedeste des, ştie ce a greşit, ca tine minte. Dacă nu ˇs-a spovedit de câteva zile: „Mai, ce-am făcut?”. El îndată îşi aduce aminte, iar dacă lasa să treacă o lună sau două sau poate şi un an, de unde să ţină el minte?

Ca într-o zi dacă ˇs-ar ispiti omul pe sine, stai undeva într-un unghi de casă, într-un colţ şi pandeste-ţi gândurile tale numai timp de două ceasuri, să vezi în care feluri umbla mintea. Şi la câte păcate se duce dacă n-o struneşti cu rugăciunea şi cu frică de Dumnezeu. Dar într-o zi sau două? Dar umbland în societate cu lumea şi vorbind cu lumea şi văzând şi auzind, cât se încarca sufletul nostru pe conştiinţa în fiecare ceas? deci primul folos al desei spovedanii este acesta. Şi să ţineţi minte ca prin mărturisire deasa, păcatele nu pot prinde rădăcini adânci în inima celui ce se mărturiseşte.

Al doilea folos al desei spovedanii este ca omul ţine minte uşor greşelile făcute de la ultima spovedanie, pe când cel ce se mărturiseşte rar, cu anevoie poate să-şi aducă aminte de toate cate a făcut. Astfel, multe din păcate rămân nespovedite şi, prin urmare, neiertate. Pentru aceea diavolul i le aduce aminte în ceasul morţii, dar fără de folos, căci i se leagă limba şi nu le mai poate mărturisi.

Vai de acela care se duce la mărturisire şi spune o seama de păcate şi o seama nu le spune; sau le spune şi pe acelea, dar nu sincer cum le-a făcut. Cauta cuvinte de acoperire; aşa de ici de colo, crede el ca poate minţi pe Dumnezeu, ca nu ştie Dumnezeu cum ˇs-a făcut păcatul şi în ce fel? El crede că trebuie să-i spună duhovnicului câteva păcate şi, dacă l-a dezlegat, este iertat.

Duhovnicul dezleagă numai ce aude; celelalte păcate rămân legate, ca acela n-a fost sincer şi nicidecum nu reuşeşte să se uşureze. Deci a doua pricina ca spovedania să fie buna, trebuie să fie sincera şi curată. Tot ce ţine minte omul să spună, că nu-ł spune preotului. Preotul e un om de tarana ca şi noi. El a primit puterea de a lega şi dezlega păcatele, prin lucrarea Duhului Sfant.

Al treilea folos al celui ce se mărturiseşte des, chiar dacă i ˇs-ar întâmpla sa cada în păcat de moarte, îndată aleargă şi se mărturiseşte şi intra în harul lui Dumnezeu, şi nu suferă să aibă pe conştiinţa greutatea păcatului, fiind deprins a se curaţi des prin spovedanie.

Al patrulea folos al desei spovedanii este ca pe unul ca acesta, îl a fi amoartea curăţit şi în harul lui Dumnezeu, având mare nădejde de mântuire.

După mărturia Sfântului Vasile cel Mare, diavolul merge totdeauna la moartea drepţilor şi a păcătoşilor, căutând să afle pe om în păcate spre a-i lua sufletul.

La cei ce se mărturisesc des şi curat nu poate afla nimic, deoarece ˇs-au mărturisit luând dezlegare pentru păcate. Al cincilea folos al desei spovedanii este ca unul ca acesta se opreşte şi se înfrânează de la păcate, aducându-şi aminte ca după puţine zile se va mărturisi din nou şi va primi canon de la duhovnic, acesta mustrându-l pentru cele făcute. Acesta care se spovedeste des, când îşi aduce aminte de ruşinea ce-o ˇs-o aibă de la duhovnic, de canonul pe care o să-l primească, se opreşte de la păcat. Omul are atâta putere împotriva păcatului, ca toţi diavolii din iad, dacă ar veni, n-au ce-i face, dacă vrea să nu facă păcatul; căci i-a dat Dumnezeu o putere mare, de la Botez, să biruiască ispitele diavolilor. Dacă n-aş avea puterea aceasta, n-ar fi iad nici pedeapsa pentru păcat. Voi nu auziţi în Psaltire ce spune Duhul Sfânt? Doamne, căci cu arma buneivoiri ne-ai incununat pe noi. Şi iarăşi spune Solomon: Dumnezeu l-a zidit pe om, l-a lăsat în mâna sfatului

său.

Dacă vrea să facă păcatul, îl face, dacă nu, nu. Diavolul numai îi da în gând, iar el dacă este prost şi se amăgeşte, îl face. Poţi să spui tu în ziua judecaţii: „Doamne, diavolul m-a dus la crasma, diavolul m-a dus la muierea cutare, diavolul m-a dus la furat, diavolul m-a dus la beţie, diavolul la avort, la toate! „Iar diavolul vas pune atunci: „Doamne, să-mi arate martori, că m-a văzut când îl duceam de mana la crasma, la desfrâu sau la avort!”. Apoi va zice omului: „Vezi că eşti prost? Eu ţi-am dat în gând să faci păcatul. Dacă ai fost prost, te-ai dus tu singur! Nu te-am dus eu de man! Dacă m-ai ascultat eşti al meu!”

Deci prin deasa spovedanie se strica cuibul satanei. Ai văzut cocostârcul? Face cuib pe casa la tine; şi-i o pasare foarte fina. Dacă i-ai stricat cuibul o dată, de două ori, nu-ţi mai vine acolo. Ştie că-i eşti duşman. Aşa şi noi, dacă-i stricam cuibul satanei, el nu mai vine repede. Şi acesta este un om care tine sufletul curat, ca nu poate suferi păcatele. Deci al cincilea folos al sfintei spovedanii este îndoit. Mai întâi ca stricam cuibul satanei din suflet şi al doilea că nu ne găseşte moartea nespovediţi.

Cel ce are obicei să se mărturisească des, nu lasa rugina păcatului să se prindă de mintea şi inima lui; cine îşi pliveşte ogorul lui des, simte când încolţeste păcatul şi îndată îl smulge din suflet prin spovedanie. Pe acel amoartea nu-l găseşte nepregătit.

Uite, acum um părinte a murit la noi, duhovnicul Natanail. A venit la mine vineri, ˇs-a spovedit după îndreptarul de spovedanie pe care îl au duhovnicii, ˇs-a împărtăşit cu Preacuratele Taine, iar peste câteva zile ˇs-a dus la Domnul, zicând rugăciuni.

Acest suflet, deşi ˇs-a dus repede, era pregătit. A fost om înţelept. Dar noi ce zicem? „Lasa ca m-oi spovedi la anul!”. Nu! Să nu amânam, ca nu ştim când ne cheamă Hristos! Părintele Natanail n-a ştiut că moare. Dar îngerul Domnului l-a ajutat, fiindea el avea obicei în fiecare săptămâna sa vina la mărturisit. Nu a avut când să se strângă răutatea, că au fost dezlegate la spovedanie toate păcatele, până şi cele mai mici. Să nu credeţi dumneavoastră ca păcatele mici nu sunt grave! Şi pe acelea trebuie să le mărturisim, ca auzi ce spune Evanghelia: Nimic necurat nu va intra intru împărăţia cerurilor.

SFÂNTA ÎMPĂRTĂŞANIE

Sfânta Împărtăşanie este de mare folos omului, dacă se împărtăşeşte cu adevărat cu credinţa, cu pregătire şi cu dezlegarea duhovnicului. Ca cel ce se apropie cu nevrednicie, osânda îşi ia, ca foc este care arde pe cei nevrednici – ai văzut ce spune în rugăciunile dinainte de împărtăşanie.

— Cine se poate împăratsi?

— Cine are viaţa curata, neprihanita; cine are ştiinţa gândului sau curata, cine nu are impedimente canonice şi este dezlegat de duhovnic, poate să se împărtăşească, iar cine nu este mărturisit şi dezlegat de duhovnic şi n-a făcut canonul dat, nici nu se poate apropia de împărtăşanie. Ca şi o dată în an de se va împărtăşi, ca Iuda este, care o dată ˇs-a împărtăşit şi a intrat satana în el şi l-a vândut pe Domnul.

Dacă nu-ł vrednic cineva, nicio dată pe an să nu se împărtăşească. Ai văzut ce zice în Cuvântul 53, Sfântul Ioan Gura de Aur: „... Şi voi preoţilor, care daţi Preacuratele Taine, nu mica munca zace asupra voastră, dacă ştiţi pe cineva nevrednic, de-l veţi împărtăşi cu aceste preaînfricoşatoare şi preasfinte şi dumnezeieşti Taine. Şi dacă te temi tu, o perotule, ca cel ce vine la tine este sachelar, adică general, sau ipat, adică prefect, sau voievod sau cel ce este cu coroana pe cap, adică împărat, şi te temi că se vă supăra că nu-ł dai Împărtăşania, dacă te temi tu, adu-l la mine! Tot trupul meu îl voi da să-l arda, mai înainte de a da Trupul cel Preasfânt şi Preacurat celui nevrednic. Tot sângele meu îl voi varsa mai înainte de a da Sângele, atât de înfricoşat şi Preasfânt la cel ce nu-ł vrednic”.

Iar dacă ˇs-a curăţit şi ˇs-a pregătit după rânduiala canonica a Bisericii lui Hristos prin mărturisire, şi a făcut canonul cuvenit, să se apropie cu frica şi cutremur.

— Ce ne puteţi spune de împărtăşania copiilor pana la vârsta de şapte ani? Necesita spovedanie?

— Copiii cei nevinovaţi pana la vârsta de cinci ani, este bine să-i împărtăşiţi, dacă se poate, şi în fiecare Dumimica. Iar copiii de 6 – 7 ani mai ales acum, este bine să fie spovediţi şi apoi împărtăşiţi, ca astăzi copiii văd şi aud multe sminteli, în casă, la televizor şi peste tot, nefiind supravegheaţi de părinţi.

La fel şi despre cei bătrâni şi bolnavi zice Sfântul Simeon al Tesalonicului: „Cei bătrâni şi bolnavi, care nu au impedimente canonice, este bine să se împărtăşească mai des şi în sărbătorile mari”.

Totdeauna, înainte de a te împărtăşi, după ce ţi-ai făcut metaniile, după ce ai părăsit păcatul şi ţi-ai făcut canonul dat de preot, înainte de a te împărtăşi trei zile cel puţin n-ai voie să bei vin nici să mănânci de dulce sau cu untdelemn. Iar în afara postului, fără spovedanie, fără canon şi fără o săptămână de post sau măcar trei zile nu te poţi împărtăşi. Cel puţin trei zile înainte de a te împărtăşi să nu mănânci cu untdelemn şi să nu bei vin; numai mâncare uscata. Aşa este rânduiala cu Sfânta Împărtăşanie, fraţilor.

— Spuneţi-ne ceva despre împărtăşania călugărilor, despre deasa împărtăşanie.

— Călugării din mănăstiri, dacă au duhovnic bun, să se spovedească

cât mai des. La noi spovedania, cum vedeţi, e o dată pe săptămâna, vinerea. Da, am călugări foarte treji, care vin de două-trei ori pe săptămâna la mărturisire: „Părinte, n-am fost la Utrenie; părinte, am rămas în urmă cu canonul; părinte, am mâncat înainte de masa”, sau te miri ce. Dacă îl mustra conştiinţa, el vine, îi pui mâna pe cap, îl dezlegi şi se uşurează. Aşa ca şi călugării batarni şi bolnavi se pot împărtăşi o dată pe săptămâna; ceilalţi, dacă le da voie duhovnicul, se pot împărtăşi, cel mai rar, la patruzeci de zile, cel mai potrivit, o dată pe lună.

— Dar avem vreun temei la Sfinţii Părinţi pentru împărtăşania la patruzeci de zile?

— Da, avem la Sfântul Simeon al tesalonicului. El zice ca o dată la patruzeci de zile fiecare să se pregătească şi să se împărtăşească, dacă n-are vreo oprire canonica. Este păcat care te opreşte douăzeci de ani de la împărtăşanie. În caz de moarte, dacă vezi ca omul este gata, îi dai împărtăşania. Nu-l mai poţi opri în caz de moarte; iar dacă nu moare şi mai trăieşte, face în continuare canonul dat. Aşa sa ştiţi.

— Se poate împărtăşi cineva fără să se spovedească?

— Nu. Niciodată. Şi în caz de moarte şi de altceva, nu. Întâi spovedania şi apoi să se împărtăşească.

— Dar de câte feluri este Sfânta Împărtăşanie? În care feluri ne putem împărtăşi?

— Împărtăşirea cu Preacuratele Taine este cea mai înfricoşata, cea mai bună şi cea mai sfânta. A te împărtăşi cu Trupul şi Sângele Domnului, zice Mântuitorul: Cine mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu, intru Mine petrece şi Eu intru dansul.

CELE CINCI FELURI DE ÎMPĂRTĂŞIRI

Ne putem împărtăşi cu adevărat în cinci feluri, în Biserica lui Hristos.

Prima împărtăşire şi cea mai importantă este cea cu Trupul şi Sângele Domnului.

A doua cale de împărtăşire, după Marele Vasile, este împărtăşirea duhovniceasca pe calea rugăciunii celei gânditoare a inimii. Poţi să vii în biserica şi chiar dacă eşti oprit de preot să te împărtăşeşti pe câţiva ani, te poţi împărtăşi de o mie de ori pe zi şi mai mult, pe alta cale, pe calea rugăciunii. Dacă vii în biserica şi zici rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoaie, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul”, cu toată inima, de câte ori ai suspinat după numele lui Iisus, de atâtea ori te-ai împărtăşit, ca şi cel ce a luat cu lingurita Sfintele Taine.

Aceasta este împărtăşirea pe calea rugăciunii celei gânditoare a inimii, cu care omul poate reuşi să se împărtăşească de multe ori pe zi, nu numai o dată, cu aceeaşi putere cu care se împărtăşeşte şi cel cu lingurita din Sfântul Potir. Al treilea fel de împărtăşire este pe calea

lucrării poruncilor lui Hristos. Mântuitorul a spus să postim, ne-a arătat cum să postim; a zis să ne rugăm, ne-a arătat cum să ne rugăm; a spus să primim pe cel străin, să adapam pe cel însetat, să hrănim pe cel flamand, să cercetam pe cei închişi şi să iertam pe cei ce ne greşesc. Când facem aceste porunci, ne împărtăşim pe calea lucrării poruncilor lui Hristos. Acesta este al treilea fel de împărtăşire.

Şi cu aceasta te poţi împărtăşi de multe ori pe zi, de câte ori ai lucrat poruncile lui Hristos.

Auzi ce spune dumnezeiescul Maxim în Filocalie: „Hristos sta ascuns în poruncile Sale. Cine face o porunca îl primeşte pe Hristos. Şi nu numai pe Hristos, ci toată Sfânta Treime”. Şi auzi ce spune Scriptura: Cel ce Ma iubeşte pe Mine şi are poruncile Mele, şi le pazeste pe ele, Eu şi Tatăl vom veni şi lăcaş la dansul vom face. Clar! Nu numai Fiul, ci şi Tatăl vine. Şi unde-i Tatăl şi fiul pe toată Sfânta TReime o primeşte acela care lucrează poruncile lui Dumnezeu, măcar de ar fi oprit de la Sfânta Împărtăşanie de vreun preot. Înţelegeţi? Acesta-i al treilea chip de împărtăşire pe cale lucrării poruncilor.

A patra împărtăşire este prin auz. Cum? Eu sunt oprit de preot pe atâţia ani de la împărtăşire, fie că sunt femeie sau bărbat. Dar merg la biserică şi ascult cu evlavie Sfânta Liturghie, Apostolul, Evanghelia, Heruvicul, Axionul, şi predica preotului. Dacă ascult cu evlavie cuvântul Domnului, de câte ori am luat un înţeles duhovnicesc prin auz, de atâtea ori m-am împărtăşit cu Hristos.

Aceasta este împărtăşirea prin urechi, al patrulea fel de împărtăşire. Şi Apostolul spune clar: Credinţa vine prin auz şi auzul prin cuvântul lui Dumnezeu. Tu primeşti cu lingurita pe Hristos; eu îl primesc prin urechi, când ascult cu evlavie Sfânta Liturghie, cantarile şi predica preotului. Şi ma împărtăşesc de mii de ori pe zi, fără să ştii tu. Tu poate, dacă nu te-ai pregătit bine, spre osânda primeşti Sfânta Împărtăşanie. Iar eu, dacă stau cu credinţa, ca vameşul, în Biserica şi ascult cu evlavie slujba, ma împărtăşesc prin urechi. Acesta este al patrulea fel de împărtăşire.

Al cincilea fel de împărtăşire este pe calea miridelor, a particelelor ce se scot pentru noi la Sfânta Liturghie. De aceea nu putem pune la Sfânta Liturghie pe cei beţivi, pe cei ce înjura, pe cei ce trăiesc necununaţi, pe sectari, pe cei ce se sinucid. Pentru ca acea particica care se scoate, reprezintă fata acelui suflet. Aceste particele se sfinţesc la Sfânta Epicleza, prin invocarea Duhului Sfant şi, la sfârşitul slujbei, după ce ˇs-a pus în potir partea cu Iisus, şi se zic cuvintele: „Plinirea paharului credinţei Duhului Sfant”, apoi se pun şi particelele ce se scot pentru credincioşi. În dumnezeiescul Sânge din Sfântul Potir este Trupul şi Sângele lui Hristos viu.

Din prescura a patra se scot particele pentru vii, din a cincea pentru

morţi şi le trage în Sfântul Potir. Din aceste particele ca faina, ce ˇs-au adăpat cu dumnezeiescul Sânge în Potir, atâtea mii şi milioane de suflete au primit împărtăşirea şi comuniunea direct cu Iisus Hristos, cu Trupul şi Sângele Lui.

Acestea patru din urma sunt cai de împărtăşire, pe calea lucrării faptelor bune, dar nu înlocuieşte pe cea dintâi. Numai o împărtăşire temporara şi în caz de ceva, tot trebuie să se împărtăşească cu Trupul şi Sângele Domnului, cu Preacuratele Taine.

Iată aşa ne putem împărtăşi în cinci feluri în Biserica Universala.

— Dacă un neoprotestant se împărtăşeşte pe cele patru cai, dar nu se împărtăşeşte cu Trupul şi Sângele Mântuitorului, poate avea nădejde de mântuire?

— Nu! Nu are nicio valoare, pentru că este rupt de Biserica lui Hristos şi nu are Darul preoţiei. Acela îi sectar, om rătăcit. Aşa-i, mai baiete! Nu putem noi schimba ceea ce a întemeiat Hristos pentru toată lumea. El a zis: Luaţi, mâncati, acesta este Trupul Meu; beţi dintru acesta toţi, acesta este sângele Meu… (Ioan 6,53)

De ce v-am spus despre Sfânta Împărtăşanie? Este bine să vă pregătiţi, mama. Frăţiile voastre de la tara, măcar în posturi şi măcar o dată la patruzeci de zile să vă împărtăşiţi.

SFÂNTA CRUCE

Cuvântul Crucii pentru cei ce pier este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu. De câte ori auziţi cuvântul „Cruce”, să nu înţelegeţi ca sectarii cei nebuni, ca baptiştii, adventiştii, evangheliştii, penticostalii, nazarinenii, pocăiţii, seceratorii, tudoristii, martorii lui Iehova şi toţi ceilalţi sectari, care bântuie lumea; gurile sectare cele hulitoare, care au umplut lumea şi care vatama tarina lui Dumnezeu-Cuvântul.

Să nu gândiţi despre Sfânta Cruce ca ei, ci aşa sa înţelegeţi şi ţineţi minte ca, cuvântul „Cruce „are îndoita putere şi taina. Îndoita este Crucea, îndoite sunt înţelesurile Crucii.

Să înţelegeţi despre Sfânta Cruce nu aşa ca cei scurti la minte şi neînţelepţi, care nu vor să se închine mântuitoarei Cruci a lui Hristos, cum zice Sfântul Apostol Pavel.

Lasă-i să huleasca pentru că i-a întunecat satana, le-a pus pecetea pe frunte mai întâi, adică unde sta creierul mare, ca să nu creadă. Le-a pus pecetea pe mâna dreapta, ca să nu o ridice la frunte şi să facă semnul cel mântuitor al preacinstitei şi de viaţa făcătoarei Cruci a lui Hristos.

Deci să ştiţi ca îndoit este omul, îndoita este şi Sfânta Cruce. Nu vezi la om un ipostas în două firi? O parte se vede, adică trupul, una nu se vede, adică sufletul, pentru că este de natura nevăzuta. Aşa şi Crucea

sa o înţelegem.

Una este Crucea materiala, văzuta, şi alta cea tainica, mistica şi nevăzuta, pe care o purtam în inima noastră. În Sfânta Evanghelie auzim zicând aşa: Şi stătea lângă crucea Lui mama Lui, Maria lui Cleopa şi Maria Magdalena.

Auzi? Stăteau lângă crucea Lui. Deci, înţelege ca a sta lângă crucea Lui, nu înseamnă a sta lângă crucea spirituala, ci lângă una materiala. Crucea de lemn a lui Hristos, lângă care stătea Maica Domnului, Maria lui Cleopa şi Maria Magdalena.

Când veţi auzi: Pogoara-Te de pe Cruce, se înţelege Crucea lui Hristos cea de lemn pe care era răstignit. Şi când veţi auzi: Şi L-au dus şi L-au scos afară din cetate, ducându-şi Crucea Lui pana la locul Capătanii, ce se cheamă pe evreieşte Golgota, înţelegem crucea materiala. Pe aceasta o purta Mântuitorul în spate.

Şi când veţi auzi ca ˇs-au dus evreii la Pilat şi l-au rugat: „Ne rugam ţie, zdrobeşte fluierele picioarelor celor răstigniti, ca să-i dăm jos de pe cruce, să nu-i apuce ziua sâmbetei”, ca mare era ziua sâmbetei aceleia la iudei. Şi aici înţelegem tot crucea cea de lemn, nu cea spirituala.

Iar când veţi auzi în Sfânta Evanghelie pe Hristos, zicând: Cel ce nu-şi ia Crucea şi nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine, să nu înţelegeţi crucea cea de lemn, ci crucea spiritual, nevăzuta.

Deci, băgaţi de seama, ca Hristos îndoita cruce a purtat. Una în suflet: suferinţa, răbdarea, usturimea, durerea, ruşinea, scuipările, mahnirile şi întristarea; şi toate cate le ducea în suflet formau crucea cea spirituala a Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Iar a doua cruce, cea de lemn, a purtat-o pe umerii Săi şi ˇS-a răstignit de bunăvoie pe ea, pentru mântuirea lumii.

Şi Sfântul Apostol Pavel a purtat două cruci: Mie să nu-mi fie a ma lauda, decât în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos. Dar el a dus şi cealaltă cruce, cum singur spune: În bătăi, în suferinţe, în posturi, în friguri, în primejdii de la neamuri, în primejdii pe mare, în primejdii pe uscat, în primejdii de la neamul meu, în primejdii de la fraţii cei mincinoşi.

Deci să ştiţi, când va ataca sectarii pentru Sfânta Cruce, ei o iau numai pe cea de a doua, numai crucea suferinţelor, nu şi pe cea materiala. Noi o luam şi pe cea dintâi, că aşa a dus-o Hristos. El a dus o cruce de lemn în spate şi o cruce a suferinţelor în sufletul Său, până la moarte şi moarte pe cruce.

Crucea, este biruinta, Crucea este steagul lui Hristos, Crucea este arma cu care Hristos a biruit puterile iadului şi ale morţii. Deci vai şi amar şi blestemat şi de trei ori blestemat este acela care nu se închina cinstitei şi de viaţa făcătoarei Cruci a lui Hristos!

Îndoit este omul, şi îndoita cruce trebuie să poarte, cum arata Sfântul Efrem Şirul şi Sfântul Chiril al Ierusalimului, care zice: „O, creştine, niciun lucru să nu faci, pana nu faci semnul Sfintei Cruci, când pleci în călătorie, când începi lucrul, când te duci să înveţi carte, când eşti singur şi când eşti cu mai mulţi; pecetluieşte-ţi cu Sfânta Cruce fruntea ta, trupul tău, pieptul tău, inima ta, buzele tale, ochii tai, urechile tale şi toate ale tale să fie pecetluite cu semnul biruintei lui Hristos asupra iadului. Şi nu te vei mai teme atunci de farmece sau descântece sau de vrăji. Ca acelea se topesc de puterea Crucii, ca ceara de la fata focului şi ca praful în faţa vântului. Aşadar, ne-am adus aminte mai întâi de simbolurile crucii, apoi de îndoita cruce – cea materiala şi cea spirituala.

DESPRE DRAGOSTEA DE DUMNEZEU

Sfântul Efrem Şirul arata ca aproape de chilia lui era un pustnic cu numele Iulian.

Acest pustnic îşi făcuse o chilie în forma de mormânt într-o piatra şi stătea acolo şi pururea se ruga şi postea. Dormea pe piatra jos, căci nu avea pat. Dar avea umilinţa şi lacrimi în rugăciune, încât, când citea la psaltire sau în Sfânta Scriptura, unde vedea scris cuvântul „Doamne", „Dumnezeule „sau „Iisus Hristos", stătea şi varsa multe lacrimi pe numele Mântuitorului.

Sfântul Efrem spunea: M-am dus odată la dansul şi când m-am uitat în cărţile lui, acolo unde era scris „Dumnezeu „sau „Iisus Hristos", acolo nu se mai cunoşteau slovele.

N-am cunoscut lucrarea lui. Atunci l-am întrebat:

— Părinte, de ce în cărţile sfinţiei tale, unde sta scris numele lui Dumnezeu este şters?

Sfântul Efrem îi era un fel de duhovnic al lui.

— Pentru Dumnezeu, Părinte Efrem, îţi voi spune: Femeia aceea păcătoasa din Evanghelie, a spălat picioarele Mântuitorului şi le-a şters cu parul capului ei, iar eu, când vad scris numele Mântuitorului, parca îl văd pe El, şi atunci curg multe lacrimi din ochii mei. Măcar ca nu văd picioarele Lui, îi văd numele Lui de pe cărţi. Vezi câtă umilinţa era în acest suflet? Câtă pătrundere şi simţire dumnezeiască în el? A zis Sfântul Efrem:

— Buna este lucrarea ta, părinte, dar pentru Dumnezeu, te rog să cruţi cărţile. Ca dacă ai să mai plângi mult, nu se va mai cunoaşte nimic pe ele.

Aşa multă umilinţa avea.

Apoi l-a întrebat Sfântul Efrem:

— Cum ai atâta umilinţa?

— Eu, când îmi aduc aminte ca Dumnezeu m-a adus în fiinţa din ce

nu am fost şi ca ma rabda în toate zilele vieţii mele şi în toate clipele pentru neputinţele şi păcatele pe care le fac cu gândul, cu voie sau fără voie, cu ştiinţa sau cu neştiinţa, mă gândesc cât de bun este Dumnezeu şi cât sunt eu de rău, că sunt un izvor de păcate. Cugetand aşa, nu pot să nu plâng, rugând pe Dumnezeu să facă mila cu mine, cum a făcut altadta cu femeia cea păcătoasa.

La urma a spus Sfântul Efrem: „Ai văzut un om care iubea pe Dumnezeu din toată inima? unde vedea numele lui Dumnezeu, îl uda cu lacrimi. Aceasta dragoste de Dumnezeu, cine o are cu adevărat, se mântuieşte”.

Noi citim cărţi, în plus, ne rugam ceasuri întregi fără umilinţa, fără zdrobire, fără lacrimi şi rugăciunea noastră este seaca, o rugăciune cu seceta, cu uscăciune, cu răceala, cu părăsirea darurilor. Şi de ce? Pentru că ne rugam doar cu gura; nici cu inima şi nici cu mintea nu ne rugam. Cine vrea să iubească pe Dumnezeu, trebuie să înveţe ca pururea sa verse lacrimi pentru păcatele lui.

DESPRE FELUL LACRIMILOR

Diavolul se amesteca în toată fapta buna. Ai văzut buruiana aceea numita hamei? Ea se prinde de orice găseşte în cale: de gard, de stâlp, de poarta, de copac, de par. Numai vezi că se ridica. Aşa face şi diavolul cu toată fapta buna. Se încolăceşte în jurul ei pentru a o face zadarnica, să nu mai fie buna.

Cât de mare este darul lacrimilor! Dar şi aici diavolul aduce ispita. Şi în felurile lacrimilor se baga vrăjmaşul, ca să facă zadarnica lacrima omului în rugăciune, să nu fie primită la Dumnezeu.

Lacrimile cele adevărate, care izvorase din dragostea de Dumnezeu, atâta putere au – spune Sfântul Grigorie de Nazianz – încât, izvorul lacrimilor de după Botez este mai mare decât însuşi Botezul. El zice: „Ştiu şi al cincilea botez, care se naşte din lacrimi, din pocăinţa cu lacrimi, şi atâta putere are botezul acela, încât este mai mare decât cel dintâi. Pentru ca Botezul cel dintâi ne şterge păcatele, dar nu ne da putere de a nu mai păcătui. Dacă am vrea noi se poate, dar voinţa omului este lăsata libera după Botez să aleagă: să păcătuiască sau nu. Iar lacrimile de după Botez şterg şi păcatele pe care le facem. Lacrimile de umilinţa sunt mai bune decât Botezul, pentru ca şterg toate păcatele care ˟s-au făcut de la Botez până atunci şi te lasa curat. Sunt mai multe feluri de lacrimi. Dacă ai lacrimi. Să iei aminte care sunt bune, care sunt mijlocii şi care sunt de la satana. Lacrimile cele bune sunt cele din dragoste pentru Dumnezeu. Acestea îngraşă pe om, dau bucurii mari sufletului – ori de mănâncă, ori de nu mănâncă –, dacă plânge, el este satul. Aceste lacrimi tin şi de foame şi de sete, şi omul nu are supărare pe nimeni. Sufletul lui pururea se bucura, pentru că are dragoste de

Dumnezeu; acela ce are lacrimi din dragostea lui Dumnezeu.

Auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel: Bucuraţi-vă, fraţilor, şi iarăşi zic, bucuraţi-vă!

Al doilea fel de lacrimi bune sunt cele care vin din frica lui Dumnezeu, dar acestea usuca pe om, Lacrimile care se nasc din frica lui Dumnezeu nu îngraşă, ci usuca pe om. Deci lacrimile cele mai bune sunt lacrimile care vin din dragostea de Dumnezeu.

Omul plânge şi tot slabeşte pentru ca lacrimile de acest fel se nasc din frica. El se teme de muncile iadului, se teme de Dumnezeu şi din această cauză plânge mereu, şi se usuca trupul lui chiar dacă ar mânca sau n-ar mânca, de ar dormi sau de n-ar dormi. Aceste lacrimi au putere să usuce firea omeneasca, din cauza scarbei pentru păcat, cum se usuca lemnul la foc.

Al treilea fel de lacrimi bune sunt cele ce se nasc din frica morţii şi din frica judecaţii. Cugetand omul cum va fi la moarte, cum are să se chinuiască, cât de greu are să se desparta de trup, cât de greu va fi în ziua judecaţii, când va sta în faţa a milioane de îngeri să primească răspunsul hotărârii, unde să meargă, la bine ori la rău şi, Doamne fereşte, să primească osânda veşnica. Deci şi aceste lacrimi sunt bune.

Mai sunt lacrimi mijlocii, adică firesti, care nu-s nici bune, nici rele. Vezi ca mama plânge după copil, copilul plânge după mama, tata plânge după băieţi; sau plânge unul după prietenul lui, ori plânge sotia după soţ. Lacrimi firesti sunt şi cele din boala, din suferinţa şi din tristeţe.

Sunt şi lacrimi care se nasc din slava desarta. Acestea sunt lacrimi rele.

Unul are darul umilinţei, dar plânge pentru că-i place să-l vadă altul. Mai bine n-ar mai plânge, ca satana i-a furat aceste lacrimi.

Este bine ca omul să ascundă darul umilinţei, dacă-l are de la Dumnezeu. Dar şi diavolul pune pe om să plângă, când îl văd alţii. Dacă nu poţi opri aceste lacrimi, nu eşti vinovat.

Dacă omul plânge cu scop să-l vadă cineva sau îi place să ştie cineva că-i plângăret, aceste lacrimi sunt din slava desarta şi sunt rele şi chiar păgubitoare.

Mai sunt lacrimi venite din manie. Ai văzut om, când nu se poate răzbuna pe altul, plânge de ciuda. Atâta îi este de necaz, că nu poate să se răzbune pe celălalt, şi plânge de amărăciune. Acestea sunt şi mai rele ca cele din slava desarta. Acestea sunt lacrimi ucigaşe şi rele, pentru ca el plânge şi inima-i stoarsă de satana, încât izvorăşte lacrimi de ura. Acestea sunt lacrimi foarte grele, foarte păcătoase, sataniceşti.

Altul plânge din dezmierdare. A avut prietenie cu o femeie sau cu altcineva şi, când îşi aduce aminte de dansa, plânge. Acestea sunt

aduse de dracul desfrânării.

Mai sunt lacrimi rele, care se nasc din pagube. A pierdut omul bani sau casa; i-a luat pământul şi plânge după avere. Aceste lacrimi sunt tot de la vrăjmaşul, pentru ca omul crede ca Dumnezeu nu are să aibă grija de el.

Deci, iată de câte feluri sunt lacrimile şi nu toate sunt bune. Numai lacrimile din dragostea lui Dumnezeu, din frica lui Dumnezeu, din frica de moarte sau de muncile iadului îl curata, îl luminează, îl apropie de Dumnezeu. Celelalte sunt sau firesti sau lacrimi rele şi osânditoare.

Sfântul Dionisie Areopagitul spune ca răul adus de satana în aceasta consta: în pofta fără de minte, manie fără judecata şi închipuire sau nălucire pripita. Ai văzut care-i răul din satana şi din toate slugile lui? Pofta fără de minte, că au poftit să fie asemenea lui Dumnezeu; manie fără de judecata, căci se pornesc fără raţiune să omoare pe oricine, să se răzbune, să facă rău oricărei zidiri a lui Dumnezeu şi nălucire pripita că îşi închipuiesc să fie întocmai cu Dumnezeu, uitând că sunt făcuţi de Dumnezeu.

Dacă ai lua de la diavoli aceste trei patimi, ei ˟s-ar face înapoi îngeri. Dar acestertei răutaţi îi fac pe ei draci. Iar, dacă ai scoate din firea lor acestea, ei ar rămâne curaţi ca îngerii, cum au fost întâi.

HARUL MÂNTUIRII

— Câtă vreme este harul cu noi? a întrebat un credincios pe Părintele Cleopa. Iar el a răspuns:

— Cât trăim. Numai dacă îl căutam. Dar dacă nu-l căutam, după ce am murit, nu mai este cu noi.

— Cum putem câştiga harul lui Dumnezeu?

— Harul lui Dumnezeu îl primim de la Botez şi îl păstram în noi prin Sfintele Taine şi prin toate faptele bune. Adică prin post, rugăciune, spovedanie, împărtăşanie, citirea cărţilor sfinte, priveghere, milostenie, smerenie, naşterea şi creşterea copiilor în frica lui Dumnezeu şi toate celelalte.

Harul vine, dar nu-i spargător de uşi. Dumnezeu nu fortează uşa nimănui ca să intre. Ai auzit ce spune la Apocalipsa?

Iată stau la uşa şi bat. De va auzi cineva glasul Meu şi va deschide, Eu şi Tatăl vom veni la el şi lăcaş la el vom face…

Harul numai atunci vine, când îi deschidem, noi uşa inimii. El bate la uşa şi dacă suntem împietriti şi nu ne silim să facem voia Domnului, harul nu vine cu sila. Pentru ca Dumnezeu i-a dat omului voie de sine stăpânitoare să primească harul sau nu. Harul nu vine cu sila la noi, Nu! Ca iată ce zice Duhul Sfânt: de veţi vrea şi de ma veţi asculta, bunătăţile pământului veţi mânca; iar de nu veţi vrea şi nu ma veţi asculta, sabia cea cu două tăişuri vă va mânca pe voi, ca gura

Domnului a grait acestea.

Auzi ce spune iarăşi Scriptura: Dumnezeu l-a făcut pe om şi l-a lăsat în mâna sfatului său. Şi iar zice în Psaltire: Doamne, căci cu arma buneivoiri ne-ai incununat pe noi. Harul îţi da în gând: „Posteste, omule, roagă-te, pazeste-ţi mintea, fa milostenie, mergi la biserică, lasa şi urăşte păcatul, spovedeste-te curat!” Iată ce trebuie să faci.

Harul îţi da gând. Dacă vrei, să-l asculţi; dacă nu, Dumnezeu cu sila nu mântuieşte pe nimeni. Atunci n-ar mai fi Iad şi Rai dacă fapta buna am face-o siliti de puterea lui Dumnezeu. Ci toate le face omul de bunăvoie. Ca zice iarăşi Duhul Sfânt: Pe datatorul de bunăvoie îl iubeşte Dumnezeu.

Aşa că, siliţi-vă cu dragostea lui Dumnezeu să faceţi ce credeţi că este bine. Ca după moarte nu mai este mântuire pentru nimeni. După moarte ˇs-a închis uşa. Tot ce putem, să facem cât mai avem o scânteie de viaţă. Căci după moarte nu mai este lucrare pentru fapta buna. În ce te găseşte moartea, în aceea te ia.

Zice la Ecleziast: De va cădea lemn în austru, de va cădea lemn în crivat, unde va cădea, acolo va rămâne. Iar Sfântul Ioan Gura de Aur talcuieşte pe proorocul: „De va cădea lemn în crivat... dar de lemne se îngrijeşte Domnul? Aici de suflet grăieşte”. Apoi zice: „Crivatul este nepocainta care l-a apucat şi austrul este milostenia şi pocăinţa. Căci unde va cădea sufletul după moarte, acolo va rămâne...”

Cum te-a apucat sfârşitul. Ca în minutul cel mai de pe urma al vieţii ˇS-a răstignit Mântuitorul şi aşteaptă şi îngerii din ceruri şi toată lumea mântuirea sufletului.

Să ne rugam lui Dumnezeu să ne dea sfârşit bun, să nu ne apuce moartea nespovediţi. Căci dacă l-a apucat pe cineva moartea nespovedit, este ca şi cum ar fi nebotezat, dacă are păcate de moarte. Nu-i foloseşte nimic. Nici nu-l poate scoate Biserica pe urma cu rugăciunile ei. Pentru ca nu ˇs-a îngrijit din vreme să-şi cureţe sufletul sau cu pocăinţa cea adevărata, cu rugăciunea sincera şi celelalte fapte bune.

— Dar desăvârşirea nu are continuitate după moarte?

— Pentru cei desăvârşiţi are. Că ai auzit ce zice Duhul Sfânt: Merge-vor din putere în putere. Arata-se-vor Dumnezeului dumnezeilor în Sion. Şi sufletele drepţilor şi îngerii merg în veacul veacului dintr-o treapta a fericirii duhovniceşti tot mai înalte.

Fiindea Dumnezeu nu are margini intru înălţime. În veacul veacului merg şi drepţii şi îngerii tot mai sus, din treapta în treapta, dacă a pornit sufletul spre veşnicie, spre bine. Iar dacă moare omul nespovedit şi în grele păcate, coboară spre rău până ajunge în fundul iadului, de care să ne izbăvească Dumnezeu pe toţi. Amin.

DESPRE IUBIREA DE ARGINT

Precum dragostea creştina este rădăcina tuturor faptelor bune, aşa şi iubirea de argint este rădăcina tuturor răutaţilor. Vezi ca Apostolul Pavel n-a numit alta fapta rea rădăcina a tuturor răutaţilor, decât numai iubirea de argint. Aceasta se porneşte din ura şi din dispreţ fata de fratele tău, iar dragostea care este cea mai mare dintre toate virtuţile şi legătura desăvârşirii, a numit-o maica şi izvor a toată fapta buna.

Pentru aceasta Mântuitorul a spus: Cea mai mare porunca din Lege şi cea dintâi este să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot cugetul tău şi cu toată puterea ta. Zicând „inima", „cuget „şi „putere", Mântuitorul a cuprins deodată cele trei parţi ale omului.

Prin inima a cuprins sufletul, prin cugetare a cuprins mintea, iar prin virtute (putere) a cuprins trupul. Deci toată fiinţa omului trebuie să se contopeasca în dragostea lui Dumnezeu. Iar când a fost vorba de dragostea de aproapele, a zis a doua porunca asemenea cu cea dintâi: Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuti.

Dragostea lui Dumnezeu nu are limite, adică din toată puterea, din tot cugetul, din toată virtutea; iar iubirii de aproapele, i-a pus margine: să-l iubeşti atât cât te iubeşti pe tine. Pentru ca acesta este ce spune alta Evanghelie: Cine iubeşte pe tata sau p esora sau pe frate mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine. Nu a spus că nu-i voie să iubeşti, ci dacă iubeşti pe aproapele mai mult decât pe Dumnezeu.

POCĂINŢA ÎMPĂRATULUI MANASE

Manase, împăratul evreilor, din Vechiul testament a făcut atâtea păcate înaintea lui Dumnezeu cum nu a mai făcut nimeni asemenea lui. Timp de 52 de ani a făcut cu sila un popor întreg să se închine la idoli şi diavoli, silindu-l să se lepede de Dumnezeu. Şi ˇs-au depărtat de Dumnezeu şi el şi copiii lui şi toată familia. Iar pe cei ce nu voiau să se închine la idoli şi să aducă juertfa dracilor, îi omora cu cele mai crancene chinuri. Deci, acest împărat a făcut atâtea păcate, încât nu se poate spune. Dar, Preasfântul Dumnezeu, ca să-Şi arate adâncul milostivirii Lui, şi mila Lui care nu are margini, l-a adus pe Manase la pocăinţa prin judecăţile Sale. Cum? Acest împărat, deşi era aşa de rău, se trăgea din neam bun. Tatăl sau, Iezechia, împărat plăcut lui Dumnezeu a trăit în timpul Prorocului Isaia. Cred că el ˇs-a rugat lui Dumnezeu, să-l întoarca pe fiul său, care se îndepărtase de Făcătorul cerului şi al pământului. Şi cum l-a întors Dumnezeu?

Văzând Dumnezeu răutatea şi necredinţa lui Manase şi atâta întunecare la minte, încât nu numai el ˇs-a îndepărtat de Dumnezeu, ci şi un popor întreg a fost adus în calea pierzarii, silit să se lepede de Dumnezeu, atunci El, Care ştie cum să aducă pe fiecare la pocăinţa, i-a pus zabala şi frau, cum spune în Psaltire: Cu zabala şi cu frau, fălcile lor

vei strânge, ale celor ce nu voiesc să se apropie de Tine.

Aşa a păţit şi acel împărat. Ca dacă îl lasa Dumnezeu aşa, niciodată nu se pocaia. Dar a trimis Dumnezeu pe boierii împăratului Asud din Babilon cu mare oştire şi au robit Ierusalimul, luând pe împăratul Manase rob. L-au legat şi l-au pus într-o cusca în care nu putea sta în picioare. Era legat ca un belciug, cu capul la picioare, cu două lanţuri de arama. Şi l-au băgat în cusca aceea, în care nu putea să ridice capul, decât să stea numai aşa, legat în forma de belciug rotund.

Împăratul Asud a crezut că va trăi o săptămână sau câteva zile şi îi dădea mâncare de două ori pe săptămâna, numai pâine de tarate şi apa.

Împăratul Babilonului tot întreba pe slugile lui:

— Nu a murit împăratul Manase?

Iar ei răspundeau:

— N-a murit, Maria Ta. Este încă viu şi se mişca în cusca aceea! Mare lucru!

Şi a trăit împăratul în acea cusca, legat cu lanţuri, nu o săptămână, nu o lună, nu zece luni, ci şapte ani şi ceva. Şi era înfricoşata minune să vezi legat un om cu capul la picioare, să-i dai puţina apa şi pâine de tarata de două ori pe săptămâna şi încă sa mai supravieţuiască.

Acest împărat de la care Dumnezeu nu a voit să ia scânteia de viaţa din el, după atâtea chinuri şi necaz şi canon ce avea acolo în aceste scarbe mari, rămăsese numai pielea şi oasele. Gândiţi-vă ce era acolo. Atunci el şi-a adus aminte de Dumnezeu şi a zis: „M-a adus Dumnezeu în acest chin şi canon, pentru că L-am maniat şi m-am întors de la El şi am silit şi poporul lui Dumnezeu să jertfeasca la idoli!”

Se gândea în inima lui: „Dacă m-a ţinut Dumnezeu cu zile până acum, oare ce vrea El de la mine? Sigur că vrea mântuirea mea!”

Atunci, din adâncul inimii, a început să suspine, să verse lacrimi şi cu văpaie de foc se ruga lui Dumnezeu: „Doamne, Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Iacov, Dumnezeul cerului şi al pământului! Doamne, Dumnezeule, dacă Tu ai făcut mila cu mine să nu mor eu atâţia ani şi să stau în lanţurile acestea grele şi să mai fie viaţa în mine, se vede ca Tu aştepţi să mă întorc la Tine.

Deci, Doamne, Dumnezeul meu, nu pot pleca genunchii mei, nu pot să plec fruntea la pământ pentru că sunt împilat de lanţuri grele de fier şi de arama, care ma trag şi mă ţin ca un belciug, cu capul la picioare şi nu pot să mă rog Ţie. Nu pot să fac metanii, nu pot să cad cu fata la pământ, pentru că sunt aşa legat. Ci, te rog, Doamne, Dumnezeule şi îmi plec genunchii inimii mele; adu-ţi aminte, Doamne, ca dacă Tu vei face mila cu cei drepţi, nu-i nicio minune. Tu nu ai pus pocăinţa lui Avraam, lui Isaac, lui Iacov şi seminţiei lui celei drepte, ci ai pus

pocăinţa asupra păcătoşilor. Deci, Doamne, Dumnezeule, dacă ai să faci mila cu mine, dacă ai să cauţi Tu în inimi, dacă ai să mă ierţi pe mine pentru păcatele care covârşesc nisipul de pe malul marii, atunci are să se cunoască, Doamne, cât de negraita este mila Ta şi cât de neajunsa de minte bunătatea Ta... „Aşa rugându-se el din adâncul inimii lui şi varsand siroaie de lacrimi cu durere mare în acel chin în care era, Preasfântul Dumnezeu şi-a adus aminte de dansul şi a dat în gând acelui împărat, pe nume Asud, să-i dezlege acele lanţuri şi să-l scoată din cusca, din acea carcera.

Când l-a scos, din cauză că a stat legat cu lanţuri de picioare, l-au dat de-a dura şi mergea ca un cerc. Oasele se făcuseră rotunde şi nu se putea întinde deloc. Gândiţi-vă ce jale era acolo să vezi un om făcut în forma de cerc, numai pielea şi oasele, şi să-ţi fie mila de el. Gândiţi-vă ce jale era acolo!

Şi au început a plânge paganii din Babilon, zicând: „Mai exista viaţa în omul acesta? Este fiinţa de om acesta? „Atunci l-au lăsat liber şi au început să-l hrănească cate puţin, să-l îngrijeasca, şi în timp de câteva luni ˇs-a ridicat pe picioare. Şi nu numai că ˇs-a ridicat şi ˇs-a făcut sănătos, dar împăratul Babilonului a spus: „Dumnezeul lui, Căruia se închina, l-a iertat pentru aşa de mare pocăinţa”. Şi l-a trimis înapoi împărat la Ierusalim!

Manase a venit iar împărat şi a adus pe poporul lui la închinarea lui Dumnezeu, făcând fapte bune, pe cât a putut până la sfârşitul vieţii şi apoi a scris rugăciunea aceea mare, pe care o zicem la Pavecernita Mare, numita rugăciunea lui Manase, împăratul iudeilor.

Aţi văzut înţelepciunea lui Dumnezeu? Aţi auzit ce face Dumnezeu? Dintr-un împărat pagan, ale cărui păcate covârşisera stelele cerului şi nisipul marii, a făcut iarăşi împărat şi sfânt, pentru că ˇs-a pocăit din adâncul inimii, a varsat lacrimi de foc şi a fost chinuit atâţia ani, cu atâta post şi cu atâta chinuire şi durere! Totuşi el nu şi-a pierdut nadejdea în mila lui Dumnezeu.

CUGETAREA LA MOARTE

Totdeauna să fii cu gândul la moarte, la judecata, la gheena, la ultimul moment din viaţa, la Împărăţia cerurilor, la slava drepţilor, la hotărârea cea din ziua judecaţii, pentru ca acestea ne ţin treji. Dacă gândesc că am să mor şi nu ştiu când, câtă pregătire ne trebuie?

Cine ne poate spune nou dacă mâine ne mai întâlnim când rasare soarele? Ia să vedem? Ne putem pune garanti ca ajungem pana mâine? Iaca nu pot să mă pun garant; ca viaţa nu-i în mâna mea. Ma ia o durere, un junghi şi gata. Asta-i. Ca dacă ai cugeta la moarte, te ajuta foarte mult ca să nu greşeşti.

Cel mai mare sfetnic, cel mai bun sfetnic, cel mai înţelept sfetnic,

dacă vrei să ţi-l iei în viaţă, să ţi-o iei pe moarte! Aşa spun Sfinţii Părinţi. Pe Sfântul Vasile l-a întrebat filosoful Eubul, mare profesor al Alexandriei:

— Vasile, care-i firea filosofiei? Care-i cea mai înalta filosofie?

— De-a pururea sa cugetam la moarte.

Ce suntem noi, fraţilor? Praf şi cenuşa! Viermi împuţiţi ai pământului! Tarana! „O mână de pământ în fundul unui mormânt”. Asta suntem noi. Ce nelaudam? Ce ne încăpăţânam? Ce-am făcut noi alt soare pe cer, alte stele, alte ceruri?

Cea mai mare nebunie e să se înalţe omul în sine. Cea mai mare nebunie e să nu-şi cunoască omul neputinţa sa. Te ia un junghi de cu seara şi pana dimineaţa eşti gata! Te-ai dus, ai murit fără pocăinţa, te-ai prapadit!

Unde sunt tiranii? Unde-s împăraţii lumii? Unde-s puternicii veacului? Unde-s şahinşahii Persiei? Unde-s împăraţii Chinei? Unde sunt sultanii turcilor? Unde-s faraonii Egiptului? Unde-s Napoleonii Franţei? Unde-s ţării ruşilor? Unde-s cezarii Romei? Unde-s kaiserii şi împăraţii Germaniei? Unde-s, mai? Unde-s? În fundul iadului, dacă n-au făcut bine! Şi dacă au făcut bine, ferice de ei că au plecat de la o împărăţie la alta.

Dumnezeu judeca pe toţi acuşi. Potopul atomic este pe clampa uşii. Într-o clipeala de ochi ne putem topi. Şi atunci o să vadă omul pe cine a maniat şi pe cine a supărat.

Ce n-a făcut El pentru noi? Şi să-nʗhizi ochii şi să spui: „Păi, dar n-am ştiut! „Ia gândiţi-vă câtă nebunie e aici! Câtă hula! Pus-au asupra cerului gura lor – cum spune în Psaltire.

Vai de noi! mai bine nu ne naşteam pe fata pământului, deact să zicem una ca asta. Vai de noi şi de toţi aceia care cred vreodată ca fără Dumnezeu pot face ceva. Vai de noi! Mântuitorul a spus: rămâneţi intru Mine şi Eu intru voi, ca fără Mine nu puteţi face nimic. Ce putem face noi? Iată acum vine o săgeata şi gata!

Dar unde te duci? Ca dac-ar fi iadul două sute de mii de ani, ar fi tare puţin. Că ai crede: „Mai, după două sute de mii de ani, tot am să scap!”. Dar acolo-i veşnicie.

Sfântul Antonie le spunea ucenicilor: „Pururea aduceţi-vă aminte de veşnicie. Pururea sa gândiţi, ca, dacă seara te-a apucat asfinţitul soarelui, nu eşti sigur ca ajungi pana dimineaţa. Şi dacă dimineaţa ţi-a răsărit soarele, nu eşti sigur dacă mai apuci apusul. Că nu este viaţa în mâna noastră”.

Vai de mine! Nu spune în Psaltire: Doamne, tu ai pus cu palme măsurate zilele mele. Ca ce n-ar da omul să mai trăiască un ceas, când vine moartea? Să va zic o istorioara.

Era un împărat al Persiei. Acesta a fost foarte iubitor de aur. Şi-a făcut mobila de aur, şi-a făcut case şi totul a spoit în aur – şi mobila din casa a făcut-o din lemn de caspias, un lemn pe care nu-l arde focul, mai frumos se face în foc. Dar era atât de iubitor de aur, ca a adunat şaptezeci şi cinci de lazi de aur – bani de aur, monezi –, fiind zgârcit; şi a pus bir mare pe popor şi a asuprit lumea în tot chipul. Femeia lui era o femeie înţeleapta:

— Mai, omule, dar cât o să trăim noi de-aduni atâta aur?

— Taci! Aurul este mai puternic decât toate.

Şi ˇs-a îmbolnavit de moarte împăratul. Atunci a adunat toţi înţelepţii Persieisa-i întrebe cât mai are de trăit. Şi avea un preaîntelept filosof şi doctor, pe care îl chema Sindonie.

Acela îi spunea numai adevărul în faţa. Şi împăratul avea ciuda pe el, că nu-l măgulea. Sunt şi oamenin făţarnici, vicleni, care măgulesc: „Maria ta în veac ai să trăieşti!” Dar acela îi spunea adevărul: „Uite aşa trebuie să faci”.

Împăratul l-ar fi pierdut, ca putea să-l piardă ca împărat, dar zicea mai târziu, când se trezea: „Mai, asta are dreptate, ca totdeauna îmi spune cam ce-i drept!” Alteori îl ura, ca totdeauna adevărul este urat. Mântuitorul a spus: Dacă Ma urase pe Mine şi pe voi vă vor un.

Şi chema împăratul doctori şi filosofi, care-i ziceau: „Maria ta, ai să mai trăieşti atâţia ani!” Ia chemati pe Sindonie, a zis împăratul.

— Sindonie, ce zici tu, mai trăiesc?

Acela i-a pus mâna pe puls.

— Nu rasare soarele mâine dimineaţa şi eşti gata!

— Aşa spui?

— Da! Dacă nu, capul meu să fie jos. Lasă-mă sa trăiesc pana mâine!

Îi cheamă pe ceilalţi:

— Da, maria ta, ziceau ei, eşti bine, ai să mai trăieşti!

— Eu dacă mai trăiesc mai mult decât a zis Sindonie, pentru fiecare ceas dau cate o lada de aur, care îmi mai da un ceas de viaţa! Cu cele 75 de lazi de aur, tot mai am şaptezeci şi cinci de ceasuri de trăit!; a zis împăratul. Şi ei toţi ziceau:

— Maria ta, ai să trăieşti! Eu îţi fac injecţii; da, eu îţi fac frecţie; da, eu îţi dau medicamente; da, eu te trag pe picioare... — numai ca să capete o lada de aur!

Îl cheamă iar pe Sindonie:

— Ce zici tu, Sindonie? Îţi dau şi ţie o lada cu aur, dacă mai trăiesc un ceas.

— Mie dacă mi le dai pe toate, nu-ţi pot da, nu un ceas, nicio clipă, că nu-i viaţa la noi, este la Dumnezeu.

— Şi ce zici?

— Cum ţi-am spus; nu-ţi rasare soarele. Când va mai fi o jumătate de ceas până atunci, te-ai dus.

Iar ceilalţi ziceau:

— Maria ta, lasă-l pe Sindonie; da paralele încoace ca facem noi ce facem. Aducem medicamente, din nu ştiu care tara…

Împăratul era gata să dea şi ceel şaptezeci şi cinci de lazi pentru a mai trăi:

— Mai, dau o lada pe ceas! Numai să nu fie cum a zis Sindonie.

Şi parca ce mai erau 75 de ceasuri? Nebunie. Să se lege omul de viaţa asta!

Uite ce-i, frate, când este vorba de adevăr, să spui numai adevărul. Ca viaţa nu-i la noi, ca mai dai tu o lada de aur să mai trăieşti un ceas. Dar eu, cât n-aş da când mor, să-mi mai dea Dumnezeu un ceas să mă pocaiesc! Vezi cât este de scumpa viaţa? Dar dacă vrei să trăieşti în vecii vecilor, fa voia lui Dumnezeu, întoarce-te la pocăinţa şi fa fapte bune şi vei trai în vecii vecilor, iar dacă nu, te aşteaptă munca şi chin în vecii vecilor.

Ferească Dumnezeu de asta! Ferească Dumnezeu! De aceea am spus, să nu punem baza în oameni, Doamne fereşte, şi în cuvintele lor. Fiecare este o mână de tarana întinata, în fundul unui mormânt. Du-te la cimitir să-miarăţi care-i împăratul şi care-i ostaşul; care-i ministrul şi care-i generalul. Du-te colo la cei care au murit de 50 – 60 de ani. Acolo să-miarăţi tu unde-i mitra arhiereului, unde-i coroana împăratului, unde-i bastonul filosofului, unde-s galoanele generalului; arata-mi mie acolo, să vedem! Suntem egali cu toţii acolo. Suntem tarana cu toţii acolo. Şi poţi să-mi spui că nu-i un adevăr? Nu poţi spune, în veacul veacului.

Iată ce suntem! Să nu nădăjduim în viaţa asata. Ca pe toţi îi înşela viaţa asta şi îşi bate joc de toţi. Te duci în fundul iadului, dacă pui baza pe dansa. Iar dacă în aceasta puţina viaţa pe care-o mai avem, facem ceva pentru mântuirea sufletului, apoi acela este cel mai înţelept om din lume. Cu puţina vreme cât tine viaţa – că-i o trecere, o vizita pe pământ –, putem câştiga veşnicia, viaţa veşnica.

De aceea, nu trebuie să-ţi pui nadejdea în putregaiul ăsta de trup, sau în bani, sau în dregatorii, sau în cinste, sau în palate, sau în bogăţie, sau în ştiinţa, sau în meşteşug, sau în frumuseţe, sau în orice vrei; ca toate-s nălucire.

N-auzi ce canta Sfântul Ioan Damaschin? Mare înţelepciune!

„Toate sunt mai neputincioase decât umbra, toate sunt decât visurile mai înşelătoare, într-o clipeala pe toate acestea moartea le apuca. Ci veniţi, iubiţii mei fraţi, raposatului să-i cerem odihna de la Hristos şi sufletelor noastre mare mila”.

Asta-i stihoavna care se cânta când mergi şi duci mortul la groapa. Ai

auzit ce spune? „Toate sunt mai neputincioase decât umbră. Toate sunt decât visurile mai înşelătoare. Într-o clipeala pe toate acestea moartea le apuca. „Că de ce au plâns Sfinţii Părinţi, toată viaţa lor? De ce li ˇs-au uscat şi le-au căzut genele de la ochi de lacrimi, ca Sfântului Arsenie cel Mare? Purta o basma în san şi atâtea lacrimi a varsat, ca pururea îşi ştergea ochii. Mintea îi era la cer! I-au căzut genele de la ochi şi a fost şaptezeci de ani, numai în pustie. Pentru ce? Pentru ca cugeta la veşnicie.

Vine unul la mine, nu se lasa de un păcat şi încă era om bătrân, şi-mi zice:

— Părinte, să-mi dai canon aspru, ca nu ma pot lasa de fumat.

— Moşule, lasa ţigara, că te duci în fundul iadului!

— Părinte, m-am obişnuit şi n-o pot lasa.

— Moşule, eşti bătrân şi nu ştii când vine moartea!

— Vreau să scap de ea, dar nu ştiu cum!

— Dacă nu te poţi lasa de păcat, cum ai să rabzi focul iadului?

— Mi-e frică de iad, dar de fumat nu ma pot lasa!

Aveam un sfeşnic cu o lumânare mai groasa şi-i zic:

— Ia vino încoace! La tine degetul la lumânare!

— Valeu! Nu pot!

— Tine-l acolo!

Şi-i iau mana şi i-o ţin eu.

— Nu pot, părinte, ma arde!

— Tine-o acolo, frate! Când ţi-o veni dracul cu pofta, pune o lumânare şi tine mana. Vrei să te duci în iad? Acolo nu-i lumânare. Cuptoare cu foc, de miliarde de ori mai tari ca asta. Pune mâna în foc şi vezi! Stai pana ce arde, pana ce-or curge sângele, pana ce-or cădea ciolanele! Să vezi, mai vine pofta?

— Bine zici, părinte, aşa am să fac! De-acum nu-mi mai trebuie să pun ţigara în gura cate zile voi avea.

— Şi dacă te mai robeşte vreo patima sa tii mana în foc şi să n-o iei de acolo pana nu-ţi vei aduce aminte de focul iadului.

Şi acesta ţi-i canonul: să zici: „Doamne Iisuse... „şi să pui mâna la foc. Să vedem, o să-ţi mai trebuiască spurcăciuni?

Ehee, pai dacă uitam de focul acesta, de cel veşnic nu scăpam!

Vai de noi, căci degeaba am mai văzut soarele pe pământ. Ce, crezi că-i gluma, frate? Îţi spune Hristos, ţi-au spus prorocii, ţi-au spus patriarhii, ţi-au spus drepţii şi vine Dumnezeu din cer şi-ţi spune că este foc veşnic. Unde focul lor nu se stinge şi viermele lor nu doarme.

Vine Dumnezeu să-ţi spună că este foc veşnic! Cine trebuia să ne mai spună, fraţilor, de ziua judecaţii? Ţi-a spus:

Legati-i mâinile şi picioarele, aruncaţi-l în întunericul cel mai

dinafară. Acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor. Este gluma aceasta?

Dumnezeu spune! Ţi-a spus că este gheena, foc negru fără lumina, de miliarde de ori mai fierbinte ca acesta şi n-are fund şi n-are margini în veacul veacului, unde se chinuiesc dracii şi cei mai păcătoşi.

Ai văzut istoria aceea cu călugărul Andrei? Care a stat trei minute în gheena şi i saparut mai mult de trei sute de ani.

Este scrisa în „Viaţa repausaţilor". Ai văzut ce minuni! Ia gândiţi-vă! Ce-i gluma?

„Dac-am venit Eu din cer să sufăr pentru tine, să-mi vars sângele, cel preasfânt şi preacurat, să-mi pun viaţa şi sufletul pentru tine şi ţi-am spus că este munca veşnica! Ce mai poţi să spui acum? Când îţi spun: Duceţi-vă de la mine, blestemaţilor în focul cel veşnic. Câtă dreptate are El! Şi: Veniţi binecuvântaţii Părintelui Meu, de moşteniti Împărăţia cerurilor, ce agatita vouă de la întemeierea lumii.

Ai văzut? Pentru unii este gătită Împărăţia şi pentru alţii munca cea veşnica. Ferească Dumnezeu! Să stăm bine, să luăm aminte! Că ne înşală ticaloasa asta de viaţa, şi hoitul ăsta de trup ne trage numai la moarte. Numai la moarte.

El este cel mai bun prieten cu dracul; cel mai bun dintre toţi. El te trage la mâncare multă, la băutura multă, la somn mult, la curvie, la distracţie, la lene, la dezmierdare, la iubire de bani, la iubire de averi. Uite dracul cum te trage la păcat! Tovarăş rău şi viclean, care pururea ne înrobeşte, pururea ne spurca şi pururea ne îngrozeste şi desparte îngerul Domnului de la noi. Cel mai mare duşman care trage la moarte şi la munca veşnica; fire stricata din Rai, corupta, care ne luptam atâta cu el să-l tragem la bine şi el iar la rău se duce.

Dar Dumnezeu a venit cu darul Lui şi ne-a dat Botezul şi atâtea arme; şi pocăinţa şi mărturisirea ca să ne putem îndrepta, să ne putem mântui.

DESPRE MOARTE

Cine poate să fie sigur că vom ajunge pana mâine sau peste un ceas? De aceea, pentru ca viaţa noastră este nesigura pe pământ şi toate se opresc la mormânt, în cele ce urmează vom vorbi despre două lucruri: despre moarte şi conştiinţa. Mai întâi, după dreptate, să vorbim despre moarte. Porunca cea dintâi a lui Dumnezeu, după greşeala protoparinţilor noastră, a fost aceasta: Cu moartte veţi muri. Şi într-adevăr, după calcarea poruncii, două morţi au venit asupra neamului omenesc. Adam, după 930 ed ani, şi Eva, după 950 de ani, au primit moartea trupească, iar moartea duhovnicească a fost lunga de 5508 ani, pana la venirea în trup a Noului Adam – Hristos, Dumnezeul şi Mântuitorul nostru.

Dar oare din care pricina, Adam, a numit-o Eva, adică „viaţa”, deşi se cuvenea ˇs-o numeasca moarte, ca prin ea a venit moartea în lume? Aşa era cu dreptate. Dar în loc ˇs-o numeasca moarte, o numeşte viaţa, ca zice: Şi a pus Adam numele femeii sale Eva, ce se talcuieşte viaţa.

Deci cum prin Eva vine moartea şi Adam o numeşte viaţa? Care-i pricina? Care-i taina dezlegarii aici? Să auzim ce spune Sfântul Grigore de Nissa: „Pentru două pricini Adam a pus numele femeii sale Eva, adică viaţa. Mai întâi ca ea trebuia să fie maica tuturor celor vii după trup, ca ea a născut primul copil, pe Cain, şi a adus în viaţa prima fiinţa omenească. A doua, ca prin Eva cea tainica, prin strănepoata Evei cea dintâi, adică prin Preasfânta, Preacurata Nascătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioara Maria avea să vină în lume viaţa, adică Hristos.

Iată pentru care pricina Adam, fiind proroc şi făptura cea dintâi a lui Dumnezeu, a prorocit ca Evei să i se pună numele acesta, pentru aceste două pricini. Mai întâi, că va fi maica tuturor celor vii, cum arata Scriptura – deci o talcuire o avem în Scriptura şi una în Tradiţie, de la Sfinţii Părinţi –, iar a doua, ca deşi moartea a venit prin femeie, tot prin femeie va trebui să vină la plinirea vremii şi viaţa.

A luat satana în Rai trei lucruri, pentru a dărâma neamul omenesc: femeia, lemnul şi neascultarea. La plinirea vremii, Noul Adam – Hristos –, tot cu aceste trei arme l-a biruit pe satana: femeia, lemnul şi ascultarea. Cu cele împotriva, pe cele împotriva le-a surpat.

Cu ascultarea lui Hristos de Părintele ceresc, până la moarte şi cu moartaie pe Cruce, a vindecat neascultarea lui Adam şi a noastră; cu lemnul Crucii ˇs-a vindecat rana cea venita prin lemn; gustarea din lemnul oprit, prin gustarea fierii şi a oţetului; şi prin Preasfânta, Preacurata Fecioara Maria, Eva cea tainica, ˇs-a vindecat păcatul Evei şi moartea care a venit în lume.

Dar cuvântul nostru priveşte în altă parte. Au trecut de la Adam pana la potop 2642 de ani. În acest timp n-a scăzut din viaţa omului nimic.

A trăit Adam 930 de ani şi Eva 950 de ani, iar Noe, al doilea fiu al omenirii a trăit 950 de ani. Noe, fiind mare proroc şi plăcut lui Dumnezeu din neamul său, a avut mare grija sa păzească în toată vremea lui, de când ˇs-a născut, un mare dar: oasele lui Adam, corpul lui Adam strămoşul lui.

Cele mai scumpe moaşte din lume le păstra el şi până la dansul le-au păstrat alţi patriarhi mai vechi decât dansul. Noe a fost al optulea de la Adam, iar Matusalem, al şaselea. Şi le-a dat unul la altul, ca pe un dar preascump: prima zidire ieşita din mana lui Dumnezeu – oasele lui Adam.

Noe, când era de 500 de ani, aţi auzit Scriptura, ˇs-a căsătorit şi 100 de ani trăind, a avut pe cei trei fii: pe Sim, Ham şi Iafet. Şi când era Noe

de 600 de ani, a început potopul şi a ţinut un an de zile furia potopului. A plouat numai 40 de zile şi 40 de nopţi, iar corabia numai la un an de zile ˇs-a oprit, pentru că ai auzit ce spune la Facere: „Iar din luna a zecea pana în luna a şasea au scăzut apele, trei luni de zile, şi de-abia au început să se vadă vârfurile munţilor celor mai mari din lume”.

Să fi fost atunci cu corabia lângă Noe, să vezi de-abia în toată România vârful Ceahlăului sau al Negoiului, sau Moldoveanul, sau vârful Ineului din Maramures, iar dacă erai în Asia, vârful Himalaia sau alţi munţi. Abia se zăreau atunci numai vârfurile munţilor, iar vuietul apelor şi tulburarea vazduhului nu încetase.

Din luna a şaptea pana în luna a patra mai scazand apele, a dat drumul Noe porumbelului celuilalt. Când a ieşit Noe din corabie, lângă Munţii Ararat, azi în Armenia, pustiu era pământul, plin de mai, plin de furia şi urgia lui u Dumnezeu, că se înecase tot ce era viu, afară de cei ce erau în pântecele corabiei. Au ieşit în câmpia Senar şi au adus jertfa lui Dumnezeu. Apoi ˇs-a arătat curcubeul, după cum ştiţi, semn de legătura veşnica între om şi Dumnezeu, că nu va mai fi potop cu apa.

Şi au ieşit fiii lui Noe – Sim, Ham şi Iafet. Lui Sim i-a dat Asia, lui Ham i-a dat Africa – de acea sunt negri acolo, ca Ham a fost blestemat –, iar lui Iafet i-a dat Europa.

Dar a avut grija mare Noe, când a despărţit pe fiii săi, că au plecat fiecare în alta direcţie, după ce ˇs-au înmulţit, să le dea un mare odor nepreţuit pe cre îl purtase în corabie şi a avut grija mai mult decât de tot aurul de acest odor. Era trupul lui Adam, aşa cum l-a făcut Dumnezeu. Era scheletul lui Adam. Şi le-a zis Noe: „Dragii mei, pământul este înaintea voastră; de acum creşteţi şi va înmulţiţi şi umpleti pământul, că aşa a zis Dumnezeu”; ca a doua oară a binecuvântat pe om cu acelaşi cuvânt dintâi, cum este scris în Biblie.

„Eu nu vă dau aur, eu nu vă dau argint, eu nu vă dau pietre scumpe. Acestea le veţi găsi voi pe pământ şi prin munţi şi oriunde. Vă dau un lucru mai scump deact toate: vă dau trupul protoparintelui nostru Adam, primul om din lume”. Şi le-a împărţit lor oasele lui Adam. Capul l-a dat lui Sim, în Asia, mijlocul l-a dat lui Iafet, înspre Europa, iar picioarele le-a dat lui Ham. Iar fiii lui Noe l-au întrebat:

— Dar de ce ne folosesc noua acestea aşa de mult?

— Mare folos veţi lua de câte ori veţi privi la dânsele!

— Care folos?

— Când veţi vedea capul lui Adam, vă veţi aduce aminte ca sufletul lui este în chinurile iadului, pentru că a greşit lui

Dumnezeu şi vă veţi trezi şi veţi zice: „Doamne fereşte! Să nu ajungem ca strămoşul nostru! Să nu maniem pe Făcătorul nostru, ca iată, oasele lui Adam sunt aici şi sufletul lui se chinuieşte în muncile

iadului, pentru ca a călcat porunca lui Dumnezeu”.

Iată filosofia cea mai înalta pe care a dat-o Noe feciorilor săi: să nu uite că vor muri. Să vadă oasele lui Adam şi să-şi aducă aminte ca şi ei sunt praf şi cenuşa şi îndată după moarte urmează judecata şi vai de acela care calca porunca lui Dumnezeu.

Cea mai înalta filosofie de sub cer este cugetarea la moarte. Marele Vasile a fost întrebat de marele filosof din Alexandria, Eubul:

— Spune-mi mie, o, minunatule! — ca făcuseră scoala împreună la Atena, pe vermea aceea fiind şi la Alexandria mare cetate de cultura creştina şi pagana – spune-ne noua, o, minunatule, care este cea mai înalta filosofie a creştinului?

Şi a zis marele Vasile:

— Cea mai înalta filosofie de sub cer este să avem de-a pururea moartea înaintea ochilor noştri.

Pentru ca strămoşii noştri, atâta vreme cât au avut moartea în faţa, n-au greşit. De câte ori în Rai, le dădea satana în minte: „Ia, duceţi-vă la pom şi mâncati!” Căci era frumos la vedere şi bun la gust rodul ce l-a omorât. Dar când ˇs-a apropiat Adam zicea: „Nu ma duc”. Dar de ce? „A spus Dumnezeu ca în ziua când voi mânca din pomul acesta, cu moarte voi muri”. Şi de frica morţii nu se apuca să mănânce.

Văzând satana că sunt înarmaţi strămoşii noştri cu aceasta arma puternica, adică cugetarea morţii, de către Făcătorul lor, ce-a gândit întâi? Să le smulga din minte moartea. ˇS-a băgat în şarpe, cum zice marele Vasile, ca în rai vorbeau toate animalele şi şarpele avea picioare înalte, nu mergea taras.

După ce l-a amăgit pe Adam, Dumnezeu tablestemat să se tarasca pe pântece, i ˇs-au luat picioarele. Picioarele şarpelui sunt în pântece şi astăzi. Şi asta ca să se împlinească porunca să meargă numai pe piept, să mănânce pământ şi să fie blestemat pentru ca prin şarpe a reuşit satana sa între şi să vorbească cu Adam.

— Ce-a zis Dumnezeu? a întrebat şarpele.

— Iată ce a zis, a răspuns Adam: „Toţi pomii Raiului, toate grădinile, desfătarea asta negraita este a noastră, dar din cutare pom să nu mâncam”.

— Dar de ce? a întrebat şarpele viclean.

— A spus ca oricând vom mânca, cu moarte vom muri.

— Nu-i adevărat! — zice satana prin şarpe –, nu veţi muri cu moarte.

— Cum se poate? Dar de ce?

— Ştiţi de ce v-a spus Dumnezeu aşa? Se teme foarte tare ca dacă veţi mânca din pomul acela, vă veţi face dumnezei ca şi Dansul şi veţi fi asemenea Lui şi din mare răutate ce are pe voi, ca să nu va inaltati ca El, v-a oprit să mâncati de acolo; ca în orice zi veţi mânca, ochii voştri

se vor deschide şi veţi fi ca nişte dumnezei!

Auzi? Dumnezeu îi spune lui Adam că va muri şi şarpele îi spune că nu va muri! Şi Adam lasa pe Ziditorul său şi asculta pe şarpe, adică pe satana, care vorbea prin gura şarpelui. Şi crezând acestea, calca porunca şi moşteneşte îndoita moarte: şi pe cea trupească şi pe cea duhovnicească!

Părinţilor, iubiţi credincioşi, maicilor şi surorilor, câteva suflete sunteţi aici. Eu în viaţa mea, mi-a ajutat mila Domnului, am vorbit la mii de oameni pe la hramuri şi ori as vorbi la două urechi, ori la două mii, tot atât ma costa. Dar suntem câteva suflete aici. Dacă n-am uita noi învăţătura cea preascumpa a Sfinţilor Părinţi şi a Sfintei Scripturi, noi n-am mai greşi lui Dumnezeu.

Auzi ce spune dumnezeiescul şi preaînteleptul Iisus, fiul lui Sirah,: Fiule, adu-ţi aminte de cele mai de pe urma ale tale şi în veac nu vei greşi.

Pentru ce? Dacă cuget la moarte, moartea mă opreşte şi de a gândi răul, nu numai de a-l vorbi sau a-l face. Eu ştiu ca Dumnezeu o să-mi cantareasca şi gândurile şi cuvintele şi lucrurile vieţii mele, când îmi voi da sufletul. Deci, dacă voi cugeta la moarte, ma feresc de toate. Auzi ce spune în „Uşa pocăinţei”? Vedeţi ca acea carte tratează patru lucruri: moarte, judecata, Rai şi Iad. Eu cred că acea carte, dacă ar fi tipărita în zeci de mii de exemplare, toată lumea ar merge în Rai. Numai dacă ar înţelege-o. Atât de mult foloseşte pentru creştini cugetarea la moarte, că ne arata ce-i omul şi unde se duce şi ce va fi în ziua morţii sau a judecaţii.

Acolo spune ca cel mai mare sfetnic în viaţa nu este nici filosoful, nici îngerii, ci moartea: „Ia-ţi sfetnic, omule, pe moarte, şi atâta înţelepciune are să te înveţe, încât, nici Solomon în toată înţelepciunea sa, nici îngerii, nici filosofii lumii, nimeni nu te va folosi pe tine ca moartea”. Pentru ce? Moartea te sfătuieşte: „Omule, nu gândi rău, că ai să mori! Nu fura, că ai să mori! Nu vorbi rău, că ai să mori! Nu ura pe fratele tău, că ai să mori! Nu fi desfrânat, că ai să mori! Nu înjura, că ai să mori! Nu fuma, că ai să mori! Nu fi beţiv, că ai să mori! Nu te judeca cu altul, nu intenţiona să faci rău nimănui, ia seama de sufletul tău, că ai să mori! Câtă filosofie ne aduce moartea! auzi ce spune Sfântul Ioan Damaschin: „O, moarte, moarte, mai bine te-am numi pe tine viaţa, ca cel ce pururea cugeta la tine, pururea viază”. Vrei să ştii ca nici Solomon nu poate învaţă atâta înţelepciune ca moartea. Zice marele Vasile: „Şi Solomon acela, iubitorul de înţelepciune, dacă n-ar fi uitat moartea, nu-l biruiau femeile, să ajungă de batjocura lor, să le facă şi capiste, să se lepede de Dumnezeu şi să se închine la idoli”.

Iată, Solomon cel preaînţelept, cel plin de darul înţelepciunii, a ajuns

închinător la idoli şi a zidit capiste zeilor, lepădându-se de Dumnezeu după 40 de ani de domnie. Pentru ce? A uitat că va muri. Pe el îl mustra cartea înţelepciuni lui Iisus, fiul lui Sirah: „Te-ai întărit în trup, te-ai întărit în păcat şi ai uitat pe Ziditorul, Care ţi-a dat înţelepciunea, cu care ai condus poporul acesta 40 de ani”.

Vai de noi şi de noi, ca nu greşim pana nu uitam de moarte. Niciun păcat nu trece de la minte la simţire, nici prin imaginaţia noastră, dacă avem înaintea ochilor moartea. Dacă uitam moartea, murim, dacă nu uitam moartea, trăim, suntem vii cu sufletul în vecii vecilor.

Cine a gândit vreodată la moarte, şi-a nălucit-o cu mintea şi a greşit lui Dumnezeu vreodată? Deci prea bun tovarăş de drum, prea buna prietena şi prea mare sfetnic ne este noua moartea. Să nu ne temem de ea.

Cel mai mare filosof în viaţa sa avem moartea. Niciodată moartea nu te va învaţă de rău, totdeauna îţi va spune: pazeste-te de păcate, omule, că ai să mori! Şi-ţi spune cel mai mare adevăr. Pentru ce? Pentru că-ţi spune negresit că eşti trecător, vei muri şi vei sta înaintea lui Dumnezeu, să dai seama de tot ce ai gândit, tot ce ai lucrat, tot ce ai făcut.

Ce zice Alexandru Macedon, mare filosof – învăţase filosofia despre suflet şi moarte, de la acel mare filosof din antichitate, Aristotel –, când a luat împărăţia Persiei şi a bătut pe Darius şi împărăţia Egiptului şi a luat împărăţiile de lângă Eufrat şi împărăţiile lui boz şi celelalte. Veneau filosofii şi îi spuneau:

— Maria Ta, aur mult, pietre scumpe, palate are Darius şi sabia lui Darius este făcuta în forma de octogon cu opt muchii şi are mânerul împodobit cu două kilograme jumătate de pietre nestemate şi poleita cu aur curat. Vino ˇs-o vezi, măcar!

Iar el le-a răspuns:

— Dacă-i moarte, nu-i nimic! Ce-am să fac eu cu sabia lui Darius în război? Uite, am sabia asta ca fulgerul în mâna mea, uşoară. Aceea-i parada. ˇS-o iau ˇs-o leg la curea ˇs-o ducă calul, să vadă lumea ca străluceşte la brau?

— Vino, împărate, şi ia pe sotia lui Darius, ca el a fugit şi l-au spânzurat doi osteni.

— Cine l-a spânzurat pe Darius? Cine le-a dat voie? Să-i spânzurati pe aceia, căci nu am dat eu ordin să omori omul!

Am spus să iei împărăţia şi să-l laşi să trăiască – ca el cucerea toate împărăţiile şi trecea mai departe. Alţii îi ziceau:

— Ia una din fetele lui Darius, căci are cele mai frumoase fete de pe lume! Două fete avem. Şi Macedon le-a zis:

— Sa nu le aduci să le văd, că-ţi tai capul. Eu, care am cucerit atâtea

popoare cu puterea lui Dumnezeu, ma biruiesc de frumuseţea unei femei? Acest împărat a murit la 35 de ani necăsătorit şi otrăvit – ştiţi istoria lui –, dar totdeauna, cum îi spunea Ptolemeu Filadei şi Seneca secretarul lui şi Antioh şi Nicanor şi Vizantie şi ceilalţi şi Chir cu toată suita lui:

— Maria Ta, nu-ţi pasa de nimic; nici de aur, nici de frumuseţe!

— Nu! Dacă-i moarte, nu-i nimic!

De aceea şi când murea, după ce a bătut toate împărăţiile, când a văzut că-i dăduseră otrava dulce, nepotii lui, a zis:

— Astăzi am băut pahar dulce şi amar!

— Ce este, Maria Ta?

— Mor!

Se adunaseră filosofii, generalii, împăraţii, care pe unde îi puseseră. Iar el le-a zis:

— Eu nu ma tem de moarte! Eu cred intru unul singur Dumnezeu, cum m-a învăţat arhiereul evreilor, când am cucerit Palestina. Acela mi-a spus că este un singur Dumnezeu.

— Cum îl cheamă pe Dumnezeul vostru? l-am întrebat pe arhiereu.

— Unul este Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul. Îl cheamă Savaot!

— Ce înseamnă Savaot?

— Dumnezeul oştirilor.

— Nu cumva conduce oştirile de jos?

— N-ai grija, Maria ta! El conduce oştirile cele din cer. Cu acelea nu te poţi măsura! Aceluia ma închin şi eu.

Aşa a cunoscut Alexandru Macedon pe Dumnezeu şi a început să fie un om foarte milostiv. Când era sa moara, l-au întrebat generalii lui:

— Maria ta, din ce să-ţi facem mormântul? Din marmura? De aur? de pietre scumpe, de iachint, de hrisolit, de onix, de ameţist sau de rubin? Toate pietrele scumpe i le-au pus.

Iar el le-a răspuns:

— Dacă-i moarte, nu-i nimic! Să nu-mi faceţi mormântul meu din aur şi din alte pietre scumpe. Ci să-mi faceţi mormântul şi sicriul de granit şi să nu cumva să mă îmbrăcaţi în haine aurite. Ci simplu, ca un simplu om. Şi să lăsaţi la sicriu două găuri: una în stânga şi una în dreapta.

— Da de ce asta?

— Pe acolo să-mi scoateti mâinile mele şi să le lăsaţi goale, ca să vadă toţi ca nimic n-am luat cu mine după moarte.

Vedeţi, fraţilor, înţelepciunea împăratului Alexandru Macedon? Să nu creadă cineva ca, după moarte, va lua ceva cu dansul. Ce-au folosit faraonii Egiptului că au pus în piramide atâta aur şi argint şi au făcut carute cu cai de aur? Le găsesc alţii şi se îmbogăţesc la muzee. Ce le-a

folosit? Le-au luat cu ei? nu. Ştii ce-au luat cu ei? Fapta buna! Dacă au făcut-o, au fost înţelepţi.

Şi faraonii Egiptului aveau mare filosofie despre moarte.

Ei aveau un mare dregator, care era plătit la curtea împărătească, numit omul morţii. Şi când bea împăratul şi mânca şi canta muzica şi se veselea, venea acest slujitor cu o căpăţâna de mort şi i-o punea pe masa şi atât zicea: „Împărate, mănâncă, bea şi te veseleşte, dar adu-ţi aminte că ai să mori!”

Dar să revenim, ca pentru moarte sunt încă multe de spus, mai cu seamă la aceştia cu hainele negre, ca noi călugării avem mari jurăminte înaintea lui Dumnezeu şi cugetam totdeauna la moarte. Ca moartea nu alege nici tânăr, nici bătrân, nu te cauta la contingente, la buletin de identitate, la livret. Nu te cauta că eşti mirean sau călugăr, pregătit sau nepregătit. Să ne ajute Preasfântul Dumnezeu când vom închide ochii, să nu ne găsească nepregătiţi.

ALT CUVÂNT DESPRE MOARTE

De nimic nu-i mai sigur omul pe pământ, decât de moarte. Că ai să trăieşti mai mult, nu ştii; că ai să fii mai bogat, nu ştii; că ai să fii mai sănătos decât eşti, nu ştii; dar că ai să mori, ştii. Şi nimeni nu poate contesta acest adevăr. Auzi ce a spus Dumnezeu la începutul lumii: Cu moarte veţi muri. Iar dumnezeeiască Scriptura, la Iisus, fiul lui Suirah, spune: Toţi murim.

Să ştiţi un lucru: Moartea este viaţa, pentru cela ce nu o uita pe dansa. Atâta vreme cât strămoşii noştri, protoparintii noştri Adam şi Eva, n-au uitat moartea, ei erau în Rai. Dar cum au uitat de moarte, au murit cu sufletul şi, după nouă sute şi ceva de ani, au murit şi cu trupul.

Deci, moartea, cum zice Sfântul Ioan Damaschinul, este viaţa pentru cei ce nu uita de ea. Moartea, dacă noi nu uitam de ea ne aduce viaţa veşnica.

Sfântul Vasile a fost întrebat de marele filosof Eubul, prietenul sau din Alexandria:

— Care este cea mai mare filosofie din lume, mai ales din lumea creştina?

El i-a răspuns:

— De-a pururea sa cugetam la moarte.

Aceasta este cea mai înalta filosofie! Pentru ce? Cine cugeta la moarte, nu moare cu sufletul. Cine cugeta la moarte, se fereşte de păcat. Ca auzi ce spune Apostolul Pavel: Plata păcatului este moartea. Cine îşi aduce aminte de moarte, nu păcătuieşte. Auzi ce spune Iisus, fiul lui Sirah, în cartea înţelepciunii sale: Fiule, adu-ţi aminte de cele mai de pe urma ale tale şi în veac nu vei greşi.

Deci, ţineţi minte! Marele Apostol Pavel, cel mai mare vas al alegerii,

trimis de Hristos spre luminarea neamurilor, auzi ce spune: În toate zilele pomenirea morţii o avem cu noi. Şi iarăşi: În toate zilele mor! În toate zilele murea păcatului şi via lui Hristos şi în toate zilele pomenirea morţii o avea în inima sa. Pentru ce? Ca să nu moară cu sufletul. Cine uita de moarte, uşor caded în mreaja ei, uşor moare cu sufletul şi se duce în gheena! Dumnezeieştii Părinţi ne învaţă aşa: „Omule, dacă vrei să-ţi iei un sfetnic şi un dascăl în viaţă, ca să te povatuiască sigur la calea mântuirii, nu lua pe nimeni altul decât pe moarte”! Cel mai mare sfetnic care ne poate povatui la Împărăţia cerurilor este moartea. Numai să nu uităm de acest sfetnic, acest profesor, acest dascăl, ci totdeauna să-l avem înaintea ochilor minţii noastre.

Moartea atât de bine te sfătuieşte, dacă nu uiţi de ea, atâta înţelepciune te învaţă, încât nici Solomon, intru toată înţelepciunea sa, nu poate să te înveţe, cât te învaţă moartea. Ca zic dumnezeieştii părinţi: „Nici Solomon nu cădea în plăceri şi în robia desfrânării cu femei, dacă avea moartea înaintea ochilor lui”.

Dacă şi el ar fi avut dascăl pe moarte, moartea era mult mai înţeleapta decât dansul şi l-ar fi oprit de la păcat. Dar a uitat de moarte şi a căzut în mocirla răutaţilor, pentru că n-a vrut să aibă un sfetnic mai scump decât toţi, adică pe moarte. Iată cum te opreşte moartea de la păcat:

Trupul cugeta împotriva duhului, cum zice Sfântul Apostol Pavel. Când trupul se ridica cu război împotriva sufletului ca să-l spurce, atunci întreab-o pe moarte:

— Ce zici, moarte? Să fac păcatul acesta, care ma îndeamna trupul? şi ea îţi va spune:

— Nu face păcatul, ca vii în mâna mea şi te duc în gheena!

Te îndeamna diavolul să furi? Întreab-o pe moarte. Şi ea îţi va spune:

— Nu fura, că-i porunca, şi vii în mâna mea!

Te îndeamna diavolul la desfrâu? Te îndeamna diavolul la înjurat, la beţii, la fumat, la toate răutăţile? Întreab-o pe moarte:

— Ce zici, moarte, să fac? Să vezi ce spune moartea:

Şi ea îţi va spune:

— Nu fura, că-i porunca, şi vii în mâna mea!

Te îndeamna diavolul la desfrâu? Te îndeamna diavolul la înjurat, la beţii, la fumat, la toate răutăţile? Întreab-o pe moarte:

— Ce zici, moarte, să fac? Să vezi ce spune moartea:

— Nu face acestea, ca vii în mâna mea! Acuşi mori! Doar nu rămâne aici nimeni şi eu te arunc în gheena!

Deci, moartea este de mare folos şi întotdeauna trebuie ˇs-o avem înaintea ochilor! Iar când te îndeamna diavolul să faci un păcat, întreab-o pe moarte:

— Ce zici, moarte? Tu eşti dascălul meu! Ce să fac?

— Nu face, ca plata păcatului este moartea, şi mori cu sufletul şi vii în ghearele mele şi te duc în gheena şi acolo te munceşti în vecii vecilor!

Deci, iată cât este de buna moartea, dacă ne-o punem sfetnic noua! Cugetarea la moarte ne opreşte de la păcat întotdeauna şi ne învaţă să facem numai bine. De aceea, vai de acela care uita de moarte, ca acela moare cu trupul la vremea lui, dar cu sufletul moare în clipa când face păcatul.

Dacă am avea totdeauna moartea înaintea ochilor, n-am face păcatul, nu numai cu lucrul, dar nici cu cuvântul, nici cu gândul, pentru ca Dumnezeu judeca şi păcatul cu gândul ca păcat desăvârşit.

Ce spune dumnezeiescul părinte Efrem Şirul? „Nu ma aruncaţi în negrija, fraţii mei, pentru păcatele cu gândul, că ar fi uşoare. Dacă păcatele cu gândul ar fi uşoare, nu socotea însuşi Hristos, înţelepciunea lui Dumnezeu, preacurvie intru pofta de femei şi ucidere intru ura de frate”. Numai ai cugetat cu ura asupra fratelui şi îl urăşti şi eşti ucigaş! Ai auzit? Parcurvie din gândire şi ucidere din ura împotriva fratelui.

Vezi? Însă moartea nici aici nu te lasa. Moartea te opreşte, nu numai să nu treci la păcatul cu lucrul, ci nici la cel cu gândul. Pentru ca Dumnezeu osândeşte gândurile ca pe fapte, în Legea Darului.

Ca El nu a venit să strice Legea, ci să o desăvârşeasca. În Legea Veche era scris: Să nu furi! Iar aici, în Legea darului, nici să nu poftesti lucrul altuia. Deci, Hristos te opreşte ca nici să nu gândeşti cu patima asupra lucrului altuia.

Fratii mei, fericit şi de trei ori fericit este omul acela, care şi-a luat sfetnic pe moarte. Totdeauna când îl lupta lenevia sa nu facă rugăciune, să nu-şi facă canonul dat de duhovnic; când îl lupta diavolul să nu păzească posturile, să dezlege la mâncare de dulce, când nu trebuie; sau când îl lupta diavolul să fure, sau să adune avere, sau să se răzbune pe altul, sau să curvească, sau să înjure, sau să se îmbete, sau să fumeze, el ˇs-o întrebe pe moarte:

— Ce zici, moarte, să fac lucrul acesta?

Şi moartea îi spune:

— Nu. Nu face! Ca plata păcatului este moartea. Eu vin îndată după păcat şi te iau şi te duc în gheena!

Iată în ce chip moartea, de care noi ne temem, ne este cel mai mare prieten şi cel mai mare sfetnic în viaţă, spre viaţa veşnica. Nu! Filosofia noastră, a creştinilor, nu est să fugim de moarte. Dar ce? Să ne pregătim de moarte! Să o aşteptam să vină la noi. Şi cum? Să ne mărturisim curat păcatele, să ne facem canonul, să ne împăcam cu toţi, să încetam de la păcate, să facem fapte bune şi atunci vom aştepta

moartea ca pew o mare parada, ca pe o mare sărbătoare.

Auzi ce spune Sfântul Efrem: „Bărbatul mustrat de conştiinţa sa pentru păcate, foarte tare se teme de moarte, iar omul drept aşteaptă moartea ca pe o mare sărbătoare!” Sa vina să-l treacă din moarte la viaţă, ca veacul de acum este moartea sufletului, pentru cei ce se robesc de dansul.

Noi ne temem: „vai de mine, mor!” Ne temem! Dar să nu ne temem de ea. Să ne temem de păcat, ca păcatul ne duce la moarte. Pentru ca plata păcatului este moartea şi adevărata moarte a sufletului este păcatul!

DESPRE MOARTEA CELOR PĂCĂTOŞI

Să vă spun două cazuri de morţi năprasnice, să vedeţi cum mor cei ce nu se tem de Dumnezeu şi nu vor să se pocăiască. A venit o biată femeie din Ardeal şi mi-a spus:

— Părinte, bărbatul meu, de când m-am căsătorit cu el, nu mergea la biserică, nu se ruga, nu postea, înjura şi era beţiv şi desfrânat. Şi iată cum l-a pedepsit Dumnezeu. Acum în săptămâna Mare dinaintea Sfintelor Pasti a venit acasă de la lucru şi mi-a poruncit să-i tai o pasare şi să-i fac mâncare cu carne. Degeaba am căutat să-i spun eu că-i păcat, că este săptămâna Sfintelor Patimi. De frica sa nu ma bată, am făcut ce mi-a poruncit el.

Seara când a venit de la lucru, m-a întrebat:

— Ai făcut varza cu carne?

— Ţi-am făcut –, i-am zis eu. Este în bucătărie.

Pe când mânca, l-a pedepsit Dumnezeu, că ˇs-a înecat şi a murit cu mâncarea în gât. De aceea am venit, părinte, să-l puneţi la slujbe, poate l-o ierta Dumnezeu, ca tare mai era rău şi necredincios!

— Femeie, i-am zis eu, nu-l putem pune la sfintele slujbe, căci era necredincios şi a murit din vina lui, ca un sinucigaş!

Să vă arat cum a murit alt om rău.

Într-o zi a venit o femeie dintr-un sat de pe Valea Moldovei să-mi dea un pomelnic pentru soţul ei mort subit. Şi am întrebat-o:

— Femeie, cum a murit soţul tău, să ştiu dacă pot să-l pun sau nu la sfintele slujbe? Ca pe cei necredincioşi, pe sectari, pe beţivi şi pe desfrânati, care mor fără pocăinţa, nu-i putem pomeni la Sfântul Altar.

— Părinte, soţul meu era beţiv şi desfrânat. Nu mergea la biserică, nu se spovedea şi nu ma lasa curata nicio săptămâna din Postul Mare, ca nu ştia ce-i Duminica, ce-i zi de post sau sărbătoare. Acum, la începutul Postului Mare, l-am întrebat pe părintele nostru ce să fac. Iar el mi-a spus: „Ascunde-te la cineva săptămâna asta ca să poţi posti cu curăţenie măcar şapte zile; apoi vina la mărturisire şi-ţi voi da aghiazma mare”.

Deci am făcut cum mi-a spus părintele „M-am dus la nasa noastră, şi i-am spus copilului să-i spună soţului că sunt dusă la spital. Aşa am putut posti şi eu câteva zile cu rugăciune, cu post şi cu curăţenie. Când vine el acasă de la lucru îl întreabă pe copil:

— Mai, Vasile, unde-i mama-ta?

— Este dusă la spital!

— la vezi, poate a venit. Să vină la mine.

Dar să auziţi mânia lui Dumnezeu. În clipa aceea deodată bărbatul cade jos în casă – ca din cauza beţiei i ˇs-a rupt o artera la inima –, şi începe a striga deznădăjduit: „Salvarea, salvarea, chemati salvarea sa ma ducă la spital, că mor!”

Şi cum ˇs-a uitat la apus şi la miazanoapte, a început a vedea cuptoarele iadului şi pe diavoli. De aceea striga: „Cuptorul... Cuptorul cu foc! Uite diavolii cum vin să mă ia...! Nu ma lăsaţi...! Nu ma lăsaţi, ca ma trag în cuptoarele iadului...! Femeie, nu ma lasa!” Şi m-a apucat de mâna şi aşa a murit...

Aţi văzut mania cea dreaptă a lui Dumnezeu pentru cei care nu vor să se pocăiască? Căci iată ce spune în Psaltire: Moartea păcătosului este cumplita, şi Cei ce urase pe dreptul vor greşi! Fericiţi şi de trei ori fericiţi sunt creştinii aceia care se roagă şi care tin sfintele posturi. Postul lungeste viaţa. Sfântul Vasile cel Mare zice: „Bucatele cele multe şi bucatele cele grase, neputând să le mistuie stomacul, multe boli au adus în lume. Iar postului şi înfrânării pururea îi urmează sănătatea”.

Aţi văzut pe Sfântul Eftimie cel Mare? Treizeci de ani n-a gustat pâine şi mâncare făcuta la foc; numai cu verdeţuri se hrănea şi a trăit peste o sută de ani. Ai văzut pe Sfântul Leontie de Agra în Sfântul Munte, că n-a băut nici vin, nici untdelemn; numai cu fructe şi cu rădăcini de pământ trăia. Nu a mâncat toată viaţa lui mâncare fiarta la foc, sau pâine, sau vin. Numai când se împărtăşea, lua o lingurita de vin. Aşa! Şi-a pus nadejdea numai în Dumnezeeu. Ce zice Mântuitorul? Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul lui Dumnezeu. N-a pus nadejdea în hoitul acesta de trup, care ne duce în pământ. Ca dacă aici omul păcătos nu poate rabda o scânteie de foc, acolo în iad, unde ard cei ce nu se pocaiesc, cum va rabda în vecii vecilor? Atunci va vedea fiecare!

DRUMUL SUFLETULUI DUPĂ MOARTE

Fratii mei să ne aducem aminte de nemurirea sufletului. Să ştiţi că suntem pe pământ străini şi călători. Auziţi ce zice Psaltirea: Nemernic este omul pe pământ şi străin ca toţi părinţii săi. Nimeni nu rămâne în lumea aceasta. N-am venit să stăm aici. Aici este o trecere necontenita; am răsărit prin naştere şi asfinţim prin moarte. Sfântul acela, dumnezeiescul Iov, zice aşa: Din pântecele maicii mele am căzut în groapa. Aţi auzit? Atât i ˇs-a părut viaţa pe pământ, după 400 de ani.

Ca, după bătaia aceea Dumnezeu i-a mai dăruit 140 de ani de viaţa, după ce l-a încercat cu atâtea chinuri şi boli; şi atât i-a părut, ca din pântecele maicii sale a sărit în groapa. O săritura i-a părut viaţa.

Voi nu auziţi cu ce ne aseamănă Duhul Sfânt? Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului; aşa va înflori. Şi iarăşi: Zilele lui ca umbra trec. Şi iarăşi: Zilele mele ca umbra ˇs-au plecat şi eu ca iarba m-am uscat.

Şi iarăşi zice: ˇS-au stins ca fumul zilele mel şi oasele mele ca uscăciunea ˇs-au uscat. Şi iarăşi: Zilele anilor noştri ca pânza păianjenului. Cu pânza păianjenului ˇs-au asemănat zilele vieţii noastre. Adică, cât de slaba este pânza păianjenului, aşa-i de slaba viaţa noastră pe pământ; suntem umbra, vis şi floare pe pământ! Dumnezeu zice lui Isaia: Asculta, prorocule, striga şi zi aşa înaintea poporului: Tot trupul omului este iarba şi toată slava omului este ca floarea ierbii. Uscatu – s-a iarba şi floarea ei a căzut, iar cuvântul Domnului rămâne în veac. Deci, să nu punem baza pe viaţa aceasta, că-i umbra şi vis.

Ştiţi ce rămâne în veci? Sufletul. Trupul vedeţi că se face tarana. Ca îngropam şi dezgropam morţii şi se fac în puţina vreme tarana. Mai ales după o vreme nici oasele nu mai rămân; toate se fac nimic.

Asta-i porunca cea dintâi, ca pământ eşti şi în pământ vei merge. Dar sufletul nu moare niciodată. Sufletul rămâne în vecii vecilor, ca el este duh şi nu poate să moară. Aşa l-a făcut Dumnezeu.

Dar, ca să ştiţi ce se întâmpla cu sufletul când moare omul, am să vă spun care-i drumul sufletului imediat după moarte, după tradiţia Bisericii Ortodoxe.

De când murim şi până la 40 de zile, când are loc judecata particulara a sufletului şi se hotărăşte de Dumnezeu unde o să stăm, la bine sau la rău, pana la judecata de apoi, este un timp de tranziţie, adică un timp provizoriu, pentru drepţi şi pentru păcătoşi.

Când moare omul şi când îşi da sufletul, în clipa aceea apar în faţa lui atâţia diavoli, cate păcate a avut omul şi atâţia îngeri sfinţi, cate fapte bune a avut el în viaţă. Aşa arata Sfântul Efrem Şirul.

Şi este o mare lupta atunci. Ca sfintele puteri se lupta cu diavolii cum să le ia sufletul, ca ei zic că este al lor, că are păcate mai multe; iar îngerii zic că are mai multe fapte bune. Şi este o mare lupta şi de aceea se teme sufletul să iasă din trup. I se leagă limba când vede toate astea. El vede atunci multe, dar nu poate să spună. El ar spune: „Uite, câţi diavoli au venit!”

A văzut la Agapia Veche, părintele Eftimie, cu o săptămână înainte de a muri, cum se luptau îngerii cu diavolii pentru suflet, zicând: „Uite cum se lupta! Îngerii Domnului sunt cu cununi de aur pe cap şi-i lovesc pe draci. Uite cum fug!”

Cu o săptămână înainte a spus când va muri, căci a fost un om ales

al lui Dumnezeu, cum spuneau maicile. Dar nu toţi vad taina aceasta, şi să o poată spune; o văd, dar nu o pot spune.

Atunci în ceasul morţii are mare îndrăzneala îngerul de la botez. Când vine acesta, toţi se dau la o parte. Îngerul pe care îl avem de la Sfântul Botez are mare putere. De aceea, când vă rugaţi acasă, după ce aţi terminat rugăciunile să faceţi şi câteva închinăciuni la îngerul pe care-l aveţi de la Botez şi să ziceţi aşa: „Sfinte ingere păzitorul vieţii mele roagă-te lui Hristos, Dumnezeu, pentru mine păcătosul sau păcătoasa!”

Pentru ca acest înger, nu numai că ne pazeste acum, dar el ne pazeste şi în vremea morţii. El călătoreşte cu noi în vamile vazduhului, până la 40 de zile şi îl avem de la dumnezeiescul Botez mare ocrotitor. Dacă nu ar fi el, diavolul ar face cu noi ce-ar vrea.

Auziţi ce zice în Psaltire: Nici să dormiteze cel ce te pazeste. Şi iarăşi zice: Tabara-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de Dansul şi-i va izbăvi pe ei. Deci este clar ca îngerul este cel ce ne pazeste şi în viaţa de acum, şi după ce murim, până la 40 de zile.

Vine acel înger şi zice: „Daţi-vă la o parte, diavolilor! Eu ştiu viaţa acestui suflet, de când ˚s-a născut şi până acum”. Şi îngerul, venind, începe a vorbi cu sufletul aşa: „Nu te teme, frate suflete!” Sfântul Grigore de Nissa ne spune de ce-i zice frate. Pentru ca şi îngerul şi sufletul sunt fiinţe raţionale, de sine stăpânitoare, cuvântătoare şi sunt duhuri, cum zice Sfânta Evanghelia: Şi vor fi toţi ca îngerii lui Dumnezeu.

Iată trupul tău! Ia aminte, frate suflete, acesta-i trupul tău, aceasta-i casa ta în care ai stat până acum. Cu acesta te-ai zămislit în pântecele maicii itale, cu acesta ai trăit 20,60,80, câţi ani a vrut Dumnezeu să-ţi dea pe pământ; ca la Dumnezeu este viaţa, iar nu la noi.

Ia aminte, frate suflete, când va suna trambita judecaţii de apoi, într-o clipaela a ochilor are să învie acest trup, cum îl vezi, şi ai să intri într-insul şi ai să mergi la judecata, cum spune Apostolul Pavel: Toţi vor sta înaintea divanului judecaţii lui Iisus Hristos, ca să ia fiecare după cum a lucrat, bine sau rău.

Îngerul păzitor îi aduce iar aminte: „Iată, frate suflete, când erai copil mic – sau copilita mica –, te-a trimis mama sa aduci o caldare de apa sau să aduci zarzavat din grădina, sau să aduci gastele de la pascut, sau să faci o treabă cât de mica în ograda. Uite, aşa gândeai tu atunci, aşa înţelegeai tu atunci!”. Şi începe să-i aducă aminte din mica copilărie ce bine a făcut el cu trupul acesta şi ce rău a făcut.

„Uite aşa ai făcut, când erai în clasa întâi la şcoală, în a doua, în a treia; uite, aşa făceai! După ce ai ieşit din lume, când erai fata mare sau flăcău, când te-ai însurat sau maritat, uite aşa făceai”. Şi-i aduce

aminte din pruncie şi până la moarte în fiecare zi şi ceas ce a făcut. Ca sufletul, după ce iese din trup, foarte tare tine minte. Este ca razele soarelui. Nu-l mai îngreunează pământul, nici trupul ca să uite. Toate le vede ca o oglindă.

Aceasta se întâmpla în ziua întâi după moarte.

Ziua a doua după moarte se întâmpla un lucru mai înfricoşat. În ziua a doua după moarte îl ia îngerul păzitor şi-l duce pe unde a umblat omul toată viaţa. Atunci se întâmpla ceea ce spune în Psaltire: Pentru ce mă tem de ziua cea rea? Ca fărădelegea calcaiului meu ma va înconjura. Toată icoana vieţii omului se descoperă a doua zi după moarte. Dar ai să spui: „Părinte, cum poate sufletul omului să meargă într-o zi pe unde a mers toată viaţa?” Sufletul înconjoară pământul cât ai clipi din ochi. Sufletul nostru şi îngerul păzitor merg mai repede ca razele fulgerului, cum spune în Biblie: Alerga-vor, Doamne, în graba şi mai repede ca razele fulgerelor, sufletele drepţilor se vor întoarce la Tine, citim la prorocul Iezechiel şi în multe locuri. Sufletul este fiinţa gânditoare şi nici nu am zis cu limba un cuvânt şi cu gândul am înconjurat pământul mai înainte de a-l pronunţa: uite cum as spune eu acum: Pekin, New York, Moscova, Bucureşti, Sihăstria.

Aşa de repede merge sufletul, după ce ieşim din trup. Şi nu-i o greutate să se ducă el, în ziua a doua, cu îngerul pe unde a umblat toată viaţa. El numai gândeşte şi a şi ajuns în locul acela, căci merge ca gândul. Şi unde îl duce în ziua a doua? îl duce pe unde a umblat omul toată viaţa, şi-i arata unde a făcut bine şi unde a făcut rău. Şi nu-i arata decât adevărul.

„Uite, aici ai jucat, aici te-ai imbatat, aici ai desfrânat cu atâtea femei sau bărbaţi; aici ai înjurat, aici ai fumat, aici ai avortat atâţia copii, aici ai ocarat, aici ai furat, aici ai cantat, aici te-ai lenevit, aici te-ai răzbunat pe cineva. Ai batjocorit, ai blestemat, ai bătut. Nu te-ai spovedit, n-ai postit şi te-ai împărtăşit cu nevrednicie!”

Şi-i arata şi faptele bune: „Uite, suflete, aici ai mers la biserica; aici ai ascultat cuvântul lui Dumnezeu, aici ai miluit pe cei săraci, aici ai învăţat pe copii frica de Dumnezeu; aici ai citit sfintele cărţi, aici ai mers la biserică, aici ai rabdat necazurile cu bucurie, aici ai dat un cuvânt de folos la altul, dincolo ai făcut milostenie, ai îmbrăcat pe cel gol, ai adăpat pe cel însetat, ai primit pe cel străin”.

Îi arata toate, toate, şi sufletul săracul nu poate zice nimic, că nu-i arata decât adevărul, pentru ca îngerul nu poate să mintă Îi arata şi cele bune şi cele rele.

Şi se minunează sufletul foarte şi îl întreabă pe înger:

— Sfinte ingere, cum de ştii tu acestea toate?

— Cum să nu ştiu, dacă pururea am fost cu tine. Tu ai mâncat, eu nu

pot mânca; tu ai dormit, eu nu am dormit; tu ai băut, eu nu pot bea; tu ai stat degeaba, eu nu pot. Eu nu-s duh care poate mânca, sau bea sau dormi. Eu pururea am fost treaz – cum zice în Psaltire: Nici să dormiteze cel ce te pazeste. Ca dacă nu aş fi fost eu cu tine, diavolii ar fi făcut mare prapad, împreună cu vrăjmaşii tai văzuţi şi nevăzuţi. Eu te-am aparat şi pururea am fost lângă tine şi mereu am scris ce gândeşti tu. Ca ¸cu ştiu gândurile tale şi ce vorbeşti tu şi ce faci tu, bine sau rău.

Asta se întâmpla în ziua a doua. Îl duce îngerul păzitor pe suflet pe unde a umblat toată viaţa.

Iar în ziua a treia după moarte, sufletul ne vede pe noi. Vede ca plânge mama, plânge sora sau sotia sau soţul. Vede ca plâng neamurile după el şi îi pare rău. Dar nu mai are grija noastră; el se gândeşte atunci numai la el, şi zice: „Ei rămân pe pământ şi se vor pocai, ca mai au vreme să facă fapte bune. Dar eu pe unde ma duc? Cinema va ajuta pe mine acolo?

Şi aşa merge în ziua a doua pe unde a mers toată viaţa. Iar în ziua a treia, lucru şi mai înfricoşat. I se mai dau îngeri însoţitori sufletului nostru şase îngeri purtători de lumina şi cu cel de la Botez, sunt şapte, ca să treacă înfricoşatele vami ale vazduhului. Aţi auzit de cele 24 de vami ale vazduhului. Se fac slujbe pentru cei care vor să aibă mila de la Dumnezeu şi să-i scape de duhurile întunericului din vazduh.

Cele mai importante slujbe pentru cei care mor sunt spovedania generală şi Sfânta Împărtăşanie, precum şi împăcarea cu toţi. Iar imediat după moarte se face 40 de zile Sfânta Liturghie şi parastase cu dezlegari şi milostenie la cei săraci, care ajuta sufletul cel mai mult când trece vamile. Ca Biserica fiind mama noastră spirituala, se roagă acum pentru bietul suflet, care-i fiul ei după dar din Botez, să treacă uşor atunci vamile vazduhului. Ce se întâmpla pana ce va trece sufletul vamile vazduhului? Atunci vede omul cât de folos îi era lui să fie mărturisit curat de păcate. Dacă nu ar fi lăsat Dumnezeu între El şi noi taina Sfintei Spovedanii, niciun om nu ˇs-ar mântui. Ca zice Apostolul Iacov ca: Toţi multe greşim şi nimeni nu-i fără păcat.

Dar între noi şi Dumnezeu, ˇs-a lăsat taina Spovedaniei, care-i al doilea botez, cum zice preotul; aţi auzit ca zice la mărturisire: „De vreme ce cu al doilea botez te-ai botezat, după rânduiala Tainei creştineşti”. Acum vede sufletul cât de folos îi era, dacă era mărturisit, când trece vamile.

De aceea, vă rog să ţineţi minte: Când vezi că ˇs-a îmbolnavit în casa mama, sora, fratele, sotia, nepotul, copilul, tata, fiica, nu aduce întâi doctorul; întâi ada preotul şi-l spovedeste curat de toate păcatele.

Omul trebuie să se mărturisească obligatoriu de patru ori pe an toată viaţa, în cele patru posturi, cât trăieşte el, dar mai cu seamă când vezi

că ˇs-a îmbolnavit rău. Atunci cheamă preotul repede să-l spovedească. Nu când i ˇs-a legat limba sau şi-a pierdut conştiinţa; ci din vreme, când are mintea clara şi tine minte. Şi-i spune: tata, mama, baiete, spune tot ce ai făcut!

Pune-l să scrie pe un caiet, dacă ştie, şi să-şi aducă aminte tot, ca dacă ai reuşit să faci o spovedanie buna, ai câştigat sufletul lui. Ca ce spun Sfinţii Părinţi? Chiar de a avut cineva păcate de moarte foarte grele, dacă a murit spovedit, îl scoate Biserica. El sta în iad numai pana ce se curăţă de păcat, pentru ca spune Sfânta Evanghelie: Nimic necurat nu va intra în Împărăţia cerurilor.

Ai văzut ce spunea un sfant? El a văzut o mare de flăcări şi din marea aceea ieşeau porumbei albi ca zăpada şi zburau la cer. Şi acolo era iadul şi auzea ţipete şi vaiete. „Cum, Doamne, din foc ies porumbei?" ˇs-a întrebat el. Porumbeii erau sufletele oamenilor drepţi, care ˇs-au curăţit prin canon stand în iad şi şi-au plătit tot ce-au avut de plătit.

Pentru ca Biserica intervine de pe pământ cel mai mult prin Sfânta Liturghie. Ca jertfa şi răscumpărarea noastră se face prin sângele lui Iisus Hristos. Cum zice şi Apostolul: Sângele Lui ne curata de orice păcat.

Creştinul, dacă a murit mărturisit şi dacă, Doamne fereşte, are păcate grele şi nu şi-a făcut canonul, el îşi face canonul dincolo, în iad. Dar din iad îl scoate Biserica prin Sfânta Liturghie, prin dezlegari şi milostaenie şi tot la rai merge. Iar dacă a murit cineva nespovedit din tinereţe şi a avut păcate de moarte, grele, aproape cum ar muri nebotezat. Toate slujbele care se fac pe pământ pentru un asemenea suflet, foarte puţin îl ajuta, fiindea nimic necurat nu va intra în Împărăţia cerurilor.

Aşa au aşezat dracii vamile ca, dacă ar putea, niciunul să nu treacă la cer. Ştiţi de ce au ei ura şi zavistia asta pentru oameni? Pentru ca sufletele drepţilor completează numărul din care au căzut ei. Lumea asta atât o ţine Dumnezeu – cum arata Sfântul Simeon Noul Teolog –, până se va împlini numărul îngerilor căzuţi, din sufletele drepţilor. Nu citiţi la Psaltire? Plini-va căderile de sus, zdrobi-va capetele pe pământ ale multora. Pana se împlineşte numărul îngerilor care au căzut, că au fost foarte mulţi; a treia parte din îngeri, cum zice Apocalipsa: Am văzut un diavol mare, roşu, care a tras cu coada lui a treia parte din stelele cerului şi le-a aruncat pe pământ.

A căzut o treime de îngeri din toate cetele; şi din heruvimi şi din serafimi, din toate cetele, care au fost de-un gând cu satana, ca să se facă asemenea lui Dumnezeu. Şi de aceea au atâta ura diavolii, ca ştiu ca fiecare suflet, dacă trece la cer, cum spune Evanghelia: Şi vor fi toţi

ca îngerii lui Dumnezeu, va fi în locul lor şi le vor lua dregatoriile.

De aceea stau în vazduh şi zic: „Iată pe noi ne-a dat Dumnezeu jos din cer, iar sufletele acestea vor să treacă pe aici la Dumnezeu ne vor lua locul!”. Şi atunci Dumnezeu le-a dat voie, cu dreptate diavolilor să stea în calea sufletelor, căci Dumnezeu, este şi drept, nu numai milostiv şi au făcut aceste staţii sau vami, între cer şi pământ, ca să arunce în iad pe cei ce mor nepocaiti, în grele păcate.

Şi iată cum sunt aşezate: Vama întâia este pentru vorbirea de rău; vama a doua, pentru clevetire; vama a treia, pentru manie, apoi lăcomia şi aşa mai departe, de la cele mai mici păcate, pana la cele mai mari. Şi cine n-a vorbit de rău? Cine nu ˇs-a maniat? Cine nu ˇs-a lacomit? Cine nu ˇs-a lenevit? Cine n-a băut un pahar mai mult în viaţa? Sau cine n-a căzut cu gândul, cu imaginaţia şi chiar cu fapta în desfrânare, în beţie, îndoiala în credinţa şi în celelalte păcate trupeşti sau sufleteşti, cum citim în viaţa Sfintei Teodora? Aţi văzut ce a spus Sfânta Teodora când a ajuns la vama beţiei?

„Ma minunam foarte ca dracii îmi aduceau aminte de toate paharele de rachiu şi de vin pe care le-am băut în viaţă. Şi-mi aratau şi când am băut, în ce clipa şi cu cine am fost şi de câte ori m-am imbatat şi de câte ori am băut. Şi îi întrebam pe sfinţii îngeri:

— Cum de ştiu diavolii toate acestea?

— Dacă ei au fost îngeri!

Să ştiţi, însă, ca de la Botez, pe lângă îngerul bun, care sta de-a dreapta creştinului, mai ai un înger din ceata stăpânilor iadului, un diavol care sta pe umărul stâng. Acela scrie tot ce ai făcut tu rău şi ce ai vorbit rău şi ce toate păcatele le-ai făcut în viaţă. Iar îngerul bun scrie şi cele bune şi cele rele, cum spune acolo. Aşa crede Biserica lui Hristos.

Acum să vedem ce se întâmpla cu sufletul celui mărturisit, când vine diavolul cu zapisul unde sunt scrise toate păcatele omului. Nu le mai găseşte scrise! Atunci diavolii urla, răcnesc şi se mânie ca pe acest suflet care avea păcate mari, avorturi, preacurvii, furturi, înjurături, beţii şi altele, nu-l mai găseşte scris cu nimic. Când creştinul a fost dezlegat de preot pe pământ, Duhul Sfânt a şters de acolo toate păcatele lui. Cuvântul lui Hristos care zice: Tot ce va dezlega preotul pe pământ, va fi dezlegat şi în cer. N-aţi auzit? Ce va lega el pe pământ, este legat şi în cer. Deci, spovedania, taina aceasta este aşa de mare, încât are putere să-l cureţe pe om de orice păcat, să-i dezlege toate păcatele. Numai dacă omul a fost cuminte în viaţă, dacă ˇs-a spovedit curat, acela trece uşor înfricoşatele vami ale vazduhului a treia zi.

Şi i se cântăresc faptele cele bune cu cele rele. Faptele cele bune sunt în forma de pietre scumpe, iar faptele cele rele în forma de pietre

simple sau alte greutăţi.

Sufletul este foarte înţelept. El vede singur încotro merge. Dacă la vami vede ca trag păcatele mai greu, începe a plânge foarte şi a se întrista, mai ales ca vede la vami mii de diavoli care vor să-l rapeasca la fiecare vama. Şi-i zice îngerul păzitor:

— Nu te teme, frate suflete, ca nu ştii judecăţile lui Dumnezeu! Nu te teme!

Sufletul se baga sub aripile îngerilor, când vede atâtea mii de draci. Un drac este atât de urat ca dacă ar veni aici unde stam noi acu, cum este el în iad, nu mai rămâne unul viu. Toţi murim de atâta urâciune şi spaima a îngerului căzut. Iar sufletul, când vede atâtea mii de draci se baga sub aripile îngerului şi zice:

— Domnii mei îngeri, nu ma lăsaţi! Tare ma tem de aceştia!

Şi-i zic îngerii:

— Nu te teme, frate suflete, că eşti cu noi! Noi suntem garda lui Dumnezeu, care te însoţim pe tine! Doamne fereşte, la 40 de zile să nu cumva să cazi în mâinile lor! dar acum n-ai grija, ca noi te pazim!

În ziua a treia sufletul nostru trece vamile vazduhului şi exact a treia zi, când a ieşit din trup, în aceeaşi clipă ajunge prima data la scaunul Preasfintei şi de viaţa făcătoarei Treimi. Şi ce vede el acolo? Ca Sfânta Scriptura spune: Pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut. Dar ce vede sufletul atunci? Ca pe Dumnezeu, Iisus Hristos, L-a văzut toată lumea. Şi n-a fost Dumnezeu? L-a văzut Avraam, L-a văzut Moise; dar l-a văzut cu pogoramant, după închipuire, cum a vrut să se arate. Dar fiinţa lui Dumnezeu nimeni nu a văzut-o, nici heruvimii, nici serafimii. Fiinţa lui Dumnezeu este inaccesibilaoricarie minţi raţionale din cer şi de pe pământ.

Deci, ce vede sufletul nostru a treia zi, când ajunge prima data la tronul lui Dumnezeu? Iată ce vede, după mărturisirea Sfinţilor Părinţi. Vede strălucind o lumina negraita, de miliarde de ori mai tare ca soarele, şi mireasma Duhului Sfant. Aude cantarile heruvimilor şi serafimilor şi apar nişte nori de aur azurii, mergând spre răsărit şi îngerii îngenunchează pe ei, împreună cu sufletul.

Şi odată se opresc în loc către răsărit. Ca de aceea, să ţineţi minte, ne închinam la răsărit când facem rugăciunile; pentru ca tronul lui Dumnezeu este la răsărit. N-ai văzut ce zice Sfânta Scriptura? Şi au sadit rai în Eden spre răsărituri. N-aţi auzit ce spune Isaia? Răsărit este numele Lui. N-aţi auzit ce spune Psaltirea, pe care o aveţi în casa? Dumnezeu ˇS-a suit spre cerurile cerurilor, spre răsărituri. Deci, la răsărit este tronul Preasfintei Treimi.

Şi se opresc norii aceştia şi îngerii care stau în genunchi cu sufletul care-i la fel cu ei. A treia zi aude acest glas pe limba lui Adam: „Duceţi

sufletul acesta în Rai şase zile". Ca şase zile trece sufletul nostru prin rai, cu iuţeala gândului. Atunci îngerii cei buni îl iau cu iiuteala fulgerului şi-l duc către grădinile Raiului.

Când ajunge sufletul acolo cu îngerii, nimeni nu poate spune ce frumuseţe este. Şi atunci vede acolo ca o floare din Rai, cum spune Sfântul Andrei, este mai scumpa decât toate popoarele lumii, decât toate podoabele şi bogăţiile veacului de acum; pentru ca aceasta floare are viaţa în ea şi niciodată nu se mai veştejeşte sau nu moare.

Acolo vede el, cum am zis, „Raiul desfătării", „Palatul Noului Sion", „Ierusalimul ceresc „şi cate spune Sfânta Scriptura. De o negraita bucurie este când sufletul aude cantarile a milioane de îngeri, de heruvimi şi de drepţi, care cânta acolo. Apoi vede corturile drepţilor, despre care spune la panahida, cum spune şi Sfântul Cosma, care a fost prin rai. Numai acolo câtă frumuseţe este!

Ajunge în nişte livezi, nişte pometuri, care n-au margini. Apar nişte pomi cu frunza de aur, cu florile de aur şi sub fiecare pom este un cort şi în cort este o masa de aur, şi în pomii aceia canta pasari ale căror aripi nimeni nu poate spune cât de frumoase sunt; şi acele pasari nu mai mor în veacul veacului. Şi se minunează sufletul, ca la unul cortul este de argint, la altul este de margaritar, la altul este de iachint, la altul de onix, la altul este de sardonix, la altul de ameţist, la altul este de rubin, la altul de safir şi de celelalte pietre scumpe, de care se spune la Apocalipsa.

El vede ca şi mesele nu-s toate la fel. Şi copacii rodesc pe o singură ramura cate 70 feluri de roade. Canta şi frunzele pomilor, canta şi florile lor, canta şi pasarile; curg rauri de miere şi de lapte prin livezile acelea ca oglinzile. Este o mireasma a Duhului Sfant, pe care omul nu o poate spune. Dar cea mai mare bucurie când trece sufletul prin Rai este alta. Se întâlneşte cu neamurile lui.

Voi, fraţilor, să ştiţi ca din neamul nostru avem şi în rai, avem şi în iad, ca Dumnezeu este drept. Cine a făcut rău, ˇs-a dus în iad; cine a făcut bine, ˇs-a dus în Rai. Şi acolo în Rai nu cunoşti când ai ajuns, numai pe bunicul sau pe străbunicul. Dacă te-aş întreba eu acum pe mata: „Cunoşti pe străbunicul de 300 de ani în urma?" De unde să-l ştii! Ca de-abia dacă îl cunoşti pe cel de 50 – 60 de ani în urmă. Acolo în Rai, însă, se cunosc oamenii unii cu alţii. Sfântul Ioan Gura de Aur zice: „Ma întrebi dacă se cunosc sufletele în Rai? Ia aminte la Evanghelia cu bogatul şi săracul Lazar. Când a murit bogatul şi când a murit Avraam? Cu mii de ani înainte şi se cunoşteau şi vorbeau".

Acolo în rai îţi ies înainte neamurile toate care sunt la bine şi au palate de aur şi pietre scumpe şi livezi şi zic: „Mai, nepoate, mai! tu eşti al cutaruia, tu eşti al cutareia, din tara cutare, din satul cutare. Noi

suntem neamuri cu tine. Noi am murit înaintea ta cu 100 de ani, cu 300 de ani. Tu eşti al cutaruia, tu nu ne cunoşti pe noi, dar noi te cunoaştem. Noi ştim unde mergi tu. Tu mergi la judecata particulara a sufletului. La 40 de zile se va hotara cu tine unde mergi, în Rai sau în iad. De vei afla mila la Dumnezeu şi te va da la bine, să vii la locasurile noastre, ca iată ce frumuseţi avem aici; ce palate şi ce minunaţii, pe care nu poate să le înţeleagă omul.

Şi aşa îl petrec neamurile lui şi îngerii, mergând prin rai şase zile. Sufletul atunci uita cu totul ca a trăit pe planeta asta, ca a avut mama, ca a avut sora, ca a avut frate… Ca el vede acolo alte bucurii, străine cu totul de lumea asta trecătoare. Sia tunc îngerul de la Botez, când vede el că se bucura tare, ca colo nimeni nu poate sta întristat de atâta bucurie, se apropie de el şi-i spune aşa, dacă ştie că este drept: „Frate suflete, iată, la 40 de zile ai să vii să ocupi un loc de aici!”

Iar dacă-l ştie că-i păcătos, îi zice: „Frate suflete, nu te bucura, nu te-am adus să rămâi aici. Te-am adus să vezi ce-ai pierdut în puţina vreme cât ai trăit pe pământ, dacă n-ai avut frica de Dumnezeu şi nu te-ai mărturisit şi n-ai postit şi n-ai mers la biserică şi n-ai făcut fapte bune!”

Când aude sufletul că nu va rămâne în Rai – căci el credea că va rămâne acolo în veci –, cât de mare bucurie este în Rai, el se mahneste şi începe a plânge cu amar.

— Cum, n-am să rămân aici? întreabă el pe îngerul sau păzitor.

— Nu! îi răspunde îngerul. Pe aici treci numai să vezi în puţina vreme ce-au câştigat oamenii cu frica lui Dumnezeu şi ce-au pierdut cei necredincioşi, care nu ˇs-au închinat lui Dumnezeu!

Aşa trece sufletul şase zile prin Rai şi cu trei, care au fost pana au ajuns la tronul Preasfintei Treimi, se fac nouă. Iar la nouă zile vin iarăşi, ca fulgerele cerului pe nori, îngerii, şi-l aduc înaintea Preasfintei Treimi, în lumina cea neapropiata gânditoare. El nu vede pe Dumnezeu, ca nici heruvimii nu-L văd; numai lumina şi lumina negraita, care nu se poate spune.

Şi se opresc norii aceştia şi la nouă zile aude acest cuvânt, dacă sufletul este drept: „Acest suflet să aibă desfătarea şi bucuria cea fără margini a celor noua cete îngereşti!”. Iar dacă-i păcătos: „Sufletul acesta să nu aibă parte de fericirea şi slava celor noua cete îngereşti!” Acest cuvânt îl aude la nouă zile şi apoi aude, zicând: „Duceţi sufletul acesta prin iad 30 de zile”.

Atunci îl iau îngerii şi-l întorc către miazanoapte şi către apus, la locurile iadului, care nu au margine. Şi atunci sufletul, când îl duc îngerii la iad, vede acolo ce spune Sfânta Scriptura: „iadul cel mai de jos”, „Fântâna adâncului „şi „Iezerul de foc „de la Apocalipsa. Acolo vede el viermele cel neadormit, despre care a spus Hristos, Dumnezeul nostru;

vede focul cel nestins, gheena, foc negru care-i de miliarde de ori mai fierbinte ca focul pământesc şi care n-are margine adâncimea lui.

Acolo vede el întunericul cel mai dinafară, cel mai dinăuntru, scrâşnirea dinţilor şi tartarul, cate mai auziţi la Sfânta Liturghie şi în Scriptura. Şi când vede el atâtea feluri de munci şi atâtea feluri de draci, vede acolo muncindu-se şi neamuri de-a lui, cum vedea mai înainte în rai. Şi neamurile ştiu pe unde trece şi-i ies înainte şi striga către el: „Frate, nepotule, varule, moşule, matale te duci la judecata particulara. Te rugam din inima, adu-ţi aminte şi de noi şi te roagă lui Dumnezeu pentru noi, dacă te va da la bine. Uite, noi ne muncim aici de atâţia ani, de 200 de ani, de 300, de 500 de ani fiecare!”

După cum se bucura sufletul mai înainte în Rai, ca şi-a văzut neamurile lui la bine, acum se scarbeşte de aceste neamuri ale lui, care, pentru păcatele lor, au fost rânduite la osânda.

Şi trec cele treizeci de zile cu iuţeala gândului, ca fulgerul, şi sufletul vede nenumăratele şi negraitele şi nenumitele munci ale iadului. Deci, treizeci de zile prin iad şi cu noua care au fost când ˇs-a întors din Rai sunt 39 de zile. Iar în a 40-a zi îl iau îngerii şi-l duc a treia oară la scaunul Preasfintei şi de viaţa făcătoarei Treimi, în lumina cea neapropiata, gânditoare, spre închinare. Şi atunci, la 40 de zile, aude acest glas în limba aramaica a lui Avraam, dacă sufletul este drept: „Duceţi acest suflet în Gan Eden!”, adică în desfătare şi bucurie fără margini; iar dacă, Doamne fereşte, este păcătos, aude: „Duceţi sufletul acesta în Seol sau Hades”, adică în iad şi în munca. Îngerii lui dumnezeu, cât sunt deci buni şi preamilostivi, însă, dacă le da porunca Dumnezeu să-l ducă la greu, îl duc la greu, îl duc în iad.

Dacă ar vedea atunci cineva cum se roagă sufletul nostru la îngeri, când vede că-l duc la chinuri, ar plânge temeliile pământului. Se baga sub aripile îngerilor şi zice:

— Îngerii lui Dumnezeu, cei preasfinţi, cei preabuni, nu ma lăsaţi! Unde ma duceţi? Într-ale cuimaini ma duceţi? Cine are să mă mai scoată pe ine de acolo? Cine mai are mila acum de mine? Cine ştie de pe fata pământului în ce chinuri ma duc eu acum?

Iar îngerii plâng şi-i spun:

— Frate suflete, noi suntem slugile lui Dumnezeu, noi avem porunca. Nu putem face nimic mai mult, decât cum porunceşte Ziditorul: să te ducem la bine sau la rău!

Şi-l duc, dacă, Doamne fereşte, sufletul a trăit rău, în păcate şi fără pocăinţa îl duc la rău sau dacă-i bun şi a păzit poruncile Domnului, îl duc în Rai, potrivit cu faptele lui bune sau rele. Aceasta se întâmpla la 40 de zile după moarte. De aceea Biserica, mama noastră cea duhovnicească, are mare grija sa facă pomeniri după fiecare mort la 3

zile, la 9 zile şi la 40 de zile, pentru ca atunci se hotărăşte unde va sta sufletul nostru, la bine sau la greu.

De la 40 de zile mai rămâne o singură portiţa deschisa pentru suflet. Dacă sufletul a fost în credinţa ortodoxă adevărata şi a fost fiu adevărat al Bisericii lui Hristos, şi dacă n-a căzut în vreo secta sau în alte rătăciri, sau păcate grele, şi dacă a fost spovedit şi împărtăşit, Biserica îl poate scoate din chinurile iadului prin sfintele slujbe şi prin milostenie.

Biserica este mama noastră spirituala, care ne-a născut pe noi de la dumnezeiescul Botez prin apa şi prin duh. Biserica este stâlpul şi întărirea adevărului, Biserica este trupul lui Hristos, Biserica este mireasa Mielului, cum spune la Apocalipsa. De aceea, are mare îndrăzneala către capul ei din ceruri care este Hristos. Aţi auzit ce spune Hristos în Evanghelie: Eu sunt buciumul, vita – adică trunchiul copacului –, şi voi sunteţi ramurile; toată vita care rămâne intru Mine, aduce roada multă, iar care nu rămâne intru Mine, în foc se arunca.

Deci, băgaţi de seama! Cine nu rămâne în Biserică, nu rămâne în trupul lui Hristos. Cine ˇs-a rupt de Biserica, toţi sectanţii care au ieşit şi au împânzit lumea – căci sunt peste 800 de secte numai în Europa –, aceştia sunt neghina în grau, aceştia sunt seminţele satanei; Doamne, zice Evanghelia, n-ai semănat sămânţa buna în tarina ta? Dar de unde are neghina? Un om vrăjmaş, adică diavolul, a făcut aceasta.

Sectanţii sunt buruieni crescute la umbra Bisericii, oameni stricaţi la minte şi la credinţa, prin care satana vrea să rataceasca şi pe alţii. Să nu-i ascultaţi! Cine ˇs-a rupt de Biserica, ˇs-a rupt de Trupul lui Hristos. Ia sa vă dau o imagine: Dacă copacul acesta ar fi încărcat cu flori pana în vârf sau cu roade, un copac roditor, şi dacă o mlădiţa ˇs-a rupt de acolo cumva şi a căzut cu greutatea roadelor sale jos, mai rodeste aceea? Ce se întâmpla? se ususca şi o punem pe foc.

Aşa-i şi sufletul care ˇs-a rupt de Biserică. ˇS-a rupt de trupul lui Hristos. Ca Biserica este, cum spune marele Apostol Pavel, trupul lui Hristos. Şi acea mlădiţa, acel suflet care ˇs-a rupt de Biserica, în veacul veacului nu mai rodeste şi nici mântuire nu are. Pentru ca Duhul Sfânt şi seva Duhului Sfant, vine numai prin punerea mâinilor, de la Apostoli la episcopi, de la episcopi la preoţi şi de la preoţi se lucrează în rândul credincioşilor prin Tainele care le-a hotărât Dumnezeu să le lucreze preotul, ca iconom al tainelor lui Dumnezeu. Pe alta cale nu vine Duhul Sfânt în Biserica.

Feriţi-vă! Fugiţi cât puteţi, ca de diavoli, de acei care va învaţă să nu vă închinaţi Sfintei Cruci, sau Maicii Domnului, sau să nu mergeţi la Biserică, sau să nu ascultaţi de preot. Aceia vin cu satana în inima şi-n minte, să vă rupă de Biserica, de adevărul nostru dogmatic, de credinţa noastră ortodoxă, care este neschimbata de 2000 de ani, de la Hristos.

Acum sectele au ieşit ca ciupercile după ploaie, şi toate sectele au venit mai mult din Occident. Cele mai multe au venit de la oameni bolnavi la minte. Eu am o sectologie care ˇs-a tipărit la Bucureşti, şi-am arătat şi istoricul, şi de unde au venit, cu ce scop au venit. Vin cu scopul să ne strice şi credinţa şi neamul, să ne piardă sufletele.

Nu ieşiţi din corabia mântuirii. Nu plecaţi din Biserica lui Hristos. Biserica este mama noastră duhovnicească. Ea ne-a născut prin apa şi prin duh, la Botez. Deci, să cinstiţi Biserica şi pe preoţi şi pe arhierei şi pe Sfântul Sinod. Tineţi-vă de Biserica noastră cea de totdeauna. Să fiţi creştini buni şi cetăţeni buni, şi să împliniţi porunca Sfântului Apostol Pavel: Daţi celui cu cinstea, cinste; celui cu dajdia, dajdie; celui cu frica, frica, şi nimănui cu nimic să nu rămâneţi datori.

Se spune la Epistola către Romani: Tot sufletul să se supună stăpânirii celor mai înalte, că nu este stăpânire decât de la Dumnezeu. Şi iar spune: cel ce nu se supune stăpânirilor, legii lui Dumnezeu se împotriveşte. A ieşit o secta blestemata, foarte periculoasa pentru tara şi Biserica, care se cheamă „Martorii lui Iehova”. Aceştia sunt cei mai înverşunaţi împotriva conducerii de stat şi a Bisericii. Să fugiţi ca de diavoli, ca de satana de aceştia! Aceştia, nu numai că nu sunt creştini, dar sunt mai răi decât toţi paganii. Ca nu recunosc nici Biserica, nici statul şi nu cred în Hristos.

Păziţi-vă de orice secta, rămâneţi fii ai Bisericii lui Hristos, cum au fost părinţii şi bunicii voştri şi strămoşii din veac. Rămâneţi în Biserică, tineţi-vă de mama voastră, care este Biserica. Ca, Doamne fereşte, chiar dacă omul merge în iad pentru păcatele lui, Biserica îl poate scoate prin dumnezeiască Liturghie, prin pomeniri, prin milostenii şi jertfe. Fără Biserica nu este mântuire! Cine a ieşit din Biserica, nu mai are pe Hristos, ca Biserica este Trupul lui Hristos. Cine a ieşit din Biserica, nu mai este fiu după dar al lui Dumnezeu din Botez, ci este fiu al satanei, căci ˇs-a rupt de la mama lui duhovnicească şi a luat-o după capul lui şi ˇs-a pierdut.

Dumnezeu să vă ajute. Cu aceasta închei şi vă rog din toată inima să aveţi frica de Dumnezeu, să nu uitaţi rugăciunea, şi să vă rugaţi şi pentru noi păcătoşii. Amin.

DESPRE RAI

Acum să vă spun ceva despre Rai într-o istorioara care urmează de aici înainte. V-am spus ca marele Apostol Petru pe Tabor ar fi voit veşnic să rămână acolo împreună cu Hristos, învăţătorul său, cu Ilie şi cu Moise, pentru ca a gustat câteva clipe din slava Raiului şi din slava dumnezeirii lui Iisus Hristos. Şi iată ce am a vă spune:

A fost în Constantinopol un împărat roman pe la anul 814 şi a avut un frate dupartup. Acesta nu ˇs-a mai însurat. A fost un om foarte

evlavios, foarte credincios şi văzând cum trece viaţa aceasta ca fumul şi ca visul, ca floarea şi ca umbra, ˇs-a gândit să se ducă la o mănăstire şi să se facă călugăr.

Şi ˇs-a dus la o mănăstire din munţii Constantinopolului, la apa Sangarului. Şi-a împărţit toată averea lui şi a dat-o la săraci şi ˇs-a îmbrăcat în rasa călugărească, primind numele de Cozma. Iar aclugarii ştiindu-l ca învăţase carte cu împăratul şi văzând ascultarea şi smerenia lui, l-au pus staret; şi a staretit timp de 10 – 12 ani. Apoi a căzut într-o boala foarte grea şi a zacut mai mulţi ani, iar într-una din zile şi-a dat duhul. Şi ˇs-au adunat călugării care erau aproape trei sute, şi au început a plânge după pastorul lor cel iubit care murise, cu numele Cozma, căci aşa îl chema. Şi stăteau uimiti şi plângeau ca un staret ca acela nu avusese mănăstirea de la începutul ei.

Dar a murit fericitul Cozma, iar a doua zi, cu voia lui Dumnezeu, a înviat. Când a înviat, privea cu ochii, cum stătea culcat cu fata în sus pe laita, în podul casei. Şi cum stătea cu ochii aţintiti în podul casei, şoptea cu buzele sale încet nişte cuvinte neîncheiate şi neînţelese de nimeni. Şi a stat aşa timp ed aproape o zi întreagă. După aceasta a deschis ochii şi când a văzut pe călugări în jurul lui, a început a căuta în sân. Şi căutând în san, îi întreba pe călugări: „Unde sunt cele două bucăţi de pâine uscata pe care mi le-a dat Părintele Avraam?” Şi mai trecea oleacă şi iar acuta în san şi întreba: „Unde sunt cele două bucăţi de pâine uscata pe care mi le-a dat Părinteel Avraam?” Atunci călugării au văzut ca el a avut mare descoperire şi au început a plânge, zicând:

— Părinte sfinte, dar cum de vorbeşti sfinţia ta acum? Ştii c-ai murit?

— Ştiu.

— Ştii ca de ieri, pe vremea aceasta ai fost mort? Spune-ne noua, dacapoti, te rugam cu lacrimi, unde ai fost 24 de ore cât ai fost mort? Şi ce pâine ceri de la noi? Ce bucăţi de pâine cauţi în san? Două bucăţi de pâine uscata.

Atunci şi-a dat el seama că a fost răpit în cealaltă lume şi a zis ucenicilor săi:

— Dragii mei, adunaţi-vă aici că am să vă spun cate am văzut şi cate am auzit pe unde am fost şi cate mi-a ajutat Dumnezeu să ţin minte. Apoi a început să le spună aşa: „Ştiu ca ieri pe vremea aceasta am murit. Şi când am murit, au venit în jurul meu o mulţime de diavoli, care de care mai urati. Unii boncaluiau ca taurii, alţii nechezau ca şi caii, alţii urlau ca lupii, alţii băteau ca nistecaini, alţii croncaneau ca şi corbii, alţii şuierau ca serpii şi toţi se repezeau la mine să mă ia. Şi spuneau: „N-ai făcut pocăinţa destul! Ai fost frate de împărat, ai trăit în palate şi încă nu ţi-ai ispăşit păcatele prin pocăinţa la mănăstire. Eşti al nostru!”

Şi zice staretul Cozma: „Eu cât am trăit, aveam în chilia mea icoana celor doi apostoli, Andrei şi Ioan Evanghelistul. Şi m-au luat dracii, unii ma împingeau din urmă, alţii ma trăgeau înainte a lui ma împungeau, alţii ma muscau şi mă duceau.

Iar eu strigam la Maica Domnului şi la cei doi sfinţi apostoli, Andrei şi Ioan Evanghelistul, să vină, să nu ma lase. Şi m-au dus diavolii şi deodată am ajuns la o prăpastie, o rapa, care nu era mai largă decât cât ar arunca un om voinic o piatră, ca o azvârlitura de piatra, dar adâncimea ei era pana la iad. Şi se auzeau în acea rapa, în acea prăpastie mari ţipete, mari vaiete, mari tânguiri. Şi peste toţi care erau acolo înăuntru mergea un rând de foc şi ei strigau: „Vai de noi şi de noi şi de cei ce ne-au născut pe noi”. Şi dracii voiau să mă dea în prăpastia aceea.

Deodată ˇs-a făcut o punte mica peste prăpastie, numai de două degete, dar fără bara. Şi ziceau dracii: Din două una ai să faci: ori te dam aici în prăpastia aceasta, ori treci puntea”.

Şi spunea Sfântul Cosma: „Îmi era foarte greu şi una şi alta. De cad în prăpastie, mi ˇs-a spus ca aceea este gura iadului şi mă înghite şi nu mai ies. Ca să mă sui pe punte era de asemenea imposibil ca toţi cădeau. Atunci când ei ma tarau să mă arunce în flăcări, am strigat: Maica Domnului, nu ma lasa! Şi deodată a apărut o femeie îmbrăcata în alb, ca fulgerul, şi doi apostoli. Erau Andrei şi Ioan Evanghelistul. Şi a zis Maica Domnului către Apostoli: „Ioane şi Andrei, luaţi sufletul acesta din mâinile dracilor şi-l duceţi pana la raiul desfătării. Şi atunci dracii au fugit toţi şi m-au luat cei doi apostoli, iar Maica Domnului ˇs-a făcut nevăzuta.

Şi a zis apostolul: „Nu te teme, frate Cozma, de acum mergi cu noi. Săi pe punte!” Şi-au sărit ei pe puntea aceea numai de două degete. Şi un apostol ma ducea de mana înainte şi unul mergea în urmă şi mă ţinea. Şi-am trecut acea mare prăpastie pe puntea cea îngusta, dar la capătul punţii, era un arap care se părea că ajunge pana la nori şi avea limba lui de zeci de metri afară de foc şi ochi de flăcări şi acest arap stătea cu o mână deasupra prăpastiei şi mana aceea care stătea deasupra prăpastiei era umflata ca un stâlp, iar cealaltă era zbârcita şi lungă.

Acela când ne-a văzut pe noi cu greu ˇs-a dat în laturi şi scrâşneau cu dintii la mine: „MI-ai scăpat de data aceasta, dar ai să mai vii odată pe aici!”. Şi eu, după ce am trecut de arapul acela, am întrebat pe Apostolul Andrei şi pe Ioan:

— Sfinţi ai lui Dumnezeu Apostoli, cine este arapul acela care sta la capătul punţii aceleia pe unde am trecut.

— Acela este satana. Ai auzit ce spune Apostolul Petru? Domnii

puterii vazduhului.

— Dar de ce are mana aceea umflata, care o întinde deasupra prăpastiei aceleia?

— De-atatea suflete cât ia de pe punte, şi-i arunca mereu în gura iadului. Ca veşnic, veşnic vin de pe fata pământului şi i ˇs-a umflat mana cât ia de pe punte şi arunca în iad!

— Dar eu, am întrebat, am să scap de el?

— Tu ai să scapi, fiindea aia vut pe Maica Domnului ocrotitoare şi pe noi. Deci nu te teme de el, căci mergem până la Raiul desfătării.

Şi am mers, după ce am trecut de arapul acela şi am dat de nişte câmpii verzi cu milioane de milioane de flori de multe feluri de culori şi era o mireasma de flori cum nu este pe fata pământului şi cum unu poate să-şi închipuie nimeni. Şi florile acelea le bătea unvantisor aşa cald, iar deasupra florilor erau cete, cete de copii cu aripi atât de strălucitoare, care mergeau şi zburau deasupra florilor şi cantau aşa: „Sfant, sfant, sfant, Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de slava Ta”.

Mergând noi printre milioanele acelea de grupuri de copii, care zburau pe deasupra florilor, în mijlocul acelei câmpii am văzut un bătrân cu barba albă, frumoasă, veşmintele lui străluceau ca soarele şi am mers acolo. Şi când am mers noi cu apostolii, cu Andrei şi Ioan, bătrânul acela a binecuvântat pe apostoli şi i-a sărutat pe frunte, iar ei i-au sărutat mana.

Atunci am întrebat eu pe apostoli:

— Domnii mei, cine este bătrânul acesta aşa de frumos şi de ce sunt atâtea milioane de copii care zboară pe aici?

— Ai auzit de „Sânul lui Avraam”?

— Am auzit în Evanghelie.

— Ei, acesta este Avraam Patriarhul, iar milioanele de copii care cânta aici şi zboară pe deasupra florilor sunt sufletele drepţilor care au intrat în „Sânul lui Avraam „şi care au fost drepţi şi milostivi ca el.

După aceea ne-am luat rămas bun, de la acela care zicea că este Avraam şi am plecat zburând; mergeam prin vazduh cu iuţeala mare şi am ajuns în altă parte şi acolo odată ˇs-au făcut nişte ziduri de aur şi de pietre scumpe şi nişte porţi în forma fulgerului, iar nişte tineri foarte frumoşi, încinşi cu curcubeie de aur, stăteau la porţi şi aveau sabii de foc; la poarta şi pe poarta era, ca şi cum ar răsari soarele, lumina ca fulgerul. Şi au întrebat acei de la poarta pe Apostolul Andrei şi pe Ioan:

— Unde duceţi sufletul acesta?

Şi a zis Apostolul Andrei:

— Avem porunca de la Maica Domnului şi de la Domnul nostru Iisus Hristos să-l ducem pana la raiul desfătării.

Atunci ˇs-au deschis porţile singure şi am intrat după acele ziduri. Acolo am văzut nenumăratele biserici şi palate ale cerului. Nimeni nu putea să numere atâtea biserici, şi atâtea minuni se vedeau, încât o limbă de om nu poate povesti. Erau pomi care numai pe-o singura ramura rodeau 60 – 70 feluri de roade. Florile şi frunzele cantau slavoslovia lui Dumnezeu. Şi fiecare pom avea un cort; dar nici pomii nu semănau unii cu alţii şi nici corturile. Şi în cort era o masa şi un scaun de aur şi bucate şi băuturi scumpe pe masă. Dar bucatele nu semănau, iar la fiecare cort, la fiecare masa stătea o persoană foarte frumoasă, ca de treizeci de ani.

Toţi erau de aceeaşi vârstă, căci la judecata toţi vor învia cu vârsta de treizeci de ani, după cum arata Sfinţii părinţi. Şi acolo cantau pasari, milioane şi milioane, dar nici pasarile dintr-un pom nu semănau cu cele din alţi pomi. Culoarea aripilor pasarilor numai Dumnezeu o ştia şi pasarile acelea unele erau albastra, altele roşii, altele vişinii, altele gri, altele albe, altele trandafirii, şi cantau negraita frumuseţe psalmi şi rugăciuni.

La unul pomul era de margaritar, la altul de onix, la altul era de rubin, la altul era de safir, la altul era de ameţist, şi aşa mai departe. Şi mesele, la unul era de marmură, la altul de aur, la altul de argint şi nici scaunele nu semănau. Şi era atâta frumuseţe şi atâta cantare acolo, iar mulţimea pomilor şi a corturilor şi felurimea aceea atât de frumoasa nu mai avea margini.

Şi mergând noi pe acolo, eram uimiti de atâta frumuseţe şi cantare. Atunci am întrebat pe Apostolul Andrei:

— Domnii mei, aici este Raiul desfătării?

— Nu frate, de abia am ajuns la pământul celor blânzi.

Vezi ce spune în fericirea a treia din Evanghelie: Fericiţi cei blânzi, ca aceia vor moşteni pământul. Să nu credeţi că este vorba de pământul acesta stricăcios. Auzi ce pământ îi aşteaptă pe cei blânzi! Şi de abia am ajuns la pământ şi am întrebat:

— Dar de ce corturile sunt altfel şi bucatele şi băuturile altfel şi scaunele altfel şi pasarile canta altfel dintr-un copac în altul?

Atunci mi-a spus Apostolul Andrei:

— N-ai auzit ce spune Mântuitorul în Evanghelie? În casa Tatălui Meu sunt multe lăcaşuri şi Eu Ma duc să vă pregătesc vouă loc. Deci aici, frate Cosma, să ştii ca şi cortul şi masa şi pomul şi poamele şi pasarile toate sunt după mărimea faptelor bune ale fiecărui om. Cum şi-a împodobit cineva pomul pe fata pământului cu post, cu rugăciune, cu milostenie, cu viaţa curata, cu facere de bine, aşa îl găseşte dincolo şi se va veseli în vecii vecilor, ca aici nu mai este bătrânete, nu mai este boala, nu mai este moarte, nu mai este durere.

De aceea este depărtare şi deosebire de la un pom la altul, pentru că este după măsura faptelor bune a fiecărui sufletcarea ajuns aici. Şi a mers sufletul dreptului aceluia zburând ca gândul, că aşa merge sufletul ca razele soarelui de repede.

Şi a mers cam cât ar merge un om cinci sute de ani pe jos. Noi am mers deci în câteva minute, pentru ca mergeam ca gândul.

Şi am dat de alte zidiri de milioane de ori mai frumoase ca cele dintâi. Şi la alte porţi în forma fulgerului şi la ele nu mai erau tineri, ci erau serafimi cu şase aripi care păzeau. Şi am întrebat:

— Domnii mei, ce ziduri, ce cetate este aici?

Şi au zis:

— Acum, frate, ne apropiem de Palatul Noului Sion al lui Hristos, care-l va da celor doisprezece Apostoli după Judecata de Apoi.

Şi îndată porţile cele în chipul fulgerului ˇs-au deschis şi serafimii aceia au întrebat:

— Unde duceţi sufletul acesta?

Şi a zis Apostolul Ioan Evanghelistul:

— Porunca avem de la Mântuitorul şi de la Maica Domnului să-l ducem până la Raiul desfătării.

Atunci ne-au dat drumul şi am intrat. Când am intrat dincolo de aceste ziduri, am văzut munţi de aur şi am văzut un palat, care avea douăsprezece temelii, cum spune la Apocalipsa, cu douăsprezece pietre scumpe şi douăsprezece uşi în douăsprezece parţi şi acoperit cu aur curat şi lumina ca ziua şi era o lumina acolo care strălucea de milioane de ori ca soarele, iar soarele nu se vedea acolo. Şi palatul acesta avea douăsprezece uşi şi n-am văzut acolo nici pasare, nici om, nici fiara, nici îngeri, nici oameni. Şi am întrebat pe Apostolii care ma conduceau:

— Domnii mei, ce este palatul acesta şi câtă mărime are?

Şi a zis Apostolul Andrei:

— Acest palat este atât de mare, cât ar merge un om o mie de ani pe jos şi nu-l înconjura. Acesta este palatul celor doisprezece Apostoli, care se cheamă Noul Sion şi care-l vor lua Apostolii după judecata de Apoi pentru osteneala lor, că au predicat Evanghelia în lume şi au murit martiri şi li ˇs-au tăiat capetele pentru dragostea şi credinţa în Iisus Hristos.

Şi am trecut şi de acest palat şi zburam peste munţii cei de aur şi era o mare de cristal, cu apa ca cristalul de limpede şi avea o mireasma de trandafiri care nu se poate spune pe fata pământului. Şi am trecut pe deasupra acelei mari şi am ajuns la un râu care curgea ca cristalul şi erau ierburi şi flori multe şi nişte copaci înalţi şi foarte frumoşi, cum nu am a-mi văzut pe fata pământului şi erau flori pana sus şi nişte pasari mari cantau acolo şi ziceau aşa:

Fericiţi cărora li ˇs-au iertat fărădelegile şi cărora li ˇs-au acoperit păcatele. Şi am întrebat pe Apostolul Andrei:

— Domnul meu, ce zic pasarile acestea, căci canta din psalmi?

— Ai auzit ce zic? Fericiţi cei cărora li ˇs-au iertat fărădelegile şi cărora li ˇs-au acoperit păcatele. Pasarile acestea, fiule, nu mai mor în veacul veacului. Ele sunt pline de Duhul Sfânt şi prorocesc şi arata ca aici în frumuseţea aceasta nu are să poată intra nimeni decât acela căruia i se vor ierta păcatele şi i se vor acoperi fărădelegile.

Atunci am întrebat:

— Dar care păcate se iarta la om şi care se acoperă?

Şi a zis:

— Păcatele pe care le-a cunoscut omul că sunt păcate şi le-a mărturisit la duhovnic şi i-a părut rău şi a făcut canon pentru ele, se iarta. Iar acelea pe care omul nu le-a ştiut că sunt păcate sau le-a uitat, nu din rea voinţa, ci din neputinţa, acelea se acopăr din mila lui Dumnezeu, ca altfel niciun suflet nu ar fi ajuns aici. Pentru ca, auzi ce spune Evanghelia: Nimic necurat nu va intra intru împărăţia cerurilor.

Mergând noi aşa, ˇs-a făcut un tunel, un munte de aur şi un tunel mare, dar tunelul acela lumina ca soarele şi acolo era o masa mare, căreia nu i se vedea marginea. Şi stăteau oamenii la mese şi îngerii slujeau la mese şi puneau băuturi cereşti şi mâncăruri cereşti şi era mare veselie. Şi erau mii şi mii care se veseleau şi cantau şi stăteau la mese.

Şi spune Sfântul Cosma:

— Când m-am uitat la masa, am început a cunoaşte oameni de la noi din oraş, din Constantinopol şi din sat şi călugări de-ai noştri şi neamuri care au mers la bine şi foarte ma bucuram că am dat acolo peste oameni cunoscuţi. Dar ce folos, că am stat acolo câteva minute şi numai am auzit un glas: „Luaţi pe staretul acesta de aici, şi-l duceţi înapoi, iar în locul lui aduceţi pe monahul Atanasie de la Mănăstirea Traian!” Că era mănăstirea de la Alfa apropiata de mănăstirea Traian cum este mănăstirea noastră, Sihăstria, aproape de mănăstirea Secu, aproape. Şi îndată a venit îngerul Domnului, zicând:

— Frate Cosma, iată n-am ajuns la Raiul desfătării.

— Dar unde suntem?

— Dacă treceam tunelul acesta ajungeam în Raiul desfătării, dar este porunca lui Hristos să te ducem înapoi în trup, căci plâng călugării după tine, că au rămas fără pastor. Şi avem porunca sa te ducem. Deci nu mai ajungem la Raiul desfătării.

Deci, mi-am luat rămas bun de la aceia şi toţi îmi spuneau: „Nu te teme, frate Cosma, ca tot aici ai să vii, când va fi sfârşitul tău!” Şi m-au luat pe alta cale şi am trecut şapte iezere de munci, şi m-au dus de am

văzut muncile iadului şi am ajuns iarăşi în câmpia aceea unde era Avraam şi ne-am dus la el şi a întrebat Patriarhul Avraam:

— Dar l-aţi dus până la Raiul desfătării?

Iar ei au zis:

— Nu, ci pana aproape de Raiul desfătării, căci a venit porunca de la Dumnezeu să-l ducem în trup şi să învie, căci plâng după el fiii săi duhovniceşti!

Atunci Avraam a zis:

— Dacă se duce înapoi pe fata pământului şi învie, am să-i dau şi eu ceva.

Şi mi-a dat un pahar de aur cu vin, şi trei bucăţi de pâine alba, curata. Şi-am băut din vinul acela puţin, şi era atât de bun şi dulce ca a trecut în toate simţirile mele şi ştiu că am mâncat şi o bucată de pâine şi-am zburat din grădinile acelea. Şi am ajuns iarăşi la arapul acela care se lauda că am să mai trec şi am trecut iarăşi prăpastia aceea mare pe care o trecusem şi deodată m-am văzut în mănăstire şi acum, cum mă vedeţi.

Ştiam ca patriarhul Avraam mi-a dat trei bucăţi de pâine, şi numai una am mâncat-o şi am băut vin acolo în „Sânul lui Avraam”. Însă două bucăţi de pâine au rămas şi ştiu că le-am pus în sân. Aceasta caut eu acum. Vă rog, daţi-mi cele două bucăţi de pâine pe care mi le-a dat Părintele Avraam, căci ştiam că le-am pus în sân. Şi dacă vreţi, duceţi-vă repede până la Mănăstirea Traian şi vedeţi dacă nu cumva monahul Atanasie nu cumva a murit!

Când ˇs-au dus fraţii, atunci îl scoteau pe nasalie din chilie. Şi a spus cuviosul Cosma:

— Ştiţi unde se duce Atanasie? Se duce în preajma Raiului desfătării, la acea masa, îngereasca, căci am auzit că mi ˇs-a spus mie: „Luaţi-l pe acesta de aici, duceţi-l în trup, ca plâng călugării după el şi aduceţi în locul lui pe monahul Atanasie de la Mănăstirea Traian”. Deci să ştiţi ca monahul Atanasie ˇs-a dus în locul meu şi se va bucura în vecii vecilor.

Aşa a fost Sfântul Cosma în Rai şi a văzut acolo şi pământul celor blânzi şi lăcaşul dreptţilor. Aduceţi-vă aminte de predica aceasta, de pământul celor blânzi ca fiecare îşi împodobeşte acolo pomul şi masa şi bucatele şi poamele şi pasarile, toate, după cum se va osteni în viaţa aceasta ca să facă voia lui Dumnezeu. Apostolul Pavel zice: petrecerea noastră este în ceruri. Ferice de creştinul acela care trăieşte pe pământ, iar cu mintea lui trăieşte în cer; cu mintea lui se înalta la Dumnezeu şi după puterea lui se osteneşte să facă fapte bune, ca să se ducă în Raiul desfătării.

Acolo nu mai este moarte, nu mai este bătrânete, nu mai este durere, nu mai este boala, nu mai este frica. Ci veşnic va avea, cum

zicea Apostolul Pavel, dreptate şi bucurie şi pace intru Duhul Sfânt.

Dumnezeu şi Preacurata Lui Maica sa ne ajute la toţi să ajungem şi noi păcătoşii măcar cât de cât să moştenim „un colţişor de Rai”, cum spune bătrânul Părinte Paisie câteodată la molifta, numai să nu fim afară de Raiul lui Dumnezeu, ca nu cumva, Doamne fereşte, să ne chinuim în veci.

ALTA ISTORIOARA DESPRE RAI

O mie de ani înaintea ochilor Tai, Doamne, sunt ca ziua de ieri care a trecut (Psalmul 89,4).

Era un călugăr de mult într-o mănăstire şi se întreba: „Cum poate să treacă o mie de ani ca o zi?” atât este de frumos în Rai şi atât de mare fericire, ca, o mie de ani pare o zi. Călugărul era paracliser la biserică şi avea viaţa înalta. El ˇs-a rugat Maicii Domnului câţiva ani de zile şi zicea: „Maica Domnului, roagă-te la Mântuitorul Hristos să-mi arate cum trec o mie de ani ca o zi? Căci ştiu ca aceste cuvinte ale Duhului Sfant sunt adevărate”. ˇS-a rugat trei ani şi i-a arătat Dumnezeu.

Fiind paracliser, după slujba de la miezul nopţii a rămas singur în biserica citind acatistul Maicii Domnului. Cheile le avea în mâna şi fesul îl pusese pe o strana. Deodată a intrat în biserica un vultur şi ˇs-a aşezat pe iconostas. Dar atât era de frumos vulturul, cum nu mai văzuse în viaţa aceasta nimeni. Era cu mii de culori, avea coc, ochii negri şi se uita prin biserica.

Fiecare pana era ca o piatră scumpa. Călugărul când a văzut vulturul că ˇs-a aşezat pe iconostas, a uitat să se mai roage şi ˇs-a gândit: „Mai, eu mă reped ca să-l prind! Ca dacă l-oi prinde pe acesta, nu-mi mai trebuie alta avere pe fata pământului. Măcar o pană sa iau de la el!”

S-a repezit spre vultur, dar vulturul a zburat în mijlocul bisericii. Se făcea ca nu poate zbura. Călugărul, după el. Când să-l prindă, vulturul a zburat din pridvor. „Vai de mine! Doamne, ajută-mă să-l prind!” Dar când să pună mâna pe el, vulturul iar a zburat, dar mai mult pe jos; ieşind din biserica ˇs-a aşezat pe gard. Când s-a repezit călugărul spre gard, vulturul a zburat în pădure.

Călugărul a sărit peste gard, zicând: „Doamne, ajută-mă să-l prind!” Când să pună mâna pe el, vulturul a zburat într-o poiana mare. „Doamne, nu ma lasa. Măcar o pană sa iau de la el!” Când ˇs-a repezit în mijlocul poienii la vultur, acesta a zburat într-un brad. Atunci a început a plânge călugărul: „Doamne, n-am fost vrednic măcar o pană din el să iau”. Şi se uita la vultur”. Doamne, Doamne, ce pasare frumoasa!”

Dar deodată vulturul a început să cante, o cantare cum nu a mai auzit el pe fata pământului. Era îngerul în chip de vultur, dar el nu ştia; şi a stat şi ˇs-a uitat la vultur, care i-a cantat 355 de ani. Parându-ise ca

a trecut doar un ceas, călugărul, în timpul acesta, nici nu a îmbătrânit, nici nu a obosit, nici nu a flamanzit, nici nu a însetat şi nimeni nu a dat peste el.

Zburând vulturul, monahul fiind cu cheia bisericii în mâna şi-a adus aminte: „Vai de mine, nu mi-am luat nici fesul şi biserica a rămas descuiata; ma duc să încui biserica”.

A venit la mănăstire, având cheia bisericii în mână, dar mănăstirea nu o mai cunoştea. Biserica era acoperita altfel, chiliile erau altele. Se gândi intru sine: „Doamne, ori eu mi-am ieşit din minţi, ori mănăstirea asta nu-i a noastră”. Ştiind ca stătuse doar un ceas şi ceva, ˇs-a dus la portar cu cheia în mână.

Portarul vede un bătrân cu barba albă, foarte strălucit la fata şi-i zice:

— Binecuvântează, părinte! Cu ce drum pe la noi?

— Fiule, ma duc să încui biserica.

— Dar de unde eşti?

— De aici, de la mănăstire.

— Dar unde ai fost dus?

— Pana aici, mai aproape.

— Părinte, nu eşti de la noi.

— Nu ma cunoşti, fiule, dar eu sunt călugărul cutare, sunt paracliserul şi mă duc să încui biserica!

— Stai, părinte, ma duc să-i spun staretului.

Dar staretul a visat în noaptea aceea o descoperire şi a auzit de trei ori: „Deschideţi porţile mănăstirii, ca să intre porumbelul Domnului!”

— Părinte, a venit un călugăr bătrân, luminat la fata, zicând ca el vrea să încuie biserica, ca el este paraclisier.

— Deschide-i, fiule, ca o taină mare este aceasta! Vino cu el la mine.

Când a venit la staret, acesta l-a întrebat:

— Părinte, ma cunoşti pe mine?

— Nu.

— Dar mănăstirea o cunoşti?

— Nu o mai cunosc. Biserica o cunosc, dar parcă nu mai este aşa cum era. Avea alt acoperiş.

— Dar unde ai fost plecat, părinte?

— Am fost pana aici, în pădure.

Sttaretul a pus să se tragă clopotele mănăstirii şi a adunat în biserica tot soborul, care avea 300 de călugări. Apoi l-a adus pe acest călugăr în mijlocul bisericii şi l-a pus în faţa catapetesmei să-l vadă toţi călugării şi l-a întrebat:

— Părinte, dintre toţi aceşti călugări, cunoşti pe vreunul?

— Viu este Hristos, nu cunosc pe niciunul! A răspuns el.

— Dar voi, îl cunoaşteti pe acest călugăr?

— Nu-l cunoaştem, au răspuns ei.

— Părinte, dacă spui că ai plecat de un ceas de aici, cine era staret când ai plecat? A întrebat atunci staretul.

— Avva Ilarion.

— Cine era ecleziarhul mare?

— Avva Ambrozie.

— Cine era econom?

— Avva Chiriac.

— Cine era vestmantar?

— Avva Gherontie.

Atunci a spus staretul:

— Mare taina ˇs-a descoperit între noi. Să vină arhivarul mănăstirii. Şi i-a spus: Du-te şi ada arhivele mănăstirii aici pe câteva sute de ani în urmă şi cauta când a fost rândul acesta de călugări.

A căutat cu 50 de ani, cu 100 de ani; a căutat cu 200 de ani, cu 300 de ani şi nu se găseau. Şi a căutat cu 355 de ani şi a găsit nişte registre mâncate de carii, vechi, rătăcite prin podul mănăstirii. Când a început a citi cutare, cutare, i-a găsit.

— Părinte, dar când ai plecat?

— Trebuie să fie un ceas şi ceva.

— Părinte, dar care a fost lucrul pentru care te-ai rugat lui Dumnezeu?

— Eu mă rog de mult avreme şi citesc rugăciuni la Maica Domnului ca să-mi arate Mântuitorul ceea ce spune în Psaltire: O mie de ani înaintea ochilor Tai, Doamne, sunt ca ziua de ieri care a trecut!

— Părinte, iată ca Preasfântul şi Preabunul Dumnezeu ţi-a împlinit cererea sfinţiei tale. N-ai vrut să crezi, sau ai crezut, dar ai vrut să te convingi. Iată, de când ai plecat, au trecut 355 de ani!

Bătrânul a început a plânge. Staretul îi vorbi:

— Vezi, părinte, că ţi-a arătat Dumnezeu minunea pentru că te-ai rugat cu credinţa. Dacă 355 de ani ţi-au părut ca un ceas, acum crezi ca o mie de ani este ca o zi înaintea lui Dumnezeu?

— Cred, părinte!

Atunci staretul a poruncit ca un preot să se îmbrace repede în veşminte, a adus Sfintele taine şi l-a împărtăşit pe bătrân în faţa tuturor.

Bătrânul a primit Sfintele Taine şi a zis:

— Părinţilor, iertati-mă, ca mare uimire mi ˇs-a făcut.

Fata lui lumina ca soarele. Apoi a cerut iertare de la toţi şi a murit în biserica.

DESPRE IAD

Vom vorbi câteva cuvinte despre iad. De-atatea ori auziţi cuvântul iad în dumnezeiască Evanghelie, în Sfânta Scriptura, în învăţăturile Sfinţilor Părinţi, şi în tradiţia Bisericii Ortodoxe. Dar v-aţi pus vreodată întrebarea ce este iadul? Ce este iadul? Să ştiţi ca iadul este împărăţia morţii; iadul este locul acela unde se chinuiesc, după dreptatea lui Dumnezeu, dracii şi toţi care au maniat pe Dumnezeu şi au făcut voile lor în această lume.

Iadul este împărăţia dracilor, a cărui poarta este deznădejdea, curte sunt legăturile; ferestre, întunericul; masa, reaua împuţiciune şi putoare; mâncare este foamea, băutura este setea, ceasornic este plânsul, aşternut este văpaia, orânduiala este tulburarea cea fără de rânduiala a prăpastiei aceleia groaznice.

Dar ştiţi dumneavoastră cate feluri de munci are iadul? Noua feluri de munci sunt în iad şi toate sunt veşnice şi foarte grele. Prima munca din iad este întunericul, cum arata marele proroc Isaia. Dar nu întunericul acesta, care-l vedem noi pe pământ. Întuneric pipăibil. Ai văzut în Egipt, în pamatul Ghesem, ca unde erau evreii, era lumina şi în tot Egiptul era întuneric?

Nimeni nu ştia pe unde să meargă. Dumnezeu ce nu poate? Toate-s la dansul. Întuneric pe lumea asta, dar celălalt întuneric îi veşnic. Acolo este întuneric aşa de tare, încât îl poţi pipăi cu mana. Aceasta o zice dumnezeiescul Iov: Ma voi cobora în pământul întunericului celui veşnic, care nu are lumina, dar nici tămăduire în veac.

De întunericul acesta a amintit şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos în Evanghelia Sa, când zice: Legati-i mâinile şi picioarele şi aruncaţi-l pe el intru întunericul cel mai dinafară, arătând prin aceasta, cum zice şi dumnezeiescul părinte Efrem Şirul, că este un întuneric greu.

Deci, cea dintâi munca ce stăpâneşte iadul este întunericul acela negrait şi neînchipuit.

A doua munca, după întuneric, este plângerea şi scrâşnirea dinţilor. Atâtea lacrimi se varsa în iad într-o singură zi, ca, dacă ˇs-ar aduna pe fata pământului ar face un ocean mai mare ca Oceanul Pacific. Oceanul Pacific are 48.000 km lungime, de la Polul Nord până la Polul Sud; are 18500 km lăţime şi, la insulele Mariane, are 11 km adâncime. Şi numai în iad, într-o singură zi, lacrimile ce se varsa acolo, ar face un ocean mai mare ca Pacificul. Atâta plângere este în iad.

A treia munca este putoarea cea rea. Dacă ˇs-ar aduna toate putorile de pe fata pământului la un loc n-ar face niciun miligram fata de putoarea care este acolo. Ca să vă daţi seama ce putoare este în iad am să vă spun o istorioara.

Doi fraţi de la o mamă ˇs-au dus la mănăstire să se facă călugări. Şi unul ˇs-a dus în mănăstire şi a avut răbdare multă, smerenie multă,

ascultare fără cartire şi a rămas în mănăstire până la moartea lui. Iar altul şi-a pierdut răbdarea şi a spus că se duce în lume înapoi la tata şi mama. Fratele cel care a rămas în mănăstire îl sfătuia:

— Frate, nu te duce înapoi. Auzi ce spune Evanghelia: Nimeni, punând mâna pe plug, să nu mai privească înapoi. Deci, nu te duce, frate, în lume, pentru ca mare primejdie este să laşi mănăstirea şi să te duci din nou în lume.

Iar el a zis:

— Nu, eu mă duc!

— Dar nu te temi de chinurile iadului?

— Nu cred, frate, că sunt chiar aşa de grele muncile iadului, cum spune Sfânta Scriptura sau cum spun oamenii. Aşa ˇs-a scris în cărţi ca să ne sperie.

Şi ˇs-a dus acasă şi ˇs-a căsătorit şi şi-a făcut de cap. Dar n-a trăit mult, decât trei ani, şi a murit. Auzind călugărul ca fratele sau, care ˇs-a întors în lume, a murit, a început să se roage cu foc lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, arata-mi să văd unde este fratele meu; în iad sau în rai!”

După o vreme destul de îndelungata, într-o noapte o umbră neagra a intrat în chilia lui. Şi când ˇs-a uitat el bine la lumina lumânării, l-a cunoscut. Umbra i-a zis, plângând şi suspinând:

— Ma cunoşti? Eu sunt fratele tău.

Era negru ca un carbune. Doar după glas l-a cunoscut. Şi atunci acesta, văzându-l într-o stare jalnica ca aceea, l-a întrebat:

— Frate, de unde vii?

— Din iad, că am lăsat mănăstirea şi m-am dus în lume şi mi-am făcut de cap; am murit în păcate şi m-am dus pentru păcatele mele în muncile iadului.

Şi atunci acesta a început să-l întrebe:

— Mai, frate, ştii ce-mi spuneai tu mie, ca muncile iadului nu-s aşa grele, ci ˇs-au scris aşa numai să sperie lumea şi să înfricoşeze pe oameni. Chiar aşa de greu este în iad?

— De mii de ori sunt mai cumplite chinurile iadului decât cum sunt scrise; şi de ar avea tot codrul limba şi toată iarba pământului de ar vorbi, n-ar putea spune cât de greu este în iad!

Dar fratele se făcea că nu-l înţelege.

— Frate, oare voi putea să le încerc şi eu puţin, ca să mă încredinţez de adevăr?

— Nu poţi auzi răcnetele şi ţipetele şi vaietele din iad, ca tot atunci mori.

— Dar, n-aş putea măcar să pipăi iadul?

— Nu poţi, ca acolo este foc care arde de miliarde de ori mai tare

decât acesta şi tot atunci te-ai topi, fiind în trup material.

— Nici nu pot să văd?

— Nu poţi ca mori de frica văzând privelişte a aceea groaznica şi urgia maniei lui Dumnezeu din iad!

— Dar cum aş putea eu să încerc măcar cât de puţin muncile iadului?

— Frate, ţine minte. Ai putea mirosi oleacă din putoarea iadului!

Cum era îmbrăcat cu haina, a scuturat mâneca hainei puţin şi ˇs-a făcut nevăzut. Şi când a scuturat mâneca, atâta putoare a ieşit din mâneca hainei lui, încât acela a căzut mort jos şi trei zile nu a putut să iasă din chilie. Greu de tot a deschis uşa şi ˇs-a tarat afară din chilie şi a ieşit acea putoare din chilia lui, încât ˇs-a împrăştiat în toată mănăstirea.

Călugării au părăsit mănăstirea trei luni de zile din cauza putorii nesuferite, care ieşea din chilia de unde a scuturat cel din iad mâneca hainei lui. După trei luni, acel miros greu a dispărut. Călugării când ˇs-au întors înapoi l-au găsit pe acela din chilia căruia ieşise acea putoare şi l-au întrebat:

— Ce a fost, frate, putoarea aceasta? De unde a venit?

Iar el a răspuns:

— Ştiţi, părinţilor, eu am avut un frate bun în mănăstire, care ˇs-a dus în lume şi-a murit după trei ani căsătorit. Eu m-am rugat Domnului să-mi arate unde este fratele meu.

După multă rugăciune, într-o noapte a venit la mine şi l-am întrebat unde este. Aflând că este în iad, curios, l-am întrebat cât de greu este în iad, deoarece îl ştiam nepasator, zicând ca nu crede ca muncile iadului sunt chiar aşa de grele, cum scrie în cărţi. Atunci el m-a încredinţat că nici nu poate spune limba de tarana cât de greu este în iad şi ceea ce scrie în cărţi este foarte puţin spus.

Ca să vezi muncile iadului, a spus el, este imposibil, ca tot atunci mori; nici nu poţi auzi ce este în iad ca mori, nici nu poţi pipăi; şi mi-a dat să miros oleacă din putoarea care este în iad. Atunci şi-a scuturat mâneca la haina şi iată sunt trei luni de zile de când putoarea aceasta stăpâneşte mănăstirea noastră şi aţi fugit; şi de-abia acum se poate veni, înapoi. Şi a încredinţat tot soborul mănăstirii cât de mare putoare este în iad. Aceasta este a treia pedeapsa a iadului.

A patra munca în iad este foamea şi setea. Aţi auzit ce spune prorocul Isaia: Vor flamanzi precum câinii şi vor urla şi se vor jeli, şi nimeni nu va potoli foamea lor. Şi Mântuitorul ne arata în Sfânta Evanghelie, în pilda cu bogatul şi cu Lazar: Părinte Avraame, trimite pe Lazar să-şi înmoaie vârful degetului sau în apa, să vie să-mi răcorească limba, ca rău ma chinuiesc în văpaia aceasta.

Ai auzit ce-i acolo? Un deget înmuiat în apa, cât de mare preţ are! Şi noua aici nu ne place apa, vrem vin, rachiu, dresuri şi cutare. Vai de noi ca nu cugetam deloc la ceea ce ne aşteaptă. Foamea şi setea sunt a patra munca.

A cincea munca a iadului este tartarul, gheata. Tartarul este un iezer fără fund, plin de gheata şi foarte rece. Aceasta este „scrâşnirea dinţilor", de care vorbeşte dumnezeiască Scriptura, adică gerul acela nesuferit de care nu-şi poate închipui nimeni.

A şasea munca este viermele cel neadormit. Acolo sunt viermi de foc care mănâncă trupurile oamenilor şi sufletele lor în vecii vecilor, şi niciodată oamenii nu mor. Acolo sunt balauri de foc şi serpi de foc care înoată prin văpaile iadului, cum înoată pestii prin apa la noi şi nu se vatama. Şi îi prind pe cei păcătoşi şi-i sug şi-i înţeapă şi-i mănâncă în vecii vecilor, împreună cu viermii cei neadormiti. Asta e munca a cincea.

A şaptea munca este gheena, adică focul cel nestins, care este cea mai grea din toate. Focul cel negru care arde în vecii vecilor cu întuneric. De acela se tem şi dracii. Ca ei se rugau Mântuitorului, când făcea minuni pe malul Marii Galileii, când a scos demonii din cei doi îndrăciţi: Te ştim pe Tine cine eşti, Fiul Celui Preaînalt; Te rugam nu ne trimite pe noi în gheena! Acolo îi trimitea, ca El avea putere. Şi dracii se tem de gheena, de care spune Mântuitorul în Evanghelie: Unde focul lor nu se stinge. Dar nu este foc de acela ca al nostru, care se face ca să dea lumina; focul acesta, chiar de ar arde pe cineva, dar da lumina; acela, însă, este foc negru ca păcura şi de miliarde de ori mai fierbinte ca acesta. Aşa spune fericitul Ieronim. Cât de mare este focul unde se topeşte oţelul, totuşi este neînchipuit de slab fata de focul iadului, ca şi cum ar fi zugravit pe pereţi. Ai vedea un foc zugravit pe perete cu vopsea şi nu te frigi. Aşa este de slab focul acesta fata de focul iadului. Focul nestins nu mai are acolo nevoie de materie, cum zice Sf. Efrem: „Că nu sunt oarecare care-l aprind cu materie din lumea aceasta". Acolo este foc nestins, nu este foc cu lemne aprinse, ci arde cu urgia maniei Domnului negraita, către cei păcătoşi. Acest iezer de foc de care spune la Apocalipsa, care nu are fund în veacul veacului, arde şi pe toate duhurile cele rele şi le chinuieşte în vecii vecilor. De aceea spune dumnezeiescul Părinte Ioan Gura de Aur: „Nimenea din oamenii care îşi aduc aminte de gheena, nu vor ajunge în gheena". Ca cine cugeta la iad scapa de iad. Cine îşi aduce aminte de gheena, scapa. Ca nu exista om care-şi aduce aminte de gheena, care este atâta de groaznica munca, să ajungă în gheena. Fiindea îndată ce îşi aduce aminte de gheena el se fereşte de păcat şi începe a lucra fapta buna, se mărturiseşte, pune început bun, îşi face canonul şi îşi îndreaptă viaţa

sa. Este ca acela de care se spune în Biblie: „Că nu mai este fapta ta ca ieri şi ca alaltăieri; poate să fie omul până azi un drac şi mâine se face înger luminat”. Numai să-şi aducă aminte de iad şi de gheena; ca dacă uita iadul ajunge în iad, iar dacă nu uita iadul nu ajunge acolo.

Iată am să vă spun despre gheena şi despre veşnicia iadului printr-o minune care se găseşte scrisa într-o carte veche. În Sfântul Munte al Atonului trăia un călugăr cu numele Andrei. Şi acesta ducea o viaţă sfânta, în feciorie, asceza, post, rugăciune şi priveghere; în meditaţii sfinte şi în cugetarea Sfintelor Scripturi. Dar ˇs-a îmbolnavit când era aproape de treizeci de ani şi a zacut unsprezece ani şi nu mai murea.

Atunci, după dreptate, acest călugăr cu numele Andrei şi-a pus întrebarea: „De ce sufăr eu?” Pentru că nu se ştia cu păcate aşa de grele ca să sufere pe pământ atât de groaznica boala. Şi a început săracul, ca tot omul care nu poate rabda, să se roage aşa lui Dumnezeu:

„Doamne, cer de la Tine un singur lucru şi anume: sau să mor sau să mă fac sănătos, că nu mai pot rabda! Mi-au rămas numai oasele şi pielea!”

Rugându-se el aşa, într-una din nopţi, a strălucit o lumina uimitoare în chilia lui. El ˇs-a temut să nu fie de la draci, căci şi diavolul se face în chipul lui Hristos, în chip de înger, în chip de sfant ce străluceşte ca soarele şi poate să te însele. Este ceea ce spune Sfântul Apostol Pavel: Nu-ł de mirare ca însuşi satana se preface în chip de înger de lumina şi slujitor ai dreptaţii. Adică, dracii se prefac în chip de slujitori ai dreptaţii. Deci ˇs-a temut călugărul şi a început să facă cruce. Şi îndată a văzut ca intra pe uşa lui un tânăr foarte frumos la chip, foarte minunat, cu un toiag de aur în mână, cu o cununa de aur pe cap şi o cruce de aur pe frunte şi i-a zis:

— Nu te teme, părinte, nu-s diavol. Eu sunt îngerul păzitor al vieţii tale şi m-a trimis Dumnezeu să-ţi spun un lucru. Eu totdeauna sunt cu tine; toate suspinele tale, toate lacrimile, toate oftarile, toate durerile, toate necazurile tale eu le ştiu. Ca tu dormi, eu nu dorm niciodată; tu mănânci, eu nu mănânc; tu bei, eu nu beau. Adu-ţi aminte ce spune psalmistul Tabari-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de Dansul şi-l va izbăvi pe el; şi... nici să dormiteze cel ce te pazeste.

Deci, părinte, eu ştiu necazurile tale. Dar iată tu ai început să te rogi lui Dumnezeu aşa de la o vreme: „Doamne, sau să mor, sau să mă fac sănătos, că nu mai pot rabda!” Şi Dumnezeu m-a trimis să-ţi spun ţie două lucruri:

— Care?

— Iată ce spune Dumnezeu prin mine: „Vrei să mai rabzi boala un an pe pământ sau să stai trei ceasuri în iad?”

Dar el când a auzit a zis:

— Doamne, îngerul Domnului, tu care ştii necazurile mele, să mai zac eu un an pe pământ? Nu ştii ca o noapte îmi pare un an şi ca toate bolile mai cu seamă noaptea sunt grele? Deci cum am să mai rabd eu un an aceasta groaznica boala? Şi pentru ce rabd eu? Ca ştiu ca om, că m-am silit, de când am venit aici în Sfântul Munte, să fac voia lui Dumnezeu.

Şi a zis îngerul Domnului:

— Tu nu suferi pentru tine. Tu suferi pentru neamurile tale, care sunt în iad şi Dumnezeu te-a găsit pe tine şi voieşte prin osteneala şi suferinţa ta să scoată din neamul tău, pana la al noualea neam din iad. Că aşa se întâmpla dacă un călugăr bun îşi face datoria, mulţi din neamul lui se mântuiesc prin el.

Nu ai auzit ce zice prorocul Ieremia? Dumnezeu răsplateste păcatele părinţilor asupra copiilor pana la al patrulea neam. Deci, tu suferi pentru strămoşii tai. Dar dacă vrei să ieşi şi tu din iad şi ei, să mai zaci un an pe pământ sau trei ceasuri în iad. Dar ia seama ce spui, i-a zis îngerul, ca în clipa aceasta ţi-am şi luat sufletul!

A stat el şi ˇs-a gândit.

— Gândeşte-te bine! i-a spus îngerul.

— Trei ceasuri în iad!

Când a zis aceste cuvinte, i-a şi luat sufletul. Şi unde l-a dus? L-a dus în gheena, de care v-am amintit mai înainte, cel mai greu loc din iad, de care se tem şi dracii.

Şi când l-a dus acolo şi l-a băgat în focul cel negru şi de miliarde de ori mai fierbinte ca acesta, a fost cuprins de întunericul ce domnea pretutindeni şi a început a răcni şi a geme de durere, căci balaurii cei de foc au început să-l muste şi să-l chinuiască; el, de când ˇs-a văzut acolo şi a văzut atâta deznădejde şi atâta strigat şi atâta durere şi atâta spaima şi atâta foc, a început să strige cât putea „Doamne, miluieşte-mă! Doamne, iarta-mă!”

După trei minute o lumina a despicat întunericul şi a apărut îngerul Domnului. Când l-a văzut, a început a bate din palme şi a striga aşa:

— Vi mie! Vai mie! Vai mie! Toate le-am crezut, dar una ca asta n-am crezut!

— Ce n-ai crezut, părinte, Andrei?

— N-am crezut ca un înger al Domnului poate să mintă!

— Cum se poate una ca asta, ca să spun eu minciuni? Eu nu sunt un om păcătos, eu nu sunt un duh rău, diavol. Eu nu pot face păcat, eu nu pot minţi. Cum pot eu să mint, dacă sunt raza de dumnezeire, sunt lumina a doua din lumina cea dintâi? Cum aş putea eu să spun minciuni?

— Dar cum ne-a fost vorba în chilie la mine?

— Cum?

— N-a fost vorba ca ma vei scoate de aici după trei ceasuri? Iată au trecut mai mult de trei sute de ani de când mă chinuiesc aici!

Îngerul i-a spus:

— Adevărul este Hristos. De-abia a trecut o oră şi mai ai încă două ore de stat.

— Două ore? a strigat monahul cu groaza. Este oare cu puţinta să fi trecut numai o oră până acum?

— Eu am venit să văd dacă poţi rabda.

Atunci a zis călugărul Andrei:

— Doamne, dacă acesta este adevărul, ca de-abia a trecut un ceas de când mă chinuiesc aici în iad, du-mă înapoi în trupul meu cel rănit şi bolnav şi să sufăr acolo, nu un an, ci sute de ani, ba chiar pana la ziua venirii lui Hristos, numai să nu mai stau o clipă aici în focul cel nestins!

Şi îndată, cu iuţeala gândului, l-a luat îngerul şi l-a dus înapoi în trup.

Cine a ştiut că a fost mort un ceas? Când a înviat, a început a striga:

— Miluiti-mă! Miluiti-mă!

Şi a venit călugărul care îl îngrijea şi a întrebat:

— Ce este, părinte? De ce strigi?

— Sa se adune tot soborul mănăstirii.

Erau trei sute de călugări acolo. Şi l-au pus într-un cerdac înalt şi le-a spus la toţi minnunea care ˇs-a petrecut cu el; ca el a stat un ceas în iad şi i ˇs-au părut mi mult de trei sute de ani. Atâta de greu a trecut timpul. Să ne ferească mila şi îndurarea lui Dumnezeu şi a Maicii Domnului pe toţi câţi sunt aici să nu îngăduie Dumnezeu vreunul să încerce durerile şi chinurile iadului în vreun fel. Şi toţi, cu darul Mântuitorului şi cu mijlocirea Maicii Domnului, a Sfântului Ioan Botezătorul şi a tuturor sfinţilor să ne mântuim, să ne uşuram înainte de a ne duce din lumea aceasta şi să ne întâlnim cu toţii în veacul viitor la bucuria cea veşnica.

Munca a opta din iad este deznădejdea. Acolo toată lumea este deznădăjduita de mila lui Dumnezeu, aducându-şi aminte de cuvântul Evangheliei, că ˇs-a închis uşa şi ca pocăinţa în iad nu mai este.

Munca a noua din iad este veşnicia, care stăpâneşte atâtea miliarde şi miliarde de suflete. Nu mai exista acolo o limita, ca adică are să rabde omul o mie de ani sau o sută de mii de ani, ci în vecii vecilor. Dar ca să le descrie cineva care una singură, nimeni nu poate spune, numai una cât îi de grea, că este imposibil a descrie limba de tarana.

Cine poate spune măcar una din munci câtă suferinţa aduce firii omeneşti. Ca drepţii după sfârşit primesc cele patru însuşiri ale trupului şi păcătoşii primesc şi ei una: a nemuririi. Primesc trupuri nemuritoare,

ca să arda în vecii vecilor şi să nu se mistuie; să se chinuiască în vecii vecilor şi să nu scape; să înseteze în vecii vecilor şi să nu aibă apa; să le fie foame în vecii vecilor şi să nu aibă mâncare. Nemurirea o au de la judecata înainte, cum spune Hristos, spre a se chinui în vecii vecilor. Amin.

CELE PATRU LEGI DUPĂ CARE VA JUDECA HRISTOS LUMEA

Am zis câteva cuvinte despre moarte. Acum voi zice câteva cuvinte şi despre conştiinţa, ca cine îşi pazeste conştiinţa sa curata, negresit moartea îl găseşte fericit şi pregătit. Conştiinţa este judecătorul cel drept pe care l-a pus Dumnezeu înăuntrul nostru.

Conştiinţa nu poate fi reflexia materiei în veacul veacului. Ea este glasul lui Dumnezeu în om şi ea pururea îl mustra, când greşeşte: „Omule, de ce ai făcut asta?”

Această lege a firii o au şi chinezii, o au şi creştinii, o au şi budiştii şi brahmanii şi mahomedanii. Este legea cea dintâi pe care a pus-o Dumnezeu în inima omului de la creaţie, după care ˇs-a condus lumea până la Legea cea scrisa. M-a întrebat un avocat necredincios:

— Părinte, eu nu ma împac cu judecata de apoi!

— Dar de ce nu te împaci, frate? Cum aşa?

— Cum, părinte, o să mă judece Hristos, dacă eu aş fi chinez sau de alt neam, care n-am auzit niciodată de Hristos? Ei de acolo nu au auzit de Hristos. Oare Dumnezeu pedepseste cu nedreptate? El este drept. Cum o să mă judece şi o să mă pedepsească dacă eu nici nu am auzit de Evanghelia lui Hristos?

— Stai oleacă! Dumneata ştii să învârteşti actele acolo, să faci procese verbale sau ce faci dumneata. Scriptura însă nu o cunoşti. Eşti un raţionalist, desfaci firul în 40 şi te prapadeşti cu totul, umbland după capul tău.

Patru legi sunt după care Dumnezeu va judeca tot pământul. Nu una, ci patru. Şi nimeni nu poate scapa de urgia şi dreptatea lui Dumnezeu, fie chinez, fie brahman, fie budist, fie creştin, fie mahomedan, fie evreu, pentru ca Dumnezeu este drept, cum zice Apostolul: Dumnezeu este drept şi tot omul mincinos. Dumnezeu, deoarece este drept, a pus legile acestea, ca pe toţi să-i judece după dreptate. Auzi? Patru legi.

Legea cea dintâi este legea firii sau legea conştiinţei. Prin aceasta lege a mustrat Dumnezeu pe Cain, când a omorât pe fratele sau Abel. Ca auzi ce spune Scriptura: „Atât era mustrat de conştiinţa ca a căzut în deznădejde şi a strigat aşa: Mai mare este greşeala mea, decât a mi se ierta mie”.

A căzut în deznădejde, ca a ucis pe fratele sau Abel, pastorul; ca Dumnezeu i-a primit aceluia jertfa şi el l-a zavistuit şi, ieşind la camp, l-a omorât. Legea conştiinţei îi spunea: „Ce-ai făcut? Ai omorât pe fratele

tău!” Aude pe Dumnezeu:

— Cain, unde-i fratele tău?

Dar el, în loc să zica: „Doamne, am greşit”, a zis:

— Dar ce, eu am a pazi pe fratele meu?

Şi i-a zis Dumnezeu:

— Glasul sângelui fratelui tău striga către Mine din pământ. Pentru că ai făcut aceasta cu toate pedepsele te voi pedepsi pe tine şi cine te va omori pe ţine de şaptezeci de ori cate şapte se va pedepsi…

Şi a trăit Cain peste o mie de ani, cum scrie în Hronograful lui Chedrin, şi nimeni nu-l omora, că se temea de pedeapsa care era pusă de Dumnezeu asupra lui. Care au fost cele şapte pedepse ale lui Cain, pentru ca a ucis pe fratele sau, Abel?

Mai întâi a fost deznădejdea, apoi tremurarea, apoi plânsul, ca plângea gemand pe pământ, apoi frica căci fugea dintr-un loc în altul de teama că-l vede Dumnezeu; apoi blestemarea pământului să nu-i dea roadele sale şi celelalte, cum scrie în Sfânta Scriptura la Facere, capitolul IV. Orice om de pe pământ, când face rău, este mustrat de conştiinţa sa, care îi spune: „De ce ai făcut rău?” Aceasta este legea cea dintâi data de Dumnezeu omului, numita şi legea conştiinţei sau legea firii.

A doua lege care sta în faţa noastră veşnic, cum arata Sfântul Grigorie de Nissa şi care, ca o trambita din înaltul cerului răsuna pururea şi ne arata pe Dumnezeu, este legea zidirii. Cine a făcut cerul, pământul şi toate câte sunt? Luna, ierburile, florile, pestii, marile, râurile, pietrele, copacii, munţii, toate vieţuitoarele de pe uscat, din apa şi din aer. Cine le-a făcut, fraţilor? Cine a făcut ceasul u universului care merge cu atâta precizie şi uimire, încât nimeni nu-l poate imita? Nimeni altul decât Bunul Dumnezeu! Centrul de îndrumare al acestei lumi este Ziditorul ei, Dumnezeu, Care a pus rânduiala în toate.

Această lege a zidirilor este ceea ce spune prorocul David: Cerurile spun slava lui Dumnezeu şi facerea mâinilor Lui o vesteşte tăria. Cum? Prin aşezarea lor sferica şi prin imensa lor depărtare; prin spaţiul interstelar, care are miliarde de ani călătoria luminii, prin mişcarea aştrilor cereşti, a sistemului solar şi a planetelor cu atâta măsura şi precizie, încât uimeste mintea celor mai mari astronomi din lume. Ce-a zis Isac Newton, marele fizician englez, care treizeci de ani a fost ateu şi la urma când a descoperit „Legea atracţiei universale „şi a văzut ca fiecare planeta o atrage pe cea mai mică şi nu o lasa să se departeze, nici să se sfărâme sau să meargă în neregula în lumea astrelor cereşti. A pus aparatele pe masa şi a zis: Mare eşti, Doamne, şi minunate sunt lucrurile Tale şi niciun cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale!

Vezi? El, aflând ştiinţa din afară, a venit la frica de Dumnezeu, cunoscand minunile ce; e mari din lumea astrelor. Ce-a zis Kepler, Isac Newton şi ceilalţi, de care nu îmi ajunge vremea să-i amintesc, când ˟s-au convertit, văzând ei zidirea lui Dumnezeu că nu-ł singura, că are un centru de îndrumare şi o precizie, care uimeste toată mintea? Din secretele naturii încă nu ˟s-a scos nici unu la miliard. Ca înţelepciunea lui Dumnezeu n-are margini şi nici nu va avea în veacul veacului, pentru ca nemarginita este înţelepciunea Creatorului.

Deci, a doua lege care ne sta tuturor în faţa este Legea zidirilor sau a creaţiei. Ca prin contemplatia naturala în duh, noi ne suim de la raţiunile lucrurilor, la Ziditorul lor. Dacă vezi corabia, trebuie să te gândeşti că a fost un meşter care a făcut-o; dacă vezi o haină buna pe un om, trebuie să ştii ca bun a fost şi croitorul. Dacă vezi un palat, o clădire arhitectonica frumoasă, să ştii că a fost un arhitect deştept. Dacă vezi un ceas, negresit este un ceasornicar priceput care l-a făcut. Deci, toate acestea ne arata că este un Făcător şi, dacă este, trebuie să ne temem şi să ascultăm de El, ca să nu ne pedepsească după dreptate.

A treia lege este Legea scrisa, data de Dumnezeu lui Moise pe Muntele Sinai, adică cele zece porunci şi tot Vechiul Testament, după care va fi judecat poporul ales, adică evreii.

A patra şi ultima lege este Legea Darului, Legea Desăvârşirii, Legea dragostei lui Iisus Hristos, adică Sfânta Evanghelie. După aceasta lege dumnezeiască vor fi judecaţi toţi creştinii, botezaţi în numele Preasfintei Treimi.

Cea dintâi a fost legea firii, care rămâne generală pentru toate popoarele până la sfârşitul lumii. Cea de-a doua, legea zidirilor, este la fel cu cea dintâi. După cea dintâi şi a doua lege se vor judeca toate popoarele lumii, afară de creştini şi de evrei. După Legea scrisa, adică după Vechiul Testament se vor judeca evreii. Iar după Legea Darului şi după Evanghelie vom fi judecaţi noi creştinii, fiindea legea noastră este mai desăvârşita decât toate celelalte legi. Iar dacă o calcam, mai mare păcat avem şi mai mare munca vom avea decât ei, care n-au cunoscut Evanghelia.

Aşadar, ne-a pus Dumnezeu asemenea avocat. Să nu ne înşelam, fraţilor, şi să zicem ca Dumnezeu nu ştie ce face fiecare. Nici nu vei putea să spui că nu ai păcat, pentru că n-ai ştiut, că ai fost chinez sau turc sau ateu. Pagan dacă ai fost, dar conştiinţa ai avut şi după acea lege te va judeca. Zidirea ai văzut-o. Nu ţi-ai pus niciodată întrebarea cine a făcut cerul, soarele, pământul şi toate, ca după aceea să te gândeşti şi să te temi de Dumnezeu, care a făcut toate? Amin.

JUDECATA DE APOI

La Judecata de apoi Hristos va judeca şi pe oameni şi pe îngeri, adică pe diavoli şi toate popoarele lumii. Atunci când va veni Fiul Omului intru slava Sa, va pune pe păcătoşi de-a stânga Sa şi pe drepţi de-a dreapta Sa şi va răsplăti fiecăruia după faptele lui.

Dar să ştiţi ca judecata universală a lumii va fi anunţata mai întâi prin arătarea semnului Sfintei Cruci pe cer. Ca zice: Şi vor vedea pe norii cerului semnul Fiului Omului, adică Crucea Mântuitorului, Care va veni pe nori şi va străluci mult mai tare decât soarele.

Când vor vedea Sfânta Cruce toate popoarele păgâne, şi cei ce nu o cinstesc, ca vine înaintea Împăratului Hristos pe norii cerului, ca o aduc îngerii şi va lumina toate popoarele, atunci, cum zice Evanghelistul Matei: Vor plânge toate pooparele lumii.

Atunci vor cunoaşte al cui semn este semnul Crucii, Cine vine după el, Cine a avut Cruce şi Cine ˇS-a răstignit pe ea, adică Hristos Mântuitorul lumii. Era obicei la romani şi la egipteni, când avea să vină împăratul într-o cetate, să-i aducă sceptrul înainte. Deci, mergea toiagul împărătesc de aur, pe care îl duceau nişte slugi şi ziceau: „Vine în urma Împăratul!” Aşa vor aduce îngerii Sfânta Cruce pe norii cerului, înainte de a veni judecata lumii.

Şi când vor vedea ca străluceşte Crucea, toate marginile lumii, toate popoarele păgâne care au hulit Crucea şi cei ce au fost creştini şi au înjurat-o şi nu ˇs-au pocăit şi toate sectele ce ˇs-au lepădat de Cruce, în mare frica şi cutremur vor fi, ştiind ca în urma Crucii vine Acela, care ˇS-a răstignit pe dansa şi care a avut-o ca arma cu care a dărâmat iadul. După arătarea Sfintei Cruci, alt semn al judecaţii este trambita, glasul trambitei de apoi. Dar fac întrebare unii din sfinţi: „Oare o trambita va fi?” Ca apostolul zice ca toţi ne vom schimba la glasul trambitei de apoi, într-o clipeala a ochilor. Iar Evanghelia spune aşa: Când va trimite Dumnezeu pe îngerii Săi cu trambite. Oare o trambita va fi? Nu. Când auzi glasul trambitei, este glasul lui Hristos. Iar când auzi că va trimite pe îngerii Săi cu trambite, aceste trambite vor fi purtate de milioane de îngeri. Care îngeri vor veni cu trambitele acestea? Ne arata Sfântul Grigorie Teologul, şi anume: ceata începătoriilor sau a capeteniilor. Aceştia sunt care pazesca cum hotarele împărăţiilor lumii. Fiindea fiecare tara are îngerul său, fiecare oraş are îngerul său, fiecare sat are îngerul său, fiecare regiune are îngerul său, cum arata dumnezeieştii Părinţi. Aceşti îngeri care pazesc satele, oraşele, ţinuturile şi ţările sunt îngerii din ceata începătoriilor. Cea mai de jos este ceata îngerilor, a doua este ceata arhanghelilor şi a treia este ceata capeteniilor sau a începătoriilor.

Aceasta misiune o au ei. După cum stăpâniile ocârmuiesc vazduhurile şi vânturile, acestia pazesc hotarele limbilor. Este ceea ce a

spus marele Proroc Moise: Şi au pus hotarele ţarilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu. Dar nu numai fiecare tara şi oraş şi sat are îngerul ei, ci şi fiecare om are cate un înger păzitor de la dumnezeiescul Botez.

Aceasta este cinstirea cea mare a creştinismului! Popoarele păgâne de-abia, au câte un înger păzitor la fiecare sat şi oraş, iar la creştinii ortodocşi, fiecare are îngerul sau păzitor.

Ce vor face aceşti îngeri la judecata? Vor suna cu trambite de aur. Şi auzi ce spune Sfântul Grigore Teologul în „Cuvânt la Judecata de apoi", cât de puternice vor fi aceste trambite: „Ce trambite, zice, vor fi acelea care vor spinteca vazduhurile, vor desparţi stihiile, vor deschide mormintele, vor sfărâma porţile iadului, vor deschide deasupra porţile cerului? Atâta cutremur va fi încât se va clatina pământul ca o frunză, când vor începe aceste trambite. Toate popoarele vor fi atunci în mare spaima şi, de-ar putea să mai moara atunci, ar muri de mii de ori de glasul cel jalnic al trambitelor. Şi când vor suna aceste trambite, gândiţi-vă, se vor deschide mormintele de la începutul zidirii lumii, de când a murit primul om, pana astăzi; şi la glasul acestor trambite Duhul Sfânt va veni să învie pe toţi oamenii de la începutul zidirii lumii.

Corpul omului este făcut din cele patru stihii: din pământ, din apa, din aer şi din foc. La Judecata de apoi, într-o clipeala a ochilor se vor preface trupurile noastre înapoi în aceste patru elemente din care au fost făcute, cât am trai pe pământ.

Aceste trambite, când vor suna şi vor scula toate popoarele de la zidirea lumii pe pământ şi toţi oamenii vor fi răpiţi în vazduh, după cum spune Sfântul Apostol Pavel şi vor sta intru întâmpinarea Domnului, ca pământul nu-ł va încăpea, de-ar fi cât furnicile de mici. De aceea vor sta în vazduh, iar tronul judecaţii va sta deasupra Vaii Plângerii.

Care aţi fost la Ierusalim, ştiţi ca Valea Ghetsimani este la răsărit de Ierusalim, numita şi Valea Plângerii sau Valea lui Iosafat, pe unde curge pârâul cedrilor. Deasupra aceleiaşi vai şi a Muntelui Eleon va sta, în vazduh, tronul Mântuitorului, iar vazduhul şi tot pământul va fi plin de îngeri şi de oameni înviaţi, de sufletele drepţilor adunaţi la înfricoşata Judecata.

Atunci când vor suna trambitele acestea, nu vor avea putere să sune numai în jos, ci şi în sus. Odată cu deschiderea iadului, odată cu deschiderea cerurilor, va chema nu numai sufletele oamenilor la judecata, ci şi pe toţi diavolii care nu au număr, toate duhurile le va scoate din iad şi îi va chema la judecata să dea seama de ce nu ˇs-au supus poruncii Ziditorului şi de ce au înşelat lumea atâtea mii de ani şi au îndemnat pe oameni să facă rău.

Atunci se va împlini ceea ce spune prorocul David: Chema-va cerul

de sus şi pământul de jos, ca să aleagă pe poporul Său. Când auzi că va chema cerul, înseamnă toate puterile îngereşti, toţi îngerii din cer se vor cobori la glasul trambitelor.

Şi când auzi că va chema pământul de jos, înseamnă toţi oamenii care sunt pe pământ şi toate duhurile din iad vor fi chemate în vazduh să dea seama de răutatea lor. Ca zice: Chema-va cerul de sus şi pământul de jos. Pentru ce? Ca să aleagă pe poporul Său. Atunci va desparţi, cum spune Evanghelia, pe cei drepţi de cei păcătoşi, precum desparte pastorul oile de capre; şi vor merge cei ce au făcut cele bune în viaţa veşnica, iar cei ce au făcut cele rele, intru munca şi osânda veşnica.

Dar, fraţii mei, când va suna trambita judecaţii şi milioane de trambite vor învia pe toţi oamenii, oare aşa o să înviem şi noi, cum suntem acum şi cum murim? Cutare om sau cutare femeie aşa va învia?

Doamne fereşte! La judecata nu este vârsta şi nu este materie care o poţi vedea, ci toţi vor învia la vârsta de treizeci de ani. Nu mai este copil şi bătrân, ci vârsta pe care a avut-o Mântuitorul la botez. Toţi vor fi de treizeci de ani. Afară de asta, să ştiţi, când vor învia miliardele şi miliardele de oameni fiecare trup va străluci după cum i-au fost faptele. Iată, nici sufletele nu vor fi exact unul ca celălalt, ci după faptele lor. Cei ce vor fi păcătoşi, vor avea trupuri întunecate; cei care vor fi mai păcătoşi, vor avea trupuri şi mai întunecate şi alţii vor fi ca diavolii de întunecati.

Iar cei buni vor fi albi, şi alţii foarte albi şi luminosi. Ca zice Sfântul Efrem Şirul: „După aşezarea cea din afară, la judecata se vor cunoaşte faptele omului”.

Şi nu numai atât. Când vor întâmpina pe Domnul în vazduh, cei păcătoşi şi foarte rai nu vor merge în vazduh, ci vor rămâne pe pământ. Iar cei drepţi, după măsura dreptaţii, au să se ridice de la pământ. Unii au să fie de un metru de la pământ, alţii, de o sută de metri; alţii, de o mie; alţii, în nori, după fapte.

De aici are să se cunoască dreptatea lui Dumnezeu. Te-a tras pământul? Ai slujit pământului în lumea asta şi faptelor pământesti? De aceea stai pe pământ, ca de acolo mergi în iad! Iar cei drepţi, de ˇs-au ridicat o palmă de la pământ, în vecii vecilor tot în sus vor merge. Merge-vor din putere în putere, cum aţi auzit ca spune Prorocul david, din slava în slava spre Dumnezeu, Care n-are margini. Ca aceştia ˇs-au învrednicit să zboare de la pământ. Iar cei ce-au rămas pe pământ merg cu diavolii în jos, unde vor fi osândiţi. Aşa va fi la judecata!

Trupurile pe care le vom primi la înviere nu mai au moarte, iar trupurile păcătoşilor vor arde în vecii vecilor şi nu se vor topi, căci nu

mai sunt trupuri materiale ca acestea care se frig de o lumânare şi de un chibrit. Ce fel de trupuri vom primi la Judecata, auzim pe Sfântul Apostol Pavel, ca zice: Seamănă-se-va intru slăbiciune, scula-se-va intru putere. Trupul pe care îl primesc drepţii după Judecata ştiţi câtă putere are? Poate clatina lumea toată ca pe un măr; poate muta munţii din loc, poate birui toate oştirile lumii numai cu ameninţarea. Atâta putere au să aibă drepţii. Seamănă-se-va intru slăbiciune, scula-se-va intru putere.

Şi iarăşi zice Apostolul, a doua însuşire: Seamănă-se-va intru necinste, scula-se-va intru slava. Ce semănam în mormânt? Viermi, putoare, mâncare viermilor, tarana… Du-te la un mort, după ce l-ai îngropat, pe cel mai iubit al tău, ca miroase mai urat decât toată murdăria lumii, la câteva zile. Ţi-i greaţa, fugi de dansul! Oare aşa o să se scoale la înviere? Cei păcătoşi se vor scula tot cu trupuri nestricacioase, dar întunecate şi urate, care vor arăta faptele lor; iar cei drepţi, nu aşa.

Se seamănă intru necinste pe pământ, pentru ca după trup suntem mâncarea viermilor şi tarana şi putoare. Dar mâine, mai mult: Scula-se-va intru slava. Trupurile drepţilor vor fi mult mai strălucitoare decât soarele, cum spune Mântuitorul. Atunci drepţii vor străluci ca soarele intru împărăţia Tatălui Meu.

Ia închipuiţi-vă acum, dacă ar fi la amiază şi ai vedea soarele pe cer, şi ai mai vedea un soare, şi ai mai vedea o sută de sori, şi ai mai vedea o mie de sori, atunci de groaza n-ai şti unde să te duci. Mori de frica! Dar când vor veni milioane de drepţi şi vor străluci mai tare decât soarele, ce lumina va fi atunci? Ce spaima, ce minune mare va înconjura tot pământul, când vor vedea atâta slava a drepţilor care va veni?

Aşa vor veni drepţii la Judecata, cu slava mai mare decât soarele. Între aceştia, cel mai mult vor străluci sfinţii din cer: Apostolii, Prorocii, Mucenicii, Cuvioşii; toţi călugării, care au dus viaţa îngerească pe pământ; pastorii de suflete, care au pastorit bine turma lui Hristos; cei ce au postit şi ˇs-au rugat cu inima curată; mamele cu copii, pe care i-au crescut în frica de Dumnezeu; copiii nevinovaţi, cei ce ˇs-au nevoit în feciorie şi curăţenie, cei care au fost milostivi, smeriti şi blânzi cu inima şi toţi cei ce au iubit pe Hristos şi Biserica Lui şi au trăit cu sfinţenie intru dreapta credinţa.

Şi iarăşi zice marele Apostol Pavel: Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc. Nu se mai scoala trupul acesta de tarana aşa. Trupurile duhovniceşti ştiţi câtă putere au? Ştiţi câtă subţiratate au? Cum arata marele Vasile şi fericitul Ieronim şi dumnezeiescul Părinte Ioan Gura de Aur. Trupurile duhovniceşti sunt ca trupurile îngereşti,

nemuritoare, luminoase şi pot să meargă mai repede ca razele fulgerelor.

Aşa va fi şi sufletul nostru, după ce iese din trup. Ca zice prorocul Iezechiel: Alerga-vor, Doamne, în graba sufletele drepţilor şi mai repede ca razele fulgerelor se vor întoarce la Tine. Credeţi ca sufletul, după ce iese din trup, merge aşa cum mergem noi? Mai repede ca fulgerul merge, ca tot aşa de repede merge şi îngerul. Poate înconjura lumea, cât ai clipi din ochi.

Aşa, trupurile duhovniceşti cum arata dumnezeieştii Părinţi, ca fulgerul se vor purta. Într-o clipeala de ochi trupurile duhovniceşti ale drepţilor se pogoara în iad sau se suie la cer, se duc la marginea lumii şi nimeni nu-i mai poate opri, atât de subţiri sunt şi atâta putere de alergare au.

Auzi ce spune iarăşi Sfântul Apostol Pavel: seamănă-se intru stricăciune. Aceasta este a patra însuşire a trupului înviat; scula-se-va intru nestricăciune. Păi, nu se seamănă intru stricăciune, când se zămisleste omul în păcat? Apoi, nu vezi că se strica mortul încă de pe pământ, dacă nu-l îngropi repede? Şi apoi, în groapa trupul nu se face tarana şi putoare? Dar, după înviere, scula-se-va intru nestricăciune, zice marele Apostol Pavel. Trupurile drepţilor, după înviere, au însuşiri îngereşti. Nu mai mor, nu imbatarnesc, nu au dureri, nu le trebuie mâncare, nu se pot tăia de sabie, nu se ard de foc, nu se îmbolnăvesc, nu se mai pot ţine de lacăte, trec prin uşile încuiate, cum a trecut Mântuitorul după înviere. Aceste trupuri stricăcioase, devin nestricacioase prin înviere.

Acestea sunt cele patru însuşiri ale trupurilor morţilor după înviere, când va suna trambita judecaţii de apoi şi de trei ori fericit este acela, care se va învrednici de însuşirile acestea, ca să fie drept înaintea lui Dumnezeu şi să primească aceste daruri, adică: nestricăciunea, cinstea, puterea duhovnicească şi slava.

Îngerii din cer care pazesc stihiile şi care vor suna din trambite la Judecata de apoi sunt îngeri păzitori, care-l pazesc pe om de la dumnezeiescul Botez şi până la moartea lui.

De aceea, sunteţi datori totdeauna, când vă rugaţi lui Dumnezeu seara şi dimineaţa, pe lângă alte rugăciuni, să faceţi şi câteva închinăciuni sau metanii către îngerul păzitor şi să ziceţi aşa:

„Sfinte ingere, păzitorul vieţii mele, roagă-te lui Hristos Dumnezeu, pentru mine, păcătosul”.

Rugaţi-vă la îngerul păzitor, căci el călătoreşte cu noi toată viaţa, de la Botez până la moarte, şi însoţeşte sufletul prin vamile vazduhului patruzeci de zile, pana la judecata particulara, iar în vremea de apoi mijloceste mila pentru sufletul pe care l-a păzit. Amin.

EDITURA EPISCOPIEI ROMANULUI ŞI HUŞILOR